

Raport nt. ryzyka

2008

FILAR III UMOWY BAZYLEJSKIEJ II

Spis treści

Wstęp	3
1. Cele i polityka zarządzania ryzykiem	6
1.1 Misja i cele	6
1.2 Zasady funkcjonowania i organizacji dotyczące ryzyka	6
1.3 Mapa ryzyka w Dexia	10
2. Fundusze własne a adekwatność kapitałowa	11
2.1. Fundusze własne	11
2.2. Wymagania kapitałowe w zależności od rodzaju ryzyka	12
2.3. Adekwatność kapitałowa	14
2.4. Istotne bankowe podmioty podporządkowane	15
3. Ryzyko kredytowe	16
3.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym i zasady funkcjonowania	16
3.2. Ekspozycja związana z ryzykiem kredytowym.....	20
3.3. Trwała utrata wartości, przeterminowanie i związane z tym rezerwy	22
3.4. Techniki zmniejszania ryzyka kredytowego.....	24
3.5. Metody AIRB	27
3.6. Metody Standardowe	43
3.7. Ryzyko kontrahenta z tytułu instrumentów pochodnych	44
3.8. Ryzyka kredytowe Filaru II	45
4. Ryzyko rynkowe i związane z zarządzaniem aktywami i pasywami	48
4.1. Ryzyko rynkowe	48
4.2. Ryzyko związane z zarządzaniem aktywami i pasywami	52
5. Ryzyko operacyjne	56
5.1. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym i zasady funkcjonowania	56
5.2. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II.....	57
6. Pozostałe rodzaje ryzyk	59
6.1. Ryzyko behawioralne	59
6.2. Ryzyko związane z prowadzoną działalnością	59
6.3. Ryzyko strategiczne.....	60
6.4. Ryzyko utraty reputacji.....	60

6.5.	Ryzyko modelu	61
6.6.	Ryzyko emerytalne	61
6.7.	Szczególne ryzyko ubezpieczeniowe	62
7.	Koncentracja na ekspozycji w kapitałowe papiery wartościowe.....	63
7.1.	Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II a zasady rachunkowości.....	63
7.2.	Ekspozycja w kapitałowe papiery wartościowe	63
7.3.	Zyski lub straty	64
8.	Koncentracja na działalności dotyczącej sekurytyzacji	65
8.1.	Cele i role pełnione przez Dexia	65
8.2.	Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II a zasady rachunkowości	65
8.3.	Działalność sekurytyzacyjna prowadzona jako Inicjator	66
8.4.	Działalność sekurytyzacyjna prowadzona jako Inwestor	69
	Załącznik - Lista akronimów.....	71

Wstęp

Umowa Bazylejska II

Umowa Bazylejska II jest nazwą przyjętą dla zmienionej wersji regulacji z roku 1988 definiującej wymogi kapitałowe określone dla instytucji bankowych.

Głównym zadaniem nowej umowy kapitałowej („Umowa Bazylejska II”) określonym przez Komitet Bazylejski ds. Nadzoru Bankowego jest poprawa regulacji w celu i) dalszego wzmocnienia kondycji i stabilności międzynarodowego systemu bankowego, ii) wspomaganie przyjęcia przez sektor bankowy bardziej surowych praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem, oraz iii) zapobiegania wystąpienia jakiegokolwiek nierównego traktowania banków działających na międzynarodowych rynkach przez obowiązujące przepisy.

Aby osiągnąć powyższe cele, Umowa Bazylejska II opiera się na trzech filarach:

- Filar pierwszy - minimalne wymogi kapitałowe - określa sposób, w jaki instytucje bankowe dokonują wyliczenia wymogów kapitałowych określonych obowiązującymi regulacjami w celu pokrycia ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego. Nowe regulacje określają odmienne metody oceny ryzyka kredytowego (3 metody: Standardowa, Metoda Wewnętrznych Ratingów oraz Zaawansowana Metoda Wewnętrznych Ratingów), ryzyka rynkowego (2 metody: Metoda Standardowa i Metoda Wewnętrznych Modeli) oraz ryzyka operacyjnego (3 metody: Metoda Podstawowego Wskaźnika, Metoda Standardowa oraz Zaawansowana Metoda Pomiaru).
- Filar drugi - proces przeglądu nadzorczego - zapewnia krajowym instytucjom nadzorczym metodologię mającą pomóc im w dokonywaniu oceny adekwatności kapitałowej kapitału wewnętrznego banków, który ma służyć pokryciu ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego, a także innych rodzajów ryzyka, które nie zostały uwzględnione w pierwszym filarze, jak np. ryzyko koncentracji.
- Filar trzeci - dyscyplina rynkowa – ma stanowić zachętę do wprowadzania dyscypliny rynkowej poprzez opracowanie całego zestawu wymogów odnośnie ujawniania jakościowych i ilościowych informacji dotyczących ryzyka, które pozwolą uczestnikom rynku dokonywać lepszej oceny kapitału, ekspozycji na ryzyko, procesów oceny ryzyka, a tym samym adekwatności kapitałowej danej instytucji.

W niniejszej publikacji omówione zostały wymagania określone w filarze trzecim.

Dexia prowadzi bliskie konsultacje na szczeblu krajowym i międzynarodowym odnośnie zmian Dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych, w szczególności w sprawie wzmocnienia nadzoru w Europie.

Wdrażanie Umowy Bazylejskiej II

Filar I

Ryzyko kredytowe - zatwierdzenie Zaawansowanej Metody Wewnętrznych Ratingów AIRB

Wniosek o zatwierdzenie dla Dexia został pomyślnie przedstawiony do ostatecznej decyzji Zarządowi Komisji ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń przed 18 grudnia 2007 roku. Tym samym, począwszy od 1 stycznia 2008 roku, Dexia ma prawo stosować Zaawansowaną Metodę Wewnętrznych Ratingów (Metoda AIRB) w celu określania swoich statutowych wymogów kapitałowych w odniesieniu do Filaru I Umowy Bazylejskiej II oraz odnośnie ryzyka kredytowego i dla wyliczania swoich współczynników wypłacalności.

Przyjęcie wniosków dotyczy wszystkich podmiotów i jednostek zależnych wchodzących w skład Grupy Dexia, które mają swoje siedziby w Państwie Członkowskim Unii Europejskiej i które podlegają przepisom Dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych.

Zatwierdzenie powyższej metody zostało uzyskane po przeprowadzeniu wyłożonych prac zarówno od strony metodologicznej - wewnętrzne modele zostały w znacznej mierze zmienione tak, by były zgodne z Umową Bazylejską II - jaki i systemów informatycznych, które również musiały zostać usprawnione, tak by spełniały całą serię wymagań określonych w Umowie Bazylejskiej II dotyczących zbierania, konsolidowania i przetwarzania danych.

Dexia podjęła również decyzję o utrzymaniu Metody Standardowej w odniesieniu do niektórych portfeli, w przypadku których metoda ta jest w szczególności zalecana przez Umowę Bazylejską II, takich jak małe przedsiębiorstwa, portfele nie mających istotnego znaczenia, portfele dotyczące wygaszanej działalności lub które mają zostać sprzedane albo w odniesieniu do portfeli i podmiotów dla których Dexia przyjęła etapowe wdrażanie Metody AIRB.

Ryzyko rynkowe

W odniesieniu do ryzyka rynkowego, Dexia wylicza swoje wymogi kapitałowe w oparciu o Metodę Wewnętrznych Modeli dla ogólnego ryzyka stopy procentowej i ryzyka kursowego oraz w oparciu o Metodę Standardową dla szczególnego ryzyka stopy procentowej i ryzyka kapitału własnego (zarówno ogólnego, jak szczególnego ryzyka). W przyszłości, Dexia zamierza stosować Metodę Wewnętrznych Modeli dla ryzyka kapitału własnego.

Ryzyko operacyjne

W przypadku ryzyka operacyjnego, Dexia stosuje Metodę Standardową. Dokument informacyjny został przedstawiony organowi regulacyjnemu w czerwcu 2007 roku. Sprawozdawczość dotycząca zdarzeń incydentalnych jest obecnie realizowana w odpowiednim tempie, proces Samooceny i Kontroli Ryzyka (RCSA) obejmuje już cały bank, w tym także zagraniczne podmioty zależne i oddziały.

Sprawozdawczość COREP

Sprawozdawczość COREP (wspólna sprawozdawczość dotycząca współczynnika wypłacalności w ramach Umowy Bazylejskiej II, obejmuje informacje ostrożnościowe dotyczące ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego oraz odnośnie ujawniania ilościowych informacji) jest sporządzana dzięki ścisłej współpracy różnych podmiotów w Grupie. Jej wdrażanie oznacza znaczącą poprawę tak jakości danych, jak i zasobów technicznych, z uwagi na różnorodność stosowanych krajowych formatów. Terminy przygotowywania danych zostały w ciągu roku stopniowo skrócone; przy czym dalsze ich skrócenie, zgodne z europejską harmonizacją, będzie stanowić istotne wyzwanie w roku 2009.

Filar II

Reforma Umowy Bazylejskiej II nie ogranicza się do wyliczania wielkości statutowego kapitału w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego. Filar II wymaga od banków, by przedstawiły odpowiedni proces odnośnie adekwatności kapitałowej zapewniający, że adekwatny kapitał będzie odpowiadać profilowi ryzyka.

Utworzono wewnątrzgrupowy zespół projektowy w celu zapewnienia przestrzegania wymogów określonych przez Filar II. Wniosek dotyczący Filaru II, który musiał być złożony zgodnie z Pismem Okólnym PPB-2007-15-CPB-CPA został przedłożony belgijskiej Komisji ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń. Metoda stosowana w ramach Filaru II jest zintegrowana z zarządzaniem bankiem (a w szczególności z procesem podejmowania decyzji w sprawie rodzajów ryzyka, sprawozdawczości, strategii komercyjnej i planów finansowych).

Filar III

Częstotliwość ujawniania informacji

Od chwili stosowania Umowy Bazylejskiej II, tj. począwszy od dnia 1 stycznia 2008 roku, Dexia postanowiła podejść w sposób proaktywny do publikowania informacji ilościowej odnośnie wymogów obowiązujących od początku roku 2008. Publikacja taka została ogłoszona w dniu 14 maja 2008 roku.

Począwszy od roku 2008 pełny dokument poświęcony filarowi trzeciemu (zawierający między innymi zarówno jakościowe, jak i ilościowe informacje) jest publikowany co roku, wraz z publikacją raportu rocznego. Niemniej jednak, kolejne wydania będą publikowane, jeżeli Dexia uzna to za właściwe, ze względu na istotne zmiany w jej profilu ryzyka.

Wsparcie

Dexia udostępni dokument dotyczący Filaru III na swojej stronie internetowej (www.dexia.com).

Waluta

Liczby zawarte w poniższych tabelach są podane w milionach Euro (EUR), o ile nie zaznaczono inaczej.

Zakres stosowania

Wymogi dotyczące ujawniania informacji określone w Filarze III nowej kapitałowej Umowy Bazylejskiej II mają zastosowanie w przypadku konsolidacji na wyższym poziomie, wobec Grupy Dexia. Ta konsolidacja jest realizowana przez Dexia SA, z siedzibą przy 11 Place Rogier, B-11210 Bruksela, Belgia.

Zgodnie ze statutowym kapitałem, Dexia postanowiła powiązać zakres Filaru III z instytucjami bankowymi (w celu uzyskania dalszych informacji zob. punkt 2.1.1.).

Kryzys finansowy

Informacje ujawnione w ramach Filaru III przedstawiają stan organizacji Dexia jeszcze przed kryzysem finansowym. Ostatnio miały miejsce istotne zmiany w organizacji Dexia. Na początku listopada 2008 roku, Dexia uruchomiła plan transformacji. W świetle nowego rozwoju sytuacji na rynku i istotnych zmian na bankowej mapie, rozpoczęto przegląd modelu działalności prowadzonej przez Dexia, strategii oraz profilu ryzyka.

W dniu 14 listopada 2008, Dexia zawarła z Assured Guaranty Ltd umowę kupna-sprzedaży dotyczącą zbycia FSA Holdings. Portfel Produktów Finansowych, który przede wszystkim obejmuje gwarantowane umowy inwestycyjne oraz instrumenty Global Funding realizowane dla marży netto, jest wyłączony ze sprzedaży FSA Holdings. Działalność ta będzie zostanie tym samym wyłączona z tej transakcji i stopniowo wygaszana, pod nadzorem Dexia. Belgia i Francja zgodziły się udzielić gwarancji na aktywa ujęte w Produktach Finansowych.

Szczegółowe dane dotyczące portfela Produktów Finansowych nie są obecnie dostępne i dlatego też nie zostały ujęte w informacjach ujawnionych w ramach Filaru III, za wyjątkiem danych dotyczących statutowego kapitału i wskaźnika adekwatności kapitałowej (proszę zapoznać się z częścią 2).

Wycena portfela bankowego

Zważywszy na płynność rynków oraz zmniejszoną przewidywalność ruchów cen/spreadów w procesie wyceny, Międzynarodowa Rada ds. Standardów w Księgowości (IASB) dokonała zmiany MSR 39 oraz standardu IFRS 7, pozwalając podmiotom na przeklasyfikowanie papierów wartościowych z ksiąg handlowych czy dostępnych do sprzedaży. Dexia przygotowała modelowe wyceny, które przeprowadzono na koniec roku 2008.

Przeklasyfikowane obligacje w pozycji Kredyty i Należności

Objęta amortyzacją rezerwa na pozycje dostępne do sprzedaży, według stanu na 30 września 2008 roku jest stosowana do wyliczenia rezerwy na pozycje do sprzedaży. Jednakże, Modelowa Wycena stosowana w przypadku kredytów i należności według lokalnych francuskich zasad GAAP i not do sprawozdań finansowych sporządzonych według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (IFRS) opiera się na skorygowanej cenie rynkowej dla różnych parametrów, w zależności od klasy aktywa i sektora rynku. Dla tych skorygowanych cen rynkowych określono limity, by nie pokazywać jakichkolwiek zmian cen mających miejsce po 30 czerwca 2008 roku.

Obligacje sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i w wycenione za pomocą Modelu

Spready kredytowe stosowane dla pozycji wycenianych Modelową Metodą opierają się na wynikach testów warunków skrajnych wykonywanych w ramach Umowy Bazylejskiej II prawdopodobieństwa niedotrzymania warunków oraz straty z tytułu niedotrzymania zobowiązań oraz kosztów utrzymania płynności. Poszczególne wielkości wyceny posiadają limity, by nie pokazywać jakichkolwiek zmian cen mających miejsce po 30 września 2008 roku.

Obligacje sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży oraz wycenione według wartości godziwej

Ceny są wyliczane na podstawie cen rynkowych.

1. Cele i polityka zarządzania ryzykiem

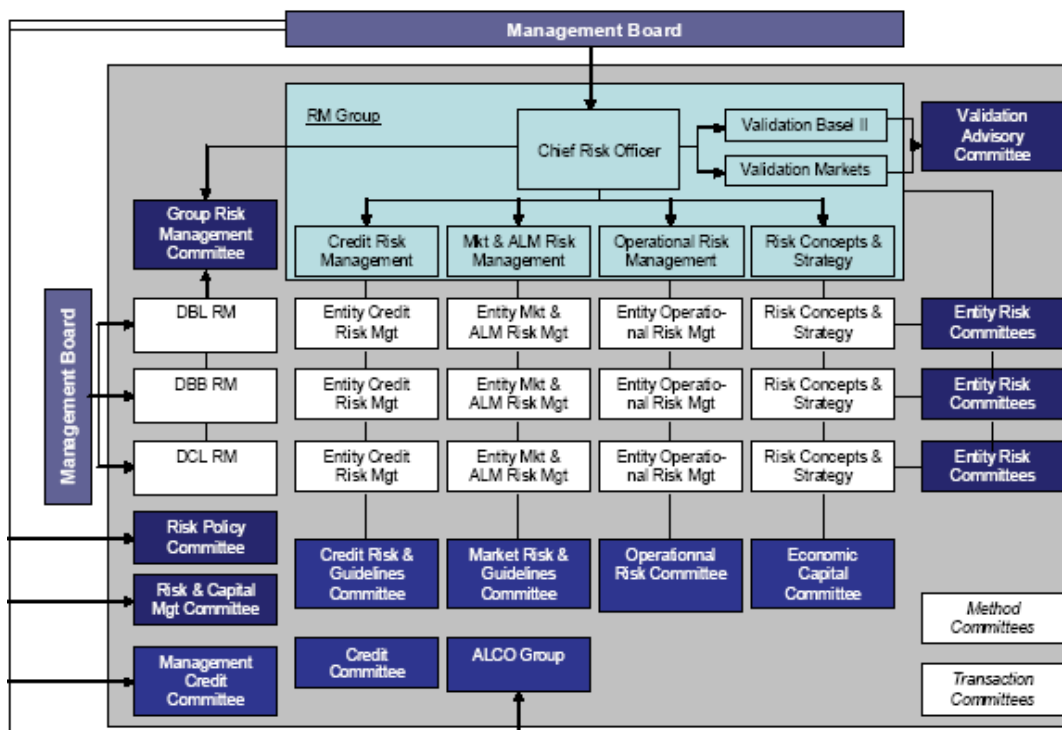
1.1 Misja i cele

Głównymi celami Zarządzania Ryzykiem w Dexia są sprawowanie nadzoru nad globalną polityką oraz wytycznymi dotyczącymi ryzyka w Dexia, realizowane, pod nadzorem Zarządu Dexia lub wyspecjalizowanych komitetów ds. ryzyka, ustalanie limitów kredytowych i delegowanie uprawnień, ustalanie i kierowanie jednostką zajmującą się monitorowaniem ryzyka i procesami decyzyjnymi oraz wdrożenie w całej Grupie metod oceny ryzyka dla każdego rodzaju prowadzonej przez Dexia działalności i jej podmiotów prowadzących działalność operacyjną.

Dexia wdrożyła zintegrowane zarządzanie ryzykiem oparte o długofalową wartość dla akcjonariuszy. W tym też celu, szeroki zakres ryzyk jest oceniany w ujęciu perspektywicznym w ramach regulacji określających możliwość podejmowania ryzyka, które uwzględniają różne negatywne scenariusze.

1.2 Zasady funkcjonowania i organizacji dotyczące ryzyka

Na poniższym schemacie przedstawiono Organizację Zarządzania Ryzykiem w Dexia.

Management Board = Zarząd
 RM Group = Zarządzanie Ryzykiem na poziomie Grupy
 Chief Risk Officer = Dyrektor ds. Ryzyka
 Validation Basel II = Walidacja Umowy Bazylejskiej II
 Validation Markets = Rynki Walidacji
 Validation Advisory Committee = Komitet Doradczy ds. Walidacji

Group Risk Management Committee = Komitet Zarządzania Ryzykiem na poziomie Grupy
 DBL RM = Zarządzanie Ryzykiem DBL
 DBB RM = Zarządzanie Ryzykiem DBB
 DCL RM = Zarządzanie Ryzykiem DCL
 Risk Policy Committee = Komitet ds. Polityki Ryzyka
 Risk & Capital Mgt Committee = Komitet Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem
 Management Credit Committee = Zarządczy Komitet Kredytowy

Credit Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Kredytowym
 Entity Credit Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Kredytowym na poziomie Jednostki
 Credit Risk and Guidelines Committees = Komitety ds. Ryzyka Kredytowego i Wytycznych
 Credit Committee = Komitet Kredytowy

Mkt & ALM Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Rynkowym oraz Aktywami i Pasywami

Entity Mkt & ALM Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Podmiotów Rynkowym oraz Aktywami i Pasywami
Market Risk & Guidelines Committee = Komitet ds. Ryzyka Rynkowego i Wytucznych
ALCO Group = Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy

Operational Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Operacyjnym
Entity Operational Risk Management = Zarządzanie Ryzykiem Operacyjnym na poziomie Jednostki
Operational Risk Committee = Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego

Risk Concepts & Strategy = Koncepcje Ryzyka i Strategii
Economic Capital Committee = Komitet ds. Kapitału Ekonomicznego

Entity Risk Committees = Komitety ds. Ryzyka Podmiotu

Method Committees = Komitety ds. Metodologii

Transactions Committees = Komitety ds. Transakcji

Zarządzanie ryzykiem

Działające w Dexia Komitety ds. Ryzyka są zorganizowane i funkcjonują według tych samych zasad, jakie są stosowane odnośnie zarządzania, podejmowania decyzji czy też ogólnego delegowania uprawnień. Zarządzanie to jest w pełni zgodne z wymaganiami Umowy Bazylejskiej II.

Model kierowania strukturami ds. ryzyka w Dexia określa trzy rodzaje komitetów:

- Komitety ds. Polityki Ryzyka w Dexia;
- Komitety ds. Ryzyka Kredytowego w Dexia;
- Komitety ds. Rynku i Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami w Dexia.

Komitety ds. Polityki Ryzyka

Komitet ds. Polityki Ryzyka koncentruje się na opracowywaniu polityki dotyczącej wszelkich rodzajów ryzyka dla całej Grupy oraz określaniu ogólnego profilu ryzyka dla różnych rodzajów działalności prowadzonych w ramach Grupy Dexia. Komitet ds. Polityki Ryzyka deleguje uprawnienia do Komitetu Walidacyjnego, Komitetów ds. Wytucznych dla każdego z głównych rodzajów ryzyka (kredytowego, rynkowego i operacyjnego) oraz Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem. Zadaniem tego ostatniego komitetu – którym wspólnie kierują działy Zarządzania Ryzykiem i Finansów – jest sprawowanie funkcji zarządczej odnośnie przyszłych potrzeb dotyczących ryzyka i dostępności kapitału, z punktu widzenia przepisów i prowadzonej działalności, w celu wsparcia strategii realizowanej przez Dexia.

Komitety ds. Ryzyka Kredytowego

Decyzje kredytowe są delegowane w oparciu o takie parametry, jak zaangażowanie kredytowe Grupy (w ujęciu nominalnym czy pod względem wykorzystania kapitału ekonomicznego), rodzaju kontrahenta i wewnętrznego ratingu ryzyka kontrahenta.

W skład Komitetów ds. Ryzyka Kredytowego wchodzi między innymi Komitety Ratingowe, Komitety ds. Zaangażowań Pod Obserwacją oraz Komitetów ds. Kredytów w Sytuacji Nieregularnej.

Komitet ds. Rynku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami

Komitet ds. Rynku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami obejmują Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy oraz Komitet ds. Ryzyka Rynkowego i Wytucznych, które są odpowiedzialne za określanie parametrów ryzyka, zatwierdzanie propozycji nowych produktów, przegląd limitów dla ryzyka rynkowego oraz przeprowadzanie testów z wykorzystaniem danych historycznych i testów warunków skrajnych.

Dodatkowo, na poziomie Grupy istnieją specjalistyczne komitety zajmujące się zarządzaniem ryzykiem. Najważniejsze dodatkowe komitety to:

- Komitet Zarządzania Kredytami zatwierdzający transakcje kredytowe, decyzje odnośnie których nie zostały delegowane Grupie lub Komitetowi Kredytowemu danego Podmiotu; delegowane uprawnienia są przypisywane różnym komitetom w zależności od rodzaju portfela.
- Komitet Zarządzania Ryzykiem Grupy (GRMC): w jego skład wchodzi Dyrektor ds. Ryzyka Grupy oraz głównych podmiotów (Dexia Bank Belgium, Dexia Credit Local i Dexia Banque Internationale a Luxembourg) oraz Zastępca Dyrektora ds. Ryzyka Grupy, jak również szefowie departamentów Zarządzania Ryzykiem Grupy (szef Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Grupy, szef Zarządzania Ryzykiem Rynkowym Grupy, szef Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym Grupy oraz szef Koncepcji i Strategii Grupy). Komitet spotyka się co miesiąc i zajmuje się wszystkimi ważnymi tematami dotyczącymi zarządzania ryzykiem, takimi jak: organizacja

struktur zajmujących się ryzykiem, polityka i wytyczne dotyczące ryzyka, sprawozdawczość dotycząca ryzyka oraz ogólnoorganizacyjne projekty dotyczące ryzyka.

Organizacja

Organizacja Zarządzania Ryzykiem w Dexia jest skoncentrowana wokół dwóch obszarów:

- Funkcje zajmujące się ryzykiem

- o Zarządzanie Ryzykiem Kredytowym

Ryzyko kredytowe jest potencjalną stratą (zmniejszeniem wartości aktywa i niewywiązaniem się z płatności), jaką Dexia może ponieść z powodu pogorszenia się jakości kredytu udzielonego danemu kontrahentowi. Przy ocenie ryzyka kredytowego dotyczącego danego pojedynczego kontrahenta, Dexia bierze pod uwagę trzy elementy:

- **Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD - Probability of Default):** prawdopodobieństwo, że kontrahent nie wywiąże się ze swojego zobowiązania albo w ciągu całego okresu jego trwania lub w określonym horyzoncie czasowym, np. w ciągu roku.
- **Ekspozycja kredytowa w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD – Exposure at Default):** Szacunkowa wielkość zaangażowanej kwoty w przypadku niewykonania zobowiązań w okresie niewykonania zobowiązań.
- **Strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD – Loss Given Default):** W przypadku zaistnienia niewykonania zobowiązań, różnica pomiędzy wartością zaangażowania przed wystąpieniem przypadku niewykonania zobowiązania a wartością zaangażowania odzyskaną w postępowaniu upadłościowym lub ugodowym.

Główne cele Zarządzania Ryzykiem Kredytowym w Grupie Dexia obejmują sprawowanie nadzoru nad polityką ryzyka kredytowego i wytycznych w Dexia pod nadzorem Zarządu Dexia lub specjalistycznych komitetów ds. ryzyka, ustalanie limitów kredytowych i delegowanie uprawnień, nadzorowanie procesu podejmowania decyzji kredytowych oraz kierowanie Komitetami Kredytowymi Dexia, a także wdrażanie metod oceny ryzyka kredytowego w całej Grupie dla każdej działalności Dexia i jednostek operacyjnych.

Za codzienną działalność mającą zapewnić solidne i skuteczne zarządzanie ryzykiem kredytowym odpowiedzialność ponoszą poszczególne podmioty. W szczególności, każdy podmiot jest odpowiedzialny za stosowanie polityki i wytycznych Grupy.

- o Zarządzanie Ryzykiem Rynkowym

Ryzyko rynkowe to ryzyko poniesienia strat z powodu zmian poziomów cen rynkowych, zmian w płynności instrumentu, wahań zmienności cen rynkowych lub też zmian w korelacjach pomiędzy instrumentami. Ryzyko rynkowe dotyczy zmian poziomu następujących parametrów, uwzględniając niestabilność cen (domniemaną niestabilność) oraz korelację cenową: stóp procentowych (ogólnych i szczególnych), kursów wymiany walut, cen akcji, cen towarów oraz płynności.

Misja Zarządzania Ryzykiem Rynkowym Grupy Dexia obejmuje wprowadzanie w życie decyzji podjętych przez Zarząd w postaci polityki, wytycznych i procedur oraz nadzorowanie ich skutecznej realizacji. Zarządzanie Ryzykiem Rynkowym odpowiada również za wyliczanie zysków i strat (we współpracy z Finansami, Rachunkowością), określanie metod Pomiaru Ryzyka i dostarczanie skonsolidowanych pomiarów, przygotowanie sprawozdawczości i śledzenie Ryzyka oraz danych dotyczących zysków i strat na poziomie Grupy Dexia. Zarządzanie Ryzykiem Rynkowym jest zorganizowane wokół różnych funkcji realizowanych przez Skarb i Rynki Finansowe z podziałem na specjalistyczne centra kompetencyjne. Są one w całej organizacji odpowiedzialne za przeprowadzanie analizy, monitorowanie i przygotowywanie sprawozdawczości na temat ryzyka i wyników działalności dla całej Grupy.

Codzienna odpowiedzialność za zapewnienie solidnego i skutecznego zarządzania ryzykiem rynkowym i jego monitorowanie spoczywa na podmiotach (obliczanie wskaźników ryzyka, kontrola limitów ryzyka i zdarzeń je wywołujących...). Każdy podmiot jest odpowiedzialny za monitorowanie swojej działalności na rynku (w tym także podmiotów zależnych) oraz za monitorowanie i przygotowywanie sprawozdawczości dla lokalnych organów nadzoru i regulacyjnych. Cały proces jest koordynowany na poziomie Grupy w celu zapewnienia spójności i jakości działań dotyczących kontroli ryzyka w całej Grupie.

o Zarządzanie Ryzykiem Operacyjnym

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia bezpośredniej oraz znaczącej pośredniej straty w wyniku nieodpowiednich lub błędnych procesów wewnętrznych, zawinionej przez ludzi czy systemy lub zaistniałej w rezultacie wystąpienia zewnętrznych zdarzeń. Dexia stosuje tę samą definicję ryzyka operacyjnego jak Komitet Bazylejski. W jej zakresie ujęte jest jednoznacznie ryzyko prawne. Wyłączone są z niej dwa konkretne rodzaje ryzyka: ryzyko strategiczne (bieżący i potencjalny wpływ na zyski lub pozyskiwanie kapitału wynikające z niekorzystnych decyzji biznesowych lub niewłaściwej ich realizacji) oraz ryzyko reputacji. Ważnym jest jednak, by w podejściu stosowanym przez Dexia nastąpiło połączenie aspektu dotyczącego reputacji/wizerunku, nie jako szczególnego rodzaju ryzyka, lecz jako potencjalnego wpływu na wystąpienie ryzyk operacyjnych.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Dexia opiera się na kilku elementach składowych: zbieranie danych o zdarzeniach dotyczących ryzyka operacyjnego, samoocena ryzyka i kontrola, analiza scenariusza dla całej organizacji oraz określenie i monitorowanie realizacji planów działań.

Funkcja Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Grupie Dexia jest również odpowiedzialna za opracowanie Kontynuowania Działalności i Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa Informacji i Ubezpieczenia, jak również utworzenie ram dla prowadzenia stałej kontroli w całej Grupie.

- o Strategia i Koncepcje dotyczące Ryzyka: jednostka Strategia i Koncepcje dotyczące Ryzyka odpowiada za określanie i przygotowanie metod kwantyfikacji ryzyka (ilościowe modelowanie ryzyka). Obejmuje to opracowanie modeli w ramach Umowy Bazylejskiej II (dla parametrów prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz Wskaźnika Konwersji Kredytowej (CCF)), a także kredytowego modelu Wartości Zagrożonej, pozwalającego identyfikować różnego rodzaju koncentracje ryzyka kredytowego (według nazwy, sektora i kraju). Zespoły ds. kapitału ekonomicznego (ECAP) opracowują metodologię Ecap i przygotowują regularną sprawozdawczość na temat zagregowanych ryzyk. Przygotowują również wskaźniki apetytu na ryzyko, takie jak np. Zysk narażony na Ryzyko (EaR), które są istotne by zapewnić, że podejmowane ryzyko jest zgodne ze strategią. Wskaźniki te (ECAP i EaR) są ujmowane w planie finansowym. Zespół zajmujący się testami warunków skrajnych jest odpowiedzialny za opracowanie testów warunków skrajnych dla całej Grupy, dla wszystkich obszarów działalności i za wskazanie głównych słabych punktów Grupy, aby można było nimi odpowiednio zarządzać. Na koniec należy dodać, iż jednostka Strategia i Koncepcje dotyczące Ryzyka pracuje także nad metodami wyceny opartej o ryzyko, determinując relację pomiędzy zwrotem i ryzykiem, z zastosowaniem zarówno metody transakcyjnej, jak i portfelowej do identyfikowania działalności oraz produktów tworzących wartość..

• Główne Podmioty Dexia

Zarządzanie Ryzykiem na poziomie Grupy (RMG) posiada uprawnienia w stosunku do wszystkich lokalnych zespołów Zarządzania Ryzykiem. Decyzje mające wpływ na poziom ryzyka danego podmiotu muszą być zatwierdzone zarówno przez RMG, jak i zaangażowany podmiot. Dyrektor ds. Ryzyka, członek Zarządu Dexia, jest odpowiedzialny za zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyka, na jakie jest narażona Dexia, apetyt na ryzyko oraz profilem ryzyka całej Grupy.

Ponadto, wdrażanie metodologii ujętej w Umowie Bazylejskiej II przyczyniło się do wykształcenia nowych jednostek zajmujących się ryzykiem, które nie są ujęte w strukturze organizacyjnej (podmiot; jednostka zajmująca się ryzykiem), lecz które funkcjonują na całym obszarze, z uwagi na swoje specyficzne funkcje. Te poprzeczne funkcje (które nie zostały w całości ujęte na poniższym schemacie na str. 6) dotyczą następujących obszarów:

- Walidacja odpowiada za dostarczenie niezależnej oceny wszystkich modeli wykorzystywanych w Grupie (zarówno modeli Umowy Bazylejskiej II, modeli ryzyka rynkowego, modeli wyceny oraz modeli ECAP¹);
- Kierownicy Modeli Filara I są odpowiedzialni za cały proces dotyczący opracowania i utrzymania Wewnętrznych Systemów Ratingowych (IRS); są oni zlokalizowani w głównych podmiotach Dexia pracując dla całej Grupy, gdyż zakres ich modeli jest często szerszy niż ich własny podmiot (tzn. kierownik bankowego modelu ma siedzibę w Dexia Bank Belgium, lecz zakres bankowego systemu IRS obejmuje cały świat);
- Kierownicy ds. Zarządzania Modelami (EMM) są odpowiedzialni za opracowanie i utrzymanie modeli ryzyka ekonomicznego (modele ECAP): stworzenie, opracowanie, wdrożenie, udokumentowanie i przedstawienie modelu oraz zarządzanie zmianami modelu. Zakres ich odpowiedzialności dotyczy całej Grupy Dexia, o ile nie podano inaczej. W każdym przypadku, gdy Kierownik EMM wnosi swój wkład w istnienie stosownego systemu

¹ Walidacja modeli Solwency II jest dokonywana przez departament Walidacji Ubezpieczeń z siedzibą w Dexia Insurance Services, lecz który funkcjonalnie jest powiązany z działem Walidacji Grupy Dexia.

zarządzania ryzykiem i polityki, modelowanie dotyczące ryzyka ekonomicznego może być oddzielone od zarządzania rodzajami ryzyka, jak ma to miejsce w przypadku ryzyka kredytowego.

- Centra Analizy Ryzyka Kredytowego odpowiadają za przypisywanie wewnętrznych ratingów kontrahentom Dexia i pełnią rolę „agencji ratingowej” dla wszystkich podmiotów Grupy. Jakkolwiek mają siedziby w różnych podmiotach, to ich relacje z podmiotami Grupy można określić jako „klient-dostawca”.
- Kontrola Jakości odpowiada za właściwe stosowanie Wewnętrznych Systemów Ratingowych.
- Jednostka zbierająca informacje o regulacjach i metodologii Umowy Bazylejskiej II odpowiada za całościowe informacje dotyczące przepisów obowiązujących we wszystkich krajach, w których Dexia jest obecna.
- Systemy: największe wyzwanie związane z tworzeniem scentralizowanej struktury zarządzania ryzykiem związane jest ze stworzeniem kompatybilnych i wydajnych systemów informacji zarządczej we wszystkich stosujących je jednostkach biznesowych. Dzięki zaangażowaniu znaczących zasobów pracowniczych, jak i wydatków na utrzymanie i unowocześnianie systemów informatycznych, Dexia stworzyła zintegrowane i scentralizowane narzędzia, takie jak baza danych 'Fermat', która jest przykładem najbardziej zaawansowanego systemu w sektorze.

1.3 Mapa Ryzyka w Dexia

Poniższa tabela opisuje proces identyfikacji ryzyka w Dexia.

		Filar I	Filar II
Ryzyko kredytowe	ryzyko wypłacalności	x	X
	ryzyko kraju	x	x
	ryzyko sekurytyzacji		x
	ryzyko rozliczeń ⁽¹⁾		x
	ryzyko koncentracji		x
Ryzyko rynkowe i Zarządzania Aktywami i Pasywami	część oprocentowania – banki		x
	ryzyko stopy procentowej –handel	x	x
	ryzyko ceny ⁽²⁾	x	x
	ryzyko walutowe – bankowość	x	x
	ryzyko walutowe – handel	x	x
	ryzyko spreadu – handel	x	x
	ryzyko płynności		x
	ryzyko finansowania		x
	pozostałe rodzaje ryzyka rynkowego	x	x
		x	x
Ryzyko operacyjne Inne rodzaje ryzyka	ryzyko behawioralne		x
	ryzyko działalności gospodarczej		x
	ryzyko dotyczące emerytur		x
	ryzyko dotyczące ubezpieczenia		x
	ryzyko modelu		x
	ryzyko utraty reputacji		x
	ryzyko strategiczne		x
Ryzyko korelacji		x	

(1) Nie należy mylić ryzyka rozliczeń z ryzykiem rozliczeniowym Filaru I, informacje o którym są przekazywane w ramach ryzyka rynkowego.

(2) Ryzyko ceny obejmuje ryzyko związane z zaangażowaniem kapitałowym zaksięgowanym w księdze bankowej. Zaangażowania takie zawarte są w łącznej ekspozycji kredytowej w Filarze 1.

Wymienione powyżej rodzaje ryzyka zostały bardziej szczegółowo opisane w następujących częściach dotyczących ujawniania informacji:

- Ryzyko kredytowe: część 3
- Ryzyko rynkowe: część 4
- Ryzyko operacyjne: część 5
- Pozostałe rodzaje ryzyka: część 6

2. Fundusze własne a adekwatność kapitałowa

2.1. Fundusze własne

2.1.1. Dane dotyczące wielkości księgowych i statutowych dla funduszy własnych

Zgodnie ze kapitałem regulacyjnym, Dexia postanowiła ograniczyć zakres Filaru III do instytucji bankowych. Dlatego też, zakres konsolidacji w ramach Filaru III różni się od zakresu konsolidacji sprawozdania finansowego (jakie opublikowano w raporcie rocznym Grupy Dexia).

Różnice odnośnie konsolidacji pomiędzy metodami księgowymi a metodami ostrożnościowymi w przypadku Dexia dotyczą:

- Towarzystwa ubezpieczeniowe są konsolidowane za pomocą metody kapitałowej stosowanej w celach ostrożnościowych zamiast pełnej konsolidacji dla celów księgowych. Najważniejsze towarzystwa ubezpieczeniowe Dexia to Dexia Insurance Belgium oraz FSA (działalność ubezpieczeniowa FSA ma zostać sprzedana w roku 2009, o czym wspomniano we wstępie).
- Bardzo małe podmioty sekurytyzacyjne (Jednostki Specjalnego Przeznaczenia - SPV) są konsolidowane przy zastosowaniu metody kapitałowej dla celów ostrożnościowych, zamiast pełnej konsolidacji dla celów księgowych. Wynika to z bardzo szczególnego rachunkowego ujmowania jednostek SPV.

Pełna lista towarzystw ubezpieczeniowych i rzeczonych jednostek SPV jest dostępna na życzenie.

Poniższa tabela przedstawia porównanie funduszy własnych razem, jak wykazano w sprawozdaniu finansowym i funduszy własnych razem, jako pozycji wyjściowej dla kapitału Kategorii 1 i łącznego kapitału regulacyjnego na koniec roku.

	31/12/2007		31/12/2008	
	Sprawozdanie finansowe	Wymagania regulacyjne	Sprawozdanie finansowe	Wymagania regulacyjne
Fundusze własne razem	14.525	14,525	3,916	3,916
w tym: kapitał podstawowy	16.112	16,112	17,488	17,488
w tym: z tytułu zmian wartości nie ujętych w rachunku zysków i strat	-1,587	-1,587	-13,572	-13,572
Udziały mniejszościowe	1,754	1,749	1,702	1,694
w tym: kapitał podstawowy	1,721	1,711	1,757	1,749
w tym: z tytułu zmian wartości nie ujętych w rachunku zysków i strat	33	38	-55	-55
Udział dyskrecjonalny umów ubezpieczeniowych	115	0	0	0
Razem	16.394	16.274	5.618	5.610

Uwaga:

- Uwagi w sprawie ustawowych wymagań zostały opisane w nocie 4.5 dotyczącej zasad rachunkowych i reguł odnośnie sprawozdania finansowego opublikowanego w Raporcie Roczny 2008.

- Dla celów regulacyjnych, towarzystwa ubezpieczeniowe są wykazywane za pomocą metody kapitałowej. Dlatego też, udziały mniejszościowe różnią się od tych, które opublikowano w Sprawozdaniu Finansowym. Udział dyskrecjonalny w zyskach (DPF) odnosi się tylko do towarzystw ubezpieczeniowych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, fundusze własne razem Grupy Dexia zmniejszyły się w porównaniu do analogicznego okresu roku 2007. Kryzys finansowy doprowadził do (i) licznych korekt wartości godziwej, trwałej utraty wartości i strat, które obciążały przychody netto 2008 oraz (ii) miał bezpośredni wpływ na wartość godziwą instrumentów finansowych, bez wpływu na rachunek zysków i strat, lecz na inne dochody (other comprehensive income) (zwłaszcza na kapitał z aktualizacji wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży).

2.1.2. Kapitał regulacyjny

Kapitał kategorii 1 obejmuje kapitał akcyjny, premię emisyjną, zyski zatrzymane, skonsolidowane rezerwy, udziały własne, zysk roku bieżącego po odliczeniu szacunkowej dywidendy, która ma zostać wypłacona, przeliczenia walut obcych oraz kapitał hybrydowy pomniejszony o wartości niematerialne i prawne, wartość firmy oraz krótko-terminowe pozycje zajęte w akcjach własnych.

W poniższej tabeli przedstawiono kapitał regulacyjny Grupy Dexia obliczony na koniec roku, zgodnie z Umową Bazylejską II.

	31/12/2007 - Umowa Bazylejska I	31/12/2008 - Umowa Bazylejska II
Kapitał regulacyjny razem (po podziale zysków)	15.345	18.077
Kapitał kategorii 1	14.549	16.126
Kapitał podstawowy	16.112	17.488
Łączne różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych - Grupa	-147	-540
Udziały mniejszościowe (wliczane do Kategorii 1) ⁽¹⁾	517	557
Odliczenia i filtry ostrożnościowe	-3.356	-2.800
Hybrydowy kapitał regulacyjny Kategorii 1 ^{(1) (2)}	1.423	1.421
Dodatkowe fundusze własne	796	1.951
Obligacje bezterminowe	767	815
Zobowiązania podporządkowane	3.053	2.795
Odliczenia i filtry ostrożnościowe	-3.024	-1.659

Nota:

(1) W metodzie regulacyjnej, kwoty zaksięgowane w pozycji udziały mniejszościowe i uznane jako hybrydowy kapitał regulacyjny Kategorii 1 są wykazywane osobno. Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 i 2008 roku, 1.198 milion EUR oraz EUR 1.196 milion EUR, stanowiło odpowiednio hybrydowy kapitał regulacyjny Kategorii 1 ujęty kapitale podstawowym udziałów mniejszościowych (zobacz: punkt 2.1.1).

(2) Kwota ta jest wynikiem trzech operacji:

- bezterminowe głęboko podporządkowanych odnawialne obligacje na kwotę 700 milionów EUR, wyemitowane przez Dexia Credit Local, które zostały ujęte w udziałach mniejszościowych w kwocie 698 milionów EUR (zobacz: punkt 2.1.1).
- bezterminowe podporządkowane obligacje odnawialne na kwotę 500 milionów EUR, wyemitowane przez Dexia Funding Luxembourg, które zostały ujęte w udziałach mniejszościowych w kwocie 498 milionów EUR (zobacz: punkt 2.1.1).
- kapitał hybrydowy wyemitowany przez Dexia Banque Internationale a Luxembourg w dniu 6 lipca 2001 rok na kwotę 225 milionów EUR, oprocentowany według stopy wynoszącej 6.821% i który w sprawozdaniu finansowym został ujęty jako zobowiązania podporządkowane.

Kapitał z aktualizacji wyceny obligacji dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów finansowych w relacji cash-flow hedge nie wchodzi do kapitału regulacyjnego. Dodatnie rezerwy na udziały dostępne do sprzedaży zostały dodane do kapitału Kategorii 2. Gdyby ich wielkość była ujemna, zostałyby odliczone od kapitału Kategorii 1. Zostało to wyjaśnione w zasadach rachunkowości i regulacjach dotyczących skonsolidowanego sprawozdania finansowego w raporcie rocznym.

Na koniec roku 2008, kapitał Kategorii 1 wynosił 16.126 milionów EUR, co stanowiło 11% wzrost w stosunku do roku 2007, przede wszystkim z uwagi na podniesienie kapitału o 6,0 miliardów EUR w dniu 3 października 2008, co zostało zmniejszone stratą netto za tenże rok. Kapitał został wniesiony ze względu na znaczące pogorszenie się warunków działalności oraz otoczenie rynku i finansową zapasć. Na koniec roku 2008 kapitał Kategorii 1 nie obejmował zastrzyku kapitałowego w wysokości 0,4 miliarda EUR wniesionego przez rząd Luksemburga, o którym poinformowano w dniu 30 września 2008 roku.

Kapitał Kategorii 1 obejmował wszystkie skutki trwającej sprzedaży działalności ubezpieczeniowej FSA (tj. stratę w wysokości 1,7 miliarda EUR zaksięgowaną w 4 kw. 2008 roku). Posiadając gwarancję udzieloną przez rządy belgijskie i francuskie dla aktywów Produktów Finansowych, która w dniu 13 marca 2009 roku została zatwierdzona przez Komisję Europejską, współczynnik wypłacalności Dexia mają ochronę przed dalszymi potencjalnymi stratami na Produktach Finansowych.

Udział instrumentów hybrydowych w kapitale Kategorii 1 na koniec roku 2008 był stosunkowo niski (tj. 9%).

2.2. Wymagania kapitałowe w zależności od rodzaju ryzyka

Poniższa część poświęcona jest wymaganiom kapitałowym w zależności od rodzaju ryzyka. Szczegóły dotyczące głównych rodzajów ryzyka (ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego) przedstawiono w części 3 (ryzyko kredytowe), 4 (ryzyko rynkowe) oraz 5 (ryzyko operacyjne).

2.2.1. Minimalne wymagania kapitałowe dla ryzyka kredytowego w zależności od klasy ekspozycji

W poniższej tabeli przedstawiono kwoty ekspozycji Dexia, ważone ryzyka oraz wymagania kapitałowe dla każdej klasy ekspozycji według stanu na koniec roku 2008.

Usługi inwestorskie RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje działalność obejmującą gwarantowane umowy inwestycyjne oraz marżę odsetkową netto Global Funding) nie zostały ujęte w poniższych tabelach. Łączna ekspozycja wobec Usług inwestorskich RBC Dexia Investor Services oraz portfela Produktów Finansowych FSA wynosiła, odpowiednio, 5.691 milionów EUR oraz 14.042 milionów EUR. Ważone ryzyka dla portfela Produktów Finansowych FSA wyniosły 24,5 miliarda EUR.

Kontrahenci są ostatecznymi kontrahentami, tj. po uwzględnieniu kwalifikowanej gwarancji w ramach Umowy Bazylejskiej II (zasada substytucji).

Klasa ekspozycji	Ekspozycja	Ważone ryzyko	% ważonego ryzyka	Wymagania kapitałowe
Duże przedsiębiorstwa	54.039	38.706	71,6%	3.096
Papiery kapitałowe	1.289	1.506	116,8%	120 ⁽¹⁾
Instytucje finansowe	87.428	16.126	18,4%	1.290
Ubezpieczyciele typu monolines	14.751	4.142	28,1%	331
Finansowanie Przedsiębiorstw	16.775	5.469	32,6%	438
Podmioty Sektora Publicznego	298.725	23.664	7,9%	1.893
Klienci detaliczni	45.316	8.726	19,3%	698 ⁽³⁾
Sekurytyzacja	43.595	4.062	9,3%	325
Kraje	74.965	5.976	8,0%	704
Pozostałe ⁽²⁾	3.294	3.089	93,8%	21
Razem	640.177	111.466	17,4%	8.916

(1) Większość ważonych ryzyk portfela Kapitałowego Dexia jest obliczana zgodnie z Metodą Standardową ze względu na tzw. klauzulę o automatycznym nadaniu uprawnień („grandfathering”) (zobacz: punkt 7.1).

(2) Kategoria 'Pozostałe' obejmuje przede wszystkim środki trwałe i rozliczenia międzyokresowe.

(3) Następująca tabela przedstawia podział klasy klientów detalicznych na trzy rodzaje produktów:

Produkty detaliczne	Ekspozycja	Ważone ryzyko	% ważonego ryzyka	Wymóg kapitałowy
Detaliczne kredyty hipoteczne	19.119	1.127	5,9%	90
Detaliczne konsumpcyjne kredyty rewalingowe	111	42	37,8%	3
Pozostałe	26.086	7.557	29,0%	605
Razem	45.316	8.726	19,3%	698

2.2.2. Minimalne wymagania kapitałowe dla ryzyka rynkowego

Poniższe tabele przedstawiają minimalny wymóg kapitałowy obliczony dla ryzyka stopy procentowej, pozycji ryzyka zajętej w papierach kapitałowych, ryzyka walutowego oraz innych rodzajów ryzyka rynkowego (dotyczących towarów, inflacji, C02...) na koniec roku.

	31/12/2007 - Umowa Bazylejska I	31/12/2008 - Umowa Bazylejska II
Ryzyko stopy procentowej	392	222
Pozycja ryzyka zajęta w papierach kapitałowych	42	14
Ryzyko walutowe	36	10
Pozostałe rodzaje ryzyka rynkowego	-	-
Razem	470	246

2.2.3. Minimalne wymagania kapitałowe dla ryzyka operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2008 roku minimalny wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego wynosił 822 miliony EUR.

2.3. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest obecnie oceniana na podstawie poziomu kapitału w zależności od rodzaju ryzyka.

2.3.1. Ustawowe współczynniki wypłacalności

Adekwatność kapitału Dexia jest monitorowana, między innymi, przy wykorzystaniu przepisów i wskaźników określonych w Piśmie Okólnym PPB-2007-15-CPB-CPA przekazany przez belgijską Komisję ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń (CBFA). Wskaźniki CBFA porównują kwotę kwalifikowanego kapitału (Łącznego i Kategorii 1) z łączną kwotą ważonych ryzyk. Dexia monitoruje i przekazuje informacje do CBFA o swoich wskaźnikach kapitałowych oraz wymaganiach kapitałowych dotyczących działalności prowadzonej przez Dexia zgodnie z zasadami ostrożnościowymi i zasadami ostrożnościowymi dla konglomeratów.

We wszystkich okresach sprawozdawczych Dexia przestrzegała wszystkich przepisów dotyczących kapitału regulacyjnego.

Poniższa tabela przedstawia ważne ryzyka dla Grupy Dexia oraz współczynniki wypłacalności na koniec roku. Począwszy od 1 stycznia 2008 roku, Dexia stosuje Umowę Bazylejską II do obliczania wymagań kapitałowych dla ryzyk kredytowych i do ogłaszania swoich współczynników wypłacalności.

	31/12/2007 - Umowa Bazylejska I	31/12/2008 - - Umowa Bazylejska II
Ważone ryzyka razem	159.383	152.837
Ryzyko kredytowe	153.504	139.495
Ryzyko rynkowe	5.879	3.073
Ryzyko operacyjne	-	10.269
Wskaźnik kapitału Kategorii 1	9,1%	10,6%
Wskaźnik adekwatności kapitałowej	12,0%	11,8%

Wskaźnik kapitału Kategorii 1 wzrósł z 9,1% na koniec roku 2007 do 10,6% na dzień 31 grudnia 2008 roku, przy czym najwyższą wartość 14,5% osiągnął na koniec września 2008 roku, gdy kapitał został wzmocniony kwotą 6,0 miliardów EUR. W 4 kw. 2008 roku, w kapitale regulacyjnym uwzględniono trwającą sprzedaż działalności ubezpieczeniowej FSA oraz zatrzymanie portfela Produktów Finansowych (tj. stratę w wysokości 1,7 miliarda EUR związaną ze sprzedażą FSA oraz ważonymi ryzykami w wysokości 24,5 miliarda EUR związanymi z portfelem Produktów Finansowych). Miało to negatywny wpływ na współczynnik wypłacalności wynoszący 350 punktów bazowych. Posiadając gwarancję udzieloną przez rządy belgijskie i francuskie dla aktywów Produktów Finansowych, która w dniu 13 marca 2009 roku została zatwierdzona przez Komisję Europejską, współczynniki wypłacalności Dexia mają ochronę przed dalszymi potencjalnymi stratami na Produktach Finansowych.

Na koniec roku, łączne ważone ryzyka Dexia wyniosły 152,8 miliardów EUR, w porównaniu do 159,4 miliardów EUR na koniec roku 2007. Przejście na stosowanie Umowy Bazylejskiej II od 1 stycznia 2008 roku umożliwiło odliczenie 42 miliardów EUR kwoty ważonego ryzyka. Odnotowany w drugiej części roku wzrost wynika z następujących elementów:

- zwiększenia ważonego ryzyka kredytowego w wyniku przejścia DenizBank na stosowanie Umowy Bazylejskiej II w 3 kw. roku 2008 oraz włączenia portfela Produktów Finansowych FSA do księgi bankowej Dexia (+24,5 miliarda EUR) w czwartym kwartale.
- zmniejszenia ważonego ryzyka rynkowego, ze względu na przeklasyfikowanie aktywów finansowych zgodnie z MSR 39, którego dokonano na koniec roku 2008.
- zwiększenia ważonego ryzyka operacyjnego według stanu na dzień 1 grudnia 2008 roku, w rezultacie zastosowania trybu obliczenia zgodnego ze standardową metodą Umowy Bazylejskiej II (w oparciu o średnie przychody występujące w ostatnich trzech latach).

2.3.2. Adekwatność kapitału ekonomicznego

Dexia znajduje się obecnie na etapie kończenia bardziej zaawansowanego planowania dotyczącego kapitału ekonomicznego na poziomie skonsolidowanym, w tym zarządzania kapitałem oraz regulacji dotyczących apetytu na ryzyko² oraz przejścia do procesu finansowego planowania, z uwzględnieniem wypłacalności ekonomicznej i apetytu na ryzyko.

Proces dotyczący planu biznesowego jest realizowany co rok. Jego zwieńczeniem jest proces zatwierdzania na poziomie Zarządu i Rady Dyrektorów. Kapitał ekonomiczny dokonujący pomiaru różnego rodzaju ryzyk na wspólnej płaszczyźnie odgrywa kluczową rolę przy alokacji kapitału dla różnych linii biznesowych.

Proces adekwatności kapitałowej stanowi część procesu ICAAP, a jego celem, oprócz spełniania wymagań zewnętrznych, jest powiązanie celów instytucji w odniesieniu do wewnętrznego kapitału z ponoszonym przez nią ryzykiem.

2.4. Istotne bankowe podmioty podporządkowane

Znaczące podmioty zależne Grupy Dexia to Dexia Bank Belgium (DBB), Dexia Credit Local (DCL) oraz Dexia Banque Internationale a Luxembourg (DBL) przy uwzględnieniu ich udziału w Grupie (biorąc pod uwagę zyski i bilans) i/lub znaczenia ich udziału w rynku. Dexia Bank Belgium oraz Dexia Banque Internationale a Luxembourg znajdują się, odpowiednio, wśród 3 największych instytucji finansowych w Belgii i Luksemburgu.

Kapitał regulacyjny oraz współczynniki wypłacalności w ujęciu Umowy Bazylejskiej II według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku dla istotnych podmiotów podporządkowanych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

² Regulacje dotyczące apetytu na ryzyko są narzędziem wspierającym strategiczne decyzje, które jest stosowne w zarządzaniu profilem ryzyka strategicznym (rating, odporność na test warunków skrajnych, zdolność do wypłacania dywidend, itp.) w oparciu o ograniczoną liczbę wskaźników i współczynników.

	DBL	DBB	DCL
Kapitał Kategorii 1	2.061	6.691	6.007
Kapitał regulacyjny razem	2.589	7.622	9.982
Ważone ryzyka razem	16.199	51.805	79.961
Współczynnik dla Kategorii 1	12,72%	12,91%	7,51%
Współczynnik adekwatności kapitałowej	15,98%	14,71%	12,48%

Uwaga: przedstawione liczby są obliczane zgodnie z danymi dla Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (IFRS) i wytycznymi wydanymi przez lokalne organy nadzoru. Szczegółowe dane zostały przedstawione w raporcie rocznym podmiotów zależnych.

Kapitał regulacyjny oraz współczynniki wypłacalności w ujęciu Umowy Bazylejskiej I według stanu na dzień 31 grudnia 2007 dla istotnych podmiotów podporządkowanych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

	DBL	DBB	DCL
Kapitał Kategorii 1	2.075	5.080	5.616
Kapitał regulacyjny razem	2.875	5.853	8.386
Ważone ryzyka razem	22.888	62.373	75.050
Współczynnik dla Kategorii 1	9,06%	8,14%	7,48%
Współczynnik adekwatności kapitałowej	12,56%	9,38%	11,17%

Uwaga: przedstawione liczby są obliczane zgodnie z danymi dla IFRS i wytycznymi wydanymi przez lokalne organy nadzoru. Szczegółowe dane zostały przedstawione w raporcie rocznym podmiotów zależnych.

3. Ryzyko kredytowe

3.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym i zasady funkcjonowania

3.1.1. Zarządzanie ryzykiem

Zasady ogólne

Ryzyko kredytowe jest potencjalną stratą (zmniejszeniem wartości aktywa lub niewywiązaniem się z płatności), jaką Dexia może ponieść z powodu pogorszenia się jakości kredytu udzielonego danemu kontrahentowi. Dexia zarządza swoim ryzykiem kredytowym poprzez dokonywanie pomiaru, kontrolowanie i optymalizowanie ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę.

Zarządzanie Ryzykiem w Dexia nadzoruje ryzykiem kredytowym Dexia pod kierunkiem Zarządu oraz specjalistycznych komitetów ds. ryzyka. Rolą Zarządzania Ryzykiem jest określanie polityki dotyczącej ryzyka kredytowego i wytycznych, w tym odnośnie decyzji kredytowych i regulacji dotyczących delegowania uprawnień oraz nadzorowanie analizy / procesów ratingowych oraz funkcji kontroli ekspozycji.

Decyzje kredytowe i regulacje dotyczące delegowania uprawnień

Proces podejmowania decyzji dotyczących transakcji jest zorganizowany w formie wielopoziomowych Komitetów Kredytowych. Każdy wniosek przedstawiany danemu Komitetowi Kredytowemu zawiera niezależną analizę przygotowaną przez departament zarządzania ryzykiem. Komitet Kredytowy Grupy zatwierdza transakcje, które nie zostały delegowane liniom biznesowym czy podmiotom. Takie delegowanie uprawnień kredytowych jest dokonywane w zależności od rodzaju kontrahenta, poziomu ratingu i ekspozycji na ryzyko kredytowe. W ramach Grupy w oparciu o te przepisy dotyczące regulacji utworzono podkomitety (podmioty, podmioty podporządkowane i oddziały). Ponadto, w sektorze publicznym zasadniczo charakteryzującym się niższym ryzykiem kredytowym niż sektor prywatny, zespoły komercyjne również posiadają ściśle określone uprawnienia do delegowania.

Procedura ratingowa

W ramach regulacji wynikających z Umowy Bazylejskiej II, Grupa Dexia wprowadziła w życie zestaw wewnętrznych systemów ratingowych.

Analitycy ryzyka kredytowego odpowiadają za przyznawanie ratingu wszystkim kontrahentom. Każdy rating odpowiada ocenie poziomu ryzyka kontrahenta wyrażonego w postaci wewnętrznej skali ratingowej.

Bez uzasadnionego wyjątku, rating przyznany danemu kontrahentowi uwzględnia ryzyko kraju, w którym kontrahent ten ma swoją siedzibę.

Ratingi są zasadniczo poddawane corocznemu przeglądowi zgodnie z wytycznymi Grupy. Monitoring obejmuje możliwość umieszczenia kontrahenta na liście pod obserwacją lub, gdy będzie to konieczne, zaklasyfikowania go jako kontrahenta niedotrzymującego zobowiązań.

Oprócz ratingu kontrahenta, który określa prawdopodobieństwo niedotrzymania zobowiązań, każdej transakcji jest przypisany parametr określający stratę z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), który określa w sposób szacunkowy straty, jakie Dexia może ponieść w przypadku niedotrzymania zobowiązań przez danego kontrahenta (przy uwzględnieniu czynników zmniejszających ryzyko kredytowe oraz wskaźnika konwersji kredytowej dla zobowiązań pozabilansowych).

W celu zapewnienia jakości i spójności całego procesu przyznawania ocen ratingowych oraz jakości przyznanych ocen, w Ryzyku Kredytowym utworzono jednostkę zajmującą się Kontrolą Jakości. Jej głównymi celami jest zapewnienie by wewnętrzne systemy ratingowe były właściwie stosowane, by sprawnie funkcjonowały oraz by ścieżka audytowa była zachowana w procesie przyznawania ratingu. Jednostka ta podlega Komitetom Ratingowym.

Limity ryzyka kredytowego

Limity ryzyka kredytowego są zdefiniowane w celu zarządzania profilem ryzyka ogólnego i koncentracją limitów. Teoretyczny limit jest przyznany każdemu kontrahentowi, zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka kredytowego.

Teoretyczny limit określa maksymalne zaangażowanie kredytowe, jakie Dexia jest skłonna zaakceptować wobec danego kontrahenta. Następnie, ustala się efektywne limity w ramach tego teoretycznego limitu. Ponadto, można ustalić limity w zależności od sektora gospodarki czy produktu.

Podmioty prowadzące działalność operacyjną są odpowiedzialne za codzienne monitorowanie limitów, niezależnie od sprawozdań przekazywanych Zarządaniu Ryzykiem w Dexia na poziomie Grupy.

W celu uwzględnienia mających ostatnio miejsce zdarzeń, Zarządzanie Ryzykiem może w każdej chwili dokonać zamrożenia limitów konkretnych limitów.

Kryzys finansowy

Rok finansowy 2008 był wyjątkowo trudnym rokiem, w którym doszło niemalże do całkowitego załamania się sektora finansowego w USA i Europie. Był to czas, gdy rządy wielu krajów przygotowywały plany naprawcze. W tej perspektywie, Dexia dotknięta została wieloma znaczącymi przypadkami niedotrzymania zobowiązań ze strony amerykańskich i islandzkich banków.

Z drugiej jednak strony, do chwili obecnej nie zaobserwowano znaczącego pogorszenia się kredytów znajdujących się w portfelach kredytowych.

Podjęte zostały działania mające na celu zmniejszenie ryzyka kredytowego, w tym znaczące ograniczenie działalności kredytowej prowadzonej poza podstawowymi rynkami i zmniejszenie działalności wobec kontrahentów instytucjonalnych. Dexia stosuje bardziej rygorystyczne kryteria udzielania kredytów i polityki kredytowej, między innymi, niższe limity kredytowe oraz wytyczne odnośnie wytycznych dla pewnej liczby instrumentów finansowych.

Zidentyfikowano kredytobiorców charakteryzujących się niższą zdolnością finansową a także bardziej uważnie sprawdzono ekspozycje, które, tam, gdzie to było możliwe, zostały zmniejszone. Ocena potencjalnych problemów z płynnością występujących w wyniku obecnego kryzysu finansowego stanowi część tego przeglądu, z uwzględnieniem najbardziej wrażliwych sektorów gospodarczych.

Z tej perspektywy, dokonano licznych przeglądów sektorowych i portfelowych w celu dokonania dalszej oceny jakości portfeli kredytowych.

Utworzono zbiorcze rezerwy na pokrycie utraty wartości w przypadku portfeli kredytowych uznanych za najbardziej wrażliwe, gdyż straty z tytułu udzielonych kredytów mogą wzrosnąć w ciągu następnych lat.

Zmiany ratingów portfeli kredytowych były w dużej mierze związane z turbulencjami mającymi miejsce w sektorze bankowym (głównie w USA i Hiszpanii) oraz presją wywieraną na kraje Europy Środkowo-Wschodniej. Mimo tego, Dexia nie ma żadnych znaczących obszarów do niepokoju związanych z tymi zmianami ratingów, pod warunkiem, że w wyniku tych obniżeń ratingów będą to nadal poziomy do zaakceptowania.

Inwestycje w papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach zostały zamrożone, a istniejące pozycje są regularnie monitorowane.

Ryzyko kontrahenta w przypadku instrumentów pochodnych

Ryzyko kontrahenta w przypadku instrumentów pochodnych istnieje dla wszystkich transakcji pozarynkowych (OTC), takich jak transakcje walutowe (Forex) czy transakcje swapowe stóp procentowych, transakcje swapowe ryzyka kredytowego oraz transakcje z limitami typu cap/floors.

Ryzyko kontrahenta jest mierzone i monitorowane zgodnie z ogólnymi zasadami opisanymi w Polityce Ryzyka Kredytowego Dexia. Ekwiwalent Ryzyka Kredytowego dla transakcji na instrumentach pochodnych opiera się na wartości rynkowej transakcji plus uwzględnieniu dodatku.

W celu zmniejszenia ryzyka kontrahenta, transakcje dla pozarynkowych instrumentów pochodnych w Dexia są zawierane w ramach umowy wzorcowej (tj. Międzynarodowego Stowarzyszenia Transakcji Wymiany i Instrumentów Pochodnych - ISDA) uwzględniając ogólne zasady i procedury określone w polityce dotyczącej ryzyka kredytowego Dexia. Zabezpieczenia ustanawiane dla umów na instrumenty pochodne podlegają warunkom i zasadom określonym w Aneksie Wsparcia Kredytu (CSA) negocjowanym z klientem.

Warunki te mogą zależeć od ratingu kredytowego kontrahentów. Wpływ możliwego obniżenia ratingów jest analizowany i zarządzany przez zespół Zarządzania Zabezpieczeniami Grupy Dexia.

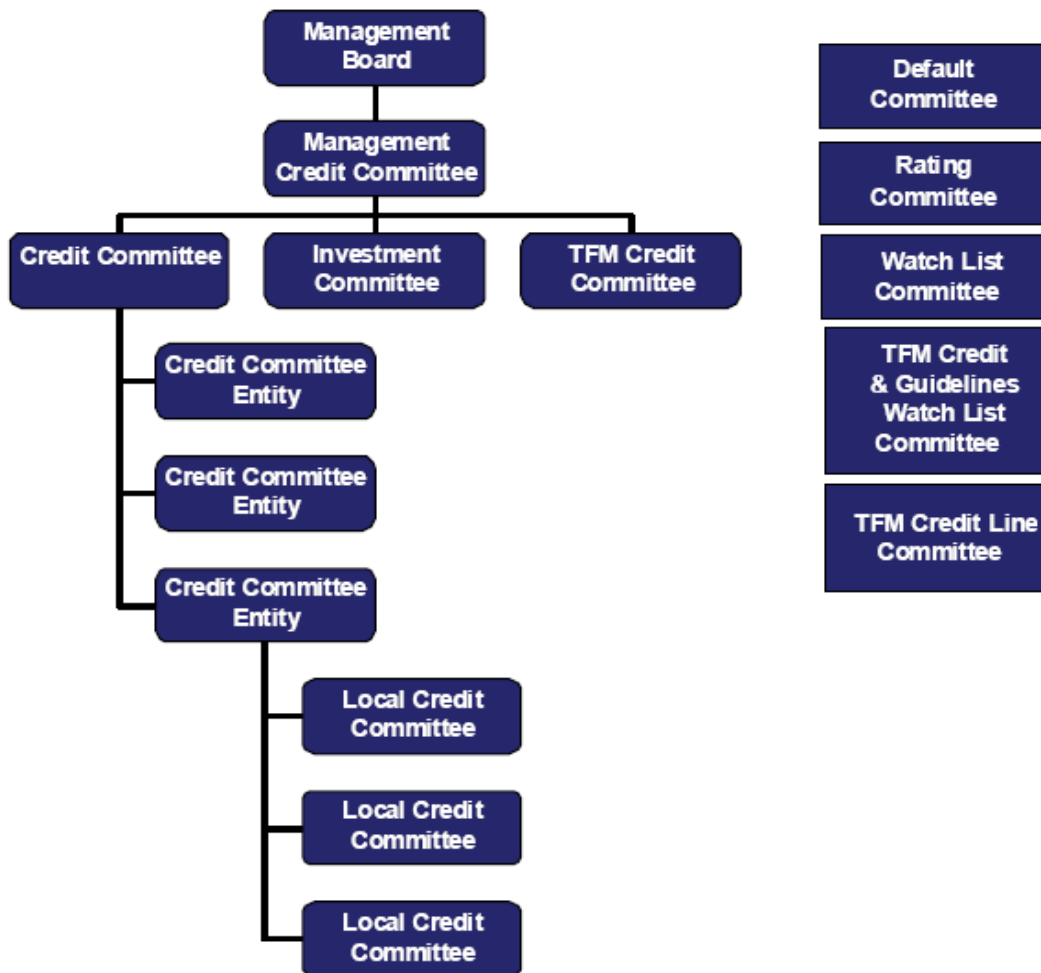
Wszystkie transakcje pozagieldowe (OTC) są monitorowane w ramach limitów kredytowych, ustanowionych dla każdego indywidualnego kontrahenta oraz podlegają ogólnym zasadom o delegowaniu uprawnień. Dla każdego rodzaju produktu mogą być ustanowione podlimity.

3.1.2. Organizacja Komitetu

Oprócz Zarządu oraz Grupy i lokalnych Komitetów Kredytowych, istnieją liczne specjalistyczne komitety, które zajmują się zarządzaniem ryzykiem kredytowym.

- Zarządczy Komitet Kredytowy jest ostatecznym organem decyzyjnym w przypadku dużych spraw lub spraw kredytowych o zwiększonym ryzyku kredytowym. Zatwierdza on transakcje, uprawnienia odnośnie których nie są delegowane liniom biznesowym czy podmiotom.

- Komitet ds. Listy Obserwacyjnej na poziomie Grupy i Podmiotów monitoruje aktywa narażone na ryzyko.
- Komitet ds. Niewykonania Zobowiązań na poziomie Grupy i Podmiotów wskazuje i monitoruje kontrahentów niewykonujących zobowiązań, zgodnie z Umową Bazylejską II poprzez stosowanie obowiązujących w Dexia przepisów.
- Komitet Ratingowy na poziomie Grupy i Podmiotów nadzoruje właściwe stosowanie Wewnętrznych Systemów Ratingowych oraz czuwa, by przebieg procesu przyznawania ratingu odbywał się w sposób właściwy i dokładny.
- Komitet ds. Linii Kredytowych przyznaje i monitoruje limity dla konkretnych rodzajów kontrahentów (banki, towarzystwa ubezpieczeniowe).
- Komitet Inwestycyjny Grupy zatwierdza lub udziela rad w sprawie inwestycji w kapitałowe papiery wartościowe w różne rodzaje funduszy.

Management Board = Zarząd

Management Credit Committee = Zarządca Komitet Kredytowy

Credit Committee = Komitet Kredytowy

Investment Committee = Komitet Inwestycyjny

TFM Credit Committee = Komitet Kredytowy ds. Skarbu i Rynków Finansowych

Credit Committee Entity = Komitet Kredytowy na poziomie Podmiotu

Local Credit Committee = Lokalny Komitet Kredytowy

Default Committee = Komitet ds. Niewykonanych Zobowiązań

Rating Committee = Komitet Ratingowy

Watch List Committee = Komitet ds. Listy Obserwacyjnej

TFM Credit Guidelines & Watch List Committee = Komitet ds. Wytycznych Kredytowych dla Skarbu i Rynków Finansowych i Listy Obserwacyjnej

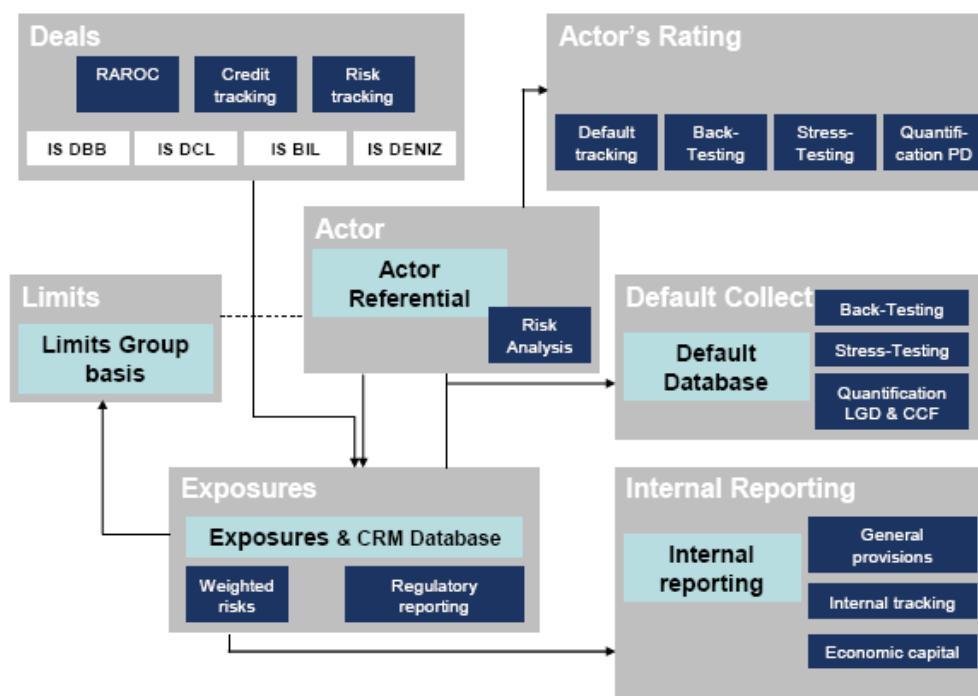
TFM Credit Line Committee = Komitet ds. Linii Kredytowych Skarbu i Rynków Finansowych

Systemy informatyczne obsługujące ryzyko kredytowe

Umowa Bazylejska II jest wyjątkową okazją dla Dexia by wzmocnić integrację jej Systemów Informatycznych ds. Zarządzania Ryzykiem i wspierać ścisłą współpracę pomiędzy poszczególnymi podmiotami Dexia.

W celu wspierania najlepszych praktyk dotyczących funkcjonowania systemów informatycznych i zapewnienia najnowocześniejszego wyposażenia, zgodnie z wymaganiami Umowy Bazylejskiej II, Dexia dokonała całkowitego przemodelowania Systemów Informatycznych w Ryzyku Kredytowym.

Poniższy schemat przedstawia ogólny obraz funkcjonalnej architektury Systemu Informatycznego Ryzyka Kredytowego w Grupie Dexia.

Deals = Transakcje
 RAROC = Wskaźnik skorygowanego o ryzyko zwrotu z kapitału
 Credit Tracking = Monitorowanie Kredytów
 Risk Tracking = Monitorowanie Ryzyka
 IS DBB = system informatyczny Dexia Bank Belgium
 IS DCL = system informatyczny Dexia Credit Local
 IS BIL = system informatyczny Bank International a Luxemburg
 IS DENIZ = system informatyczny Deniz Bank

Limits = Limity
 Limits Group Basis = Podstawa Limitów Grupy

Actor = Podmiot
 Actor Referential = Dane Podmiotu
 Risk Analysis = Analiza Ryzyka

Exposures = Ekspozycje Kredytowe
 Exposures & CRM Database = Ekspozycje Kredytowe i Baza danych Relacji z Klientami
 RWA = Aktywa Ważone Ryzykiem
 Regulatory Reporting = Obowiązkowa Sprawozdawczość
 Global View = Globalny Widok
 Actor's Rating = Rating Podmiotu
 Default Tracking = Monitorowanie Niewykonywania Zobowiązań
 Back Testing = Testy z wykorzystaniem Danych Historycznych
 Stress Testing = Testy Warunków Skrajnych
 Quantification PD = Kwantyfikacja Prawdopodobieństwa Niewykonania Zobowiązań

Default Collect = Gromadzenie informacji o przypadkach niewykonania zobowiązań
 Default Database = Zbieranie informacji o przypadkach niewykonania zobowiązań
 Back Testing = Testy z wykorzystaniem Danych Historycznych
 Stress Testing = Testy Warunków Skrajnych
 Quantification LGD & CCF = Kwantyfikacja Straty z tytułu Niewykonania Zobowiązań i Wskaźnika Konwersji Kredytowej
 Internal Reporting = Wewnętrzna Sprawozdawczość
 General Provisions = Rezerwy statystyczne
 Internal Tracking = Wewnętrzne Monitorowanie
 Economic Capital = Kapitał Ekonomiczny

Podstawę systemów informatycznych stosowanych w ryzyku kredytowym pełni baza danych „podmiotów”, w której zbierane są informacje o wszystkich kontrahentach kredytowych Dexia (identyfikowanych za pomocą jednostkowego wewnętrznego numeru identyfikacji), takie jak:

- Rodzaj kontrahenta (bank, przedsiębiorstwo, osoba fizyczna, itp.);
- Dane opisowe;
- Zewnętrzne ratingi nadane przez agencje ratingowe (S&P, Moody's i Fitch);
- Wewnętrzny rating przed i po skorygowaniu o rating kraju (Sovereign Ceiling);
- Wewnętrzny System Ratingowy;
- Dostępne wewnętrzne analizy kredytowe;
- Relacje pomiędzy różnymi kontrahentami, takie jak powiązania kapitałowe czy handlowe.

Baza danych „podmiotów” jest powiązana z innymi bazami danych, które umożliwiają:

- Przyznanie zewnętrznego i/lub wewnętrznego ratingu kontrahentom kredytowym (baza danych z ratingami podmiotów).
- Dokładne zapoznanie się z zaangażowaniem kredytowym dotyczącym danego kontrahenta (baza danych z zaangażowaniami) z wszystkimi charakterystykami takimi jak rodzaj produktu (linia kredytowa, pożyczka, obligacje, akcje, itp.), znaczące kwoty (nominalne, pozostałe do spłaty, w ujęciu rynkowym, narosłe odsetki, itp.), wskazanie kontrahenta z którym powiązane jest to zaangażowanie (bank, kontrahent, itp.), poziom podporządkowania, wskaźnik skorygowanego o ryzyko zwrotu z kapitału (RAROC), itp.
- Dokonanie porównania bieżących zaangażowań z bieżącymi limitami wobec jakiegokolwiek kontrahenta (baza danych z limitami) i podejmowanie właściwych działań, gdy zajdzie taka konieczność.
- Sporządzanie wewnętrznych sprawozdań dotyczących ryzyka kredytowego w oparciu o informacje zebrane w scentralizowanych systemach informatycznych Dexia (baza danych z wewnętrzną sprawozdawczością).
- Wprowadzanie danych do baz Dexia z informacjami o niewykonanych zobowiązaniach, które znajdują się w użyciu, w celu skalibrowania, przeprowadzenia testów z wykorzystaniem danych historycznych i testów warunków skrajnych Wewnętrznych Systemów Ratingowych Dexia.

Proces wykorzystywany do przeniesienia Emitentów i Ocen Kredytowych Emisji na pozycje, które nie są ujęte w Księdze Handlowej

Emitenci oraz oceny kredytowe emisji odnośnie pozycji, które nie są ujęte w księdze handlowej są automatycznie zbierane przez systemy Informatyczne Obsługujące Ryzyko Kredytowe w Dexia, a następnie przypisywane odpowiednim emitentom lub emisjom na podstawie jednostkowego numeru identyfikacyjnego emitentów (wewnętrzne numery 'identyfikacyjne' Dexia) oraz emisji (kody ISIN).

3.2. Ekspozycja związana z ryzykiem kredytowym

Informacje o ekspozycji związanej z ryzykiem kredytowym są ujawniane w niniejszym dokumencie w taki sam sposób, jaki informacje są przekazywane Zarządowi i zawierają:

- kwotę netto wykazaną jako aktywa bilansowe inne niż kontrakty na instrumenty pochodne (tj. wartość księgową po odliczeniu określonej kwoty utraty wartości);
- wartość rynkową dla kontraktów na instrumenty pochodne;
- pełną kwotę zaangażowania z tytułu zobowiązań pozabilansowych. Kwota pełnego zaangażowania stanowi albo nieciągnioną część linii dla zapewniania płynności lub maksymalną kwotę, jaką Dexia jest zobowiązana wypłacić z tytułu gwarancji, jakich udzieliła stronom trzecim.

Poniższe tabele i odnośne komentarze pokazują charakterystykę ryzyka kredytowego Dexia według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2008 roku, łączna ekspozycja Grupy wyniosła 640 miliardów, z wyłączeniem towarzystw ubezpieczeniowych Grupy, jak zostało to wyjaśnione w punkcie 2.1.

RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje gwarantowane umowy inwestycyjne oraz instrumenty Global Funding realizowane dla marży netto) nie są ujęte w tabelach części 3 (ryzyko kredytowe). Łączna ekspozycja związana z RBC Dexia Investor Services oraz portfelem Produktów Finansowych FSA wyniosła, odpowiednio, 5.691 milionów EUR oraz 14.042 milionów EUR.

3.2.1. Ekspozycja w zależności od rodzaju Produktu i Obszaru Geograficznego

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję w podziale na rodzaj produktu i obszar geograficzny na koniec 2008 roku.

Rodzaj produktu	Strefa Euro ⁽¹⁾	Pozostała Europa ⁽²⁾	USA i Kanada	Reszta świata	Razem
Dłużne papiery wartościowe	113.932	4.391	57.475	22.320	198,118
Kredyty detaliczne	33.352	2.818	20	283	36,473
Kredyty niedetaliczne	255.446	16.731	9.111	20.685	301,973

Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach (ABS)	22.055	184	16.518	4.838	43,595
Instrumenty pochodne	8.361	141	2.380	413	11,295
Udzielone gwarancje	18.829	2.821	9.669	1.799	33,118
Transakcje repo	8.254	2.189	75	3.798	14,316
Kapitałowe papiery wartościowe	1.129	15	80	65	1,289
Razem	461.358	29.290	95.328	54.201	640,177

(1) Kraje używające waluty Euro według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku.

(2) W tym Turcja.

Kredyty niedetaliczne stanowią prawie połowę ekspozycji Dexia, gdyż kategoria ta obejmuje kredyty dla sektora publicznego, które stanowią podstawową działalność Dexia.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, ekspozycja Grupy w większości była skoncentrowana w Strefie Euro (72%, czyli 461,4 miliardów EUR na koniec 2008 roku), w szczególności we Francji (17,6%) i Belgii (18,1%).

3.2.2. Ekspozycja w zależności od rodzaju Produktu i Oceny Dłużnika

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję w podziale na rodzaj produktu i oceną dłużnika na koniec roku 2008.

Rodzaj produktu	AAA+ do AA-	A+ do BBB-	Rating nieinwestycyjny	Ocena wskazująca na niedotrzymanie zobowiązań	Bez ratingu	Standardowe	Razem
Dłużne papiery wartościowe	97.918	63.218	1.600	75	47	35.260	198.118
Kredyty detaliczne	15.154	9.554	4.982	342	5	6.436	36.473
Kredyty niedetaliczne	102.695	92.351	18.024	734	890	87.279	301.973
Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach (ABS)	41.725	1.709	79	0	82	0	43.595
Instrumenty pochodne	5.291	3.830	938	294	132	810	11.295
Udzielone gwarancje	16.270	6.389	1.635	57	188	8.579	33.118
Transakcje repo	6.562	3.722	0	0	15	4.017	14.316
Kapitałowe papiery wartościowe	102	333	19	1	20	814	1.289
Razem	285.717	181.106	27.277	1.503	1.379	143.195	640.177

Uwaga: kolumna Standard odpowiada ekspozycji i podmiotom zależnym ujętym w Metodzie Standardowej. Około 55% łącznej ekspozycji ujętej w Metodzie Standardowej będzie w nadchodzących latach ujęte w Metodzie Zaawansowanej, gdyż stanowi to część realizowanego planu (zobacz: punkt 3.5.2.3).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, ponad 50% ekspozycji Dexia posiada rating AAA lub AA (gdyż większość portfela w Metodzie Standardowej posiada rating AAA lub AA), tym samym pokazując, że koncentracja dotyczy municypalnych lub rządowych kredytów posiadających wysoki rating.

Jedynie 6% ekspozycji Dexia jest zaklasyfikowane jako posiadające rating nieinwestycyjny, spośród których 66% to podmioty sektora publicznego (głównie francuskie samorzady lokalne).

Portfel dłużnych papierów wartościowych nadal posiada wysoki rating, przy jednoczesnym, jak dotychczas, ograniczonych negatywnych zmianach ratingu. Dłużne papiery wartościowe są przede wszystkim księgowane w księdze bankowej.

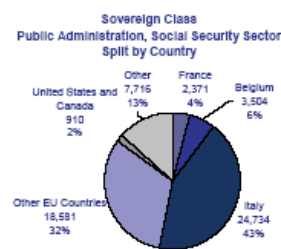
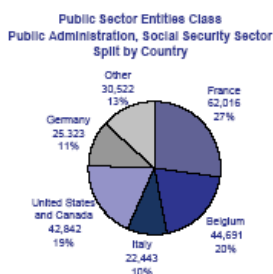
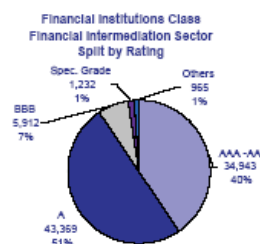
3.2.3. Ekspozycja w zależności od klasy ekspozycji i sektora gospodarki

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję w podziale na sektory gospodarki oraz klasę ekspozycji na koniec 2008 roku.

Sektor gospodarki	Przedsiębiorstwa	Kapitałowe papiery wartościowe	Instytucje finansowe	Ubezpieczyciele typu monolinie	Finansowanie projektów	Podmioty sektora publicznego	Klienci detaliczni	Sekurytyzacja	Kraje	Pozostałe	Razem
Przemysł	12.001	31	166		5.181	7.300	325.443				25.289
Budownictwo	4.515.4.598	9.6			5.692	427	1.155		7		11.083
Handel-Turystyka		4			155	311					6.223
Usługi	10.474	74	21		4.715	4.524	137				19.945
Transport, składowanie i komunikacja	5.204	594	86.688	14.751		6.209	136	140	11.573		125.295
Pośrednictwo finansowe	9.612	126	14		214	14.768	1.789		15		26.538
Nieruchomości, wynajem i działalność gospodarcza	1.232	34	18		43	227.840	3	721	57.816		287.707
Administracja publiczna, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	390	1				16.711	498				17.600
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	885	36			683	5.596	164		9		7.373
Inne środowiskowe, społeczne i indywidualne świadczenia	181.4.937	5	521		112	940	17	42.734	1.841	3.294	2.984
Inne usługi (1)	90					14.099	40.649		3.704		110.140
Razem	54.039	1.289	87.428	14.751	16.775	298.725	45.316	43.595	74.965	3.294	640.177

Uwaga: Kategoria 'Pozostałe' przede wszystkim obejmuje środki trwałe i rozliczenia międzyokresowe.

Ekspozycja w komórkach na szaro została bardziej szczegółowo przedstawiona na poniższych diagramach.

Financial Institutions Class = Klasa Instytucji Finansowych
 Financial Intermediation Sector = Sektor Pośrednictwa Finansowego
 Split by Rating = wg. ratingu
 Others = Pozostałe 965 1%
 AAA –AA 34.943 40%
 A 43.369 51%
 BBB 5.912 7%
 Spec. Grade = Specj. Rating 1.232 1%

Public Sector Entities Class = Klasa Podmiotów Sektora Publicznego
 Public Administration, Social Security Sector = Sektor Administracji Publicznej, Ubezpieczeń Społecznych
 Split by Country = wg. krajów

Francja	62.016	27%
Belgia	44.691	20%
Włochy	22.443	10%
USA i Kanada	42.842	19%
Niemcy	25323	11%
Pozostałe	30.522	13%

Sovereign Class = Klasa Krajów
 Public Administration, Social Security Sector = Sektor Administracji Publicznej, Ubezpieczeń Społecznych
 Split by Country = wg. krajów

Francja	2.371	4%
Belgia	3.504	6%
Włochy	24.734	43%
Inne kraje UE	18.581	32%
USA i Kanada	910	2%
Pozostałe	7.716	13%

Struktura kontrahentów w portfelu Dexia jest bardzo stabilna. Połowa ekspozycji dotyczy lokalnego sektora publicznego. Ekspozycja Dexia przede wszystkim koncentruje się na Podmiotach Sektora Publicznego (46,6%), Instytucjach Finansowych (13,6%) oraz Krajach (11,7%).

3.2.4. Ekspozycja w podziale na klasy ekspozycji i pozostały okres do zapadalności

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję w podziale na klasę ekspozycji i pozostały okres do zapadalności według stanu na koniec 2008 roku.

Klasa ekspozycji	Mniej niż 3 miesiące	3 miesiące do 1 roku	1 rok do 3 lat	3 lata do 5 lat	Ponad 5 lat	Bez określonej zapadalności	Razem
Duże przedsiębiorstwa	7.555	5.492	5.324	7.046	26.163	2.459	54.039
Papiery kapitałowe					1.252	37	1.289
Instytucje finansowe	11.485	8.738	19.067	13.058	33.049	2.031	87.428
Ubezpieczyciele typu monolines	834	501	1.558	1.994	9.853		14.751
Finansowanie przedsiębiorstw	569	580	1.156	1.254	13.185	31	16.775
Podmioty sektora publicznego	6.101	24.324	27.145	21.731	217.864	1.560	298.725
Klienci detaliczni	2.035	4.249	3.760	2.670	29.584	3.018	45.316
Sekurytyzacja	14	82	957	1.447	41.095		43.595
Kraje	9.074	3.798	3.232	4.084	46.710	8.067	74.965
Pozostałe ⁽¹⁾	23	53	5	1	66		3.294
Razem	37.690	47.817	62.205	53.285	418.831	20.349	640.177

(1) Kategoria 'Pozostałe' przede wszystkim obejmuje środki trwałe oraz rozliczenia międzyokresowe.

Prawie 14% ekspozycji związanej z ryzykiem kredytowym osiągnie zapadalność w okresie krótszym niż rok, 18% ekspozycji osiągnie zapadalność w ciągu jednego roku do pięciu lat, a 65,4% w okresie dłuższym niż pięć lat.

3.3. Trwała utrata wartości, przeterminowanie i związane z tym rezerwy

3.3.1. Definicje przeterminowania/trwałej utraty wartości oraz odpisów/rezerw

Dexia księguje odpisy z tytułu strat spowodowanych trwałą utratą wartości, wówczas, gdy istnieją obiektywne dowody, iż nastąpiła trwała utrata wartości aktywa finansowego lub grupy aktywów finansowych, zgodnie z MSR 39 § 58-70.

Trwała utrata wartości jest, według kierownictwa, najlepszymi szacunkami strat, według stanu na każdy dzień bilansowy. Oprocentowane aktywo finansowe trwale traci wartość, jeżeli jego wykazana kwota jest większa niż szacunkowa wartość odzyskiwalna. Kwota straty z tytułu trwałej utraty wartości w przypadku aktywów wykazywanych według zamortyzowanego kosztu jest obliczana jako różnica pomiędzy wykazaną kwotą aktywa a bieżącą wartością oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego lub bieżącej efektywnej stopy procentowej określonej na podstawie kontraktu dla instrumentów o zmiennej stopie. Wartość odzyskiwalna dla

danego instrumentu jest mierzona według wartości godziwej i stanowi bieżącą wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według bieżącej rynkowej stopy procentowej dla podobnego aktywa finansowego.

Odpisy z tytułu strat spowodowanych trwałą utratą wartości są ujmowane w pozycji aktywów 'Należności od banków' oraz 'Kredyty i pożyczki udzielone klientom', w następujący sposób:

- Jednostkowa trwała utrata wartości - Kwota trwałej utraty wartości w przypadku indywidualnie wskazanych aktywów stanowi różnicę pomiędzy wykazaną kwotą a wartością odzyskiwalną, będącą wartością bieżącą oczekiwanych przepływów finansowych, w tym kwot odzyskiwalnych z tytułu gwarancji i zabezpieczeń, zdyskontowanych przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej w momencie trwałej utraty wartości. Aktywa o niewielkim saldzie (między innymi kredyty detaliczne), które mają podobny profil ryzyka są zasadniczo agregowane w trakcie takiego pomiaru.
- Zbiorcza trwała utrata wartości - Straty z tytułu trwałej utraty wartości obejmują poniesione straty, gdy nie ma jednostkowej utraty wartości, lecz istnieją obiektywne dowody, iż na dzień bilansowy straty występują w segmentach portfela lub innych zobowiązaniach dotyczących finansowania. Są one szacowane na podstawie historycznego zachowania się strat w każdym segmencie, ratingów kredytowych przyznanych kredytobiorcom oraz odzwierciedlają bieżącą sytuację gospodarczą, w jakiej działają kredytobiorcy. Dlatego też, Dexia opracowuje modele ryzyka kredytowego stosując metodę, która łączy odpowiednie wielkości prawdopodobieństwa wystąpienia niedotrzymania zobowiązań oraz straty z tytułu niewykonania zobowiązań, a które podlegają regularnym testom z wykorzystaniem danych historycznych oraz które wykorzystują dane i modele ryzyka określone w Umowie Bazylejskiej II.
- Element ryzyka kraju - ujęty w jednostkowej i zbiorczej utracie wartości.

Gdy dane aktywo zostanie uznane przez kierownictwo za nieściągalne, zostaje odpisane w ciężar odpisu z tytułu trwałej utraty wartości; z kolei odzyskane kwoty są wykazywane w rachunku zysków i strat jako dotyczące trwałej utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania kredytowe. Jeżeli kwota trwałej utraty wartości ulegnie następnie zmniejszeniu z powodu zdarzenia mającego miejsce po dokonaniu odpisu z tytułu pierwotnej utraty wartości, rozwiązanie rezerwy z tytułu trwałej utraty wartości jest zapisywane w dobro pozycji dotyczącej trwałej utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania kredytowe. Aktywa dostępne do sprzedaży (AFS) podlegają jedynie jednostkowemu odpisowi z tytułu trwałej utraty wartości. Dostępne do sprzedaży notowane kapitałowe papiery wartościowe są wykazywane według wartości godziwej jako zyski lub straty z tytułu papierów wartościowych, które nie zostały ujęte w rachunku zysków i strat czy też w rachunku zysków i strat w przypadku trwałej utraty wartości. Dexia przeprowadza analizę wszystkich kapitałowych papierów wartościowych, które w ciągu kwartału odnotowały spadek wynoszący ponad 25% ich ceny notowań lub gdy ryzyko zostanie wskazane przez Zarząd, a następnie podejmuje decyzję o dokonaniu wyceny i obniżeniu ich wartości, gdy istnieją obiektywne dowody o trwałej utracie wartości, zgodnie z MSR 39. Przedłużający się spadek wartości godziwej poniżej jej kosztów jest również obiektywnym dowodem trwałej utraty wartości. W przypadku kapitałowych papierów wartościowych nie można dokonać storna trwałej utraty wartości w rachunku zysków i strat w przypadku późniejszego ponownego dojścia do poziomu cen notowań.

W przypadku dłużnych papierów wartościowych storno trwałej utraty wartości jest analizowane indywidualnie, zgodnie z obowiązującym standardem. W przypadku trwałej utraty wartości papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, związane z tym narastające korekty wartości godziwej są ujmowane w rachunku zysków i strat, jako 'przychody netto z inwestycji'. Trwała utrata wartości w przypadku kredytów ujętych jako papiery wartościowe dostępne do sprzedaży jest wykazywana w pozycji 'Trwała utrata wartości kredytów oraz rezerwy na zobowiązania kredytowe'.

W przypadku pozycji przeterminowanych, Dexia stosuje standardową definicję zawartą w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (IFRS), tj. aktywo finansowe jest przeterminowane, gdy kontrahent nie dokonał płatności w umownym terminie. Wynika to z umowy. Na przykład, jeżeli kontrahent nie dokona płatności to wymaganych odsetek w terminie, cały kredyt zostanie uznany za przeterminowany.

Przedstawione dane dotyczą ustawowego zakresu, jak zdefiniowano w punkcie 2.1.1.

3.3.2. Ekspozycje o trwale obniżonej wartości i przeterminowane w podziale na kategorie dużych produktów

Poniższa tabela przedstawia kwoty ekspozycji o trwale obniżonej wartości i przeterminowanych dotyczących ryzyka kredytowego w podziale na kategorie dużych produktów.

Ponadto, RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje gwarantowane umowy inwestycyjne oraz instrumenty Global Funding realizowane dla marży netto) nie są ujęte w poniższych tabelach.

Kategoria dużych produktów	Przeterminowane aktywa finansowe, lecz takie, które trwale nie utraciły wartości			Wartość wykazana poszczególnych aktywów finansowych o trwale obniżonej wartości	Otrzymane zabezpieczenie dla kredytów przeterminowanych lub o trwale obniżonej wartości
	< 90 dni	> 90 dni <180 dni	> 180 dni		
Portfel papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży ⁽¹⁾	1	-	-	680	-
Kredyty i pożyczki (według kosztu amortyzacji) ⁽²⁾	1.432	398	-	3.652	1.251
Inne instrumenty finansowe – według kosztów	21	5	-	329	-
Razem	1.454	403	-	4.661	1.251

(1) Bez papierów wartościowych o zmiennym dochodzie.

(2) Wykazana kwota poszczególnych aktywów finansowych, których wartość została jednostkowo trwale obniżona, przed odliczeniem jakiegokolwiek straty z tytułu trwałej utraty wartości, obejmuje kwotę 1.919 milionów EUR dotyczącą dłużnych instrumentów, które są ujęte w pozycji kredyty i należności.

Posiadane zabezpieczenia przede wszystkim obejmują hipoteki ustanowione na nieruchomościach mieszkalnych lub niewielkich nieruchomości komercyjnych oraz zastawy na różnych innych aktywach (należnościach, wartości firmy). Należności przeterminowane obejmują przede wszystkim ekspozycje wobec klientów detalicznych oraz (średnich) przedsiębiorstw.

3.3.3. Ekspozycje przeterminowane i o trwale obniżonej wartości w podziale na podmioty w ujęciu geograficznym

W poniższej tabeli osobno przedstawiono kwoty ekspozycji o trwale obniżonej wartości oraz przeterminowane, w podziale na najważniejsze podmioty w ujęciu geograficznym.

Podmiot w ujęciu geograficznym	Przeterminowane	Trwale obniżona wartość
Dexia Banque Internationale a Luxembourg	94	478
Dexia Credit Local	968	2.575
Dexia Banque Belgium	551	1.283
DenizBank	635	245
Dexia Bank Nederland	0	80
Razem	2.248	4.661

Podstawowe rynki Dexia Banque Internationale a Luxembourg, Dexia Credit Local, Dexia Bank Belgium, DenizBank oraz Dexia Bank Nederland to, odpowiednio, Luksemburg, Francja, Belgia, Turcja i Holandia.

3.3.4. Rezerwy na ekspozycje o trwale obniżonej wartości dla ryzyka kredytowego w zależności od rodzaju aktywa

Poniższa tabela przedstawia kwoty rezerw na ekspozycje o trwale obniżonej wartości dla ryzyka kredytowego w rozbiću na poszczególne rodzaje aktywów.

Rodzaj aktywa	Na dzień 1 stycznia 2008	Wykorzystanie	Kwoty odliczone na poczet szacowanych prawdopodobnych strat	Kwoty stornowane na poczet szacowanych prawdopodobnych strat	Inne korekty	Na dzień 31 grudnia 2008	Odzyskane kwoty bezpośrednio ujęte w rachunku zysków i strat	Odpisy bezpośrednio ujęte w rachunku zysków i strat
Jednostkowe odpisy dla indywidualnie ocenionych aktywów finansowych	941	-98	2.746	-116	-11	3.462	-	-
Kredyty i pożyczki należne od banków	-	-	98	-	-	98	-	-11
Kredyt i pożyczki udzielone klientom	818	-70	421	-86	999	2.082	10	-11
Investycje trzymane do terminu wykupu	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	121	-28	1.943	-28	-1.010	998	-	-
Aktywa z działalności ubezpieczeniowej	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe kwoty i należności	2	-	283	-2	-	283	-	-
Inne aktywa	-	-	1	-	-	1	-	-
Odpisy na poniesione, lecz nie wykazane straty z tytułu aktywów finansowych oraz odpisy celowe na zbiorczo oceniane aktywa finansowe	419	-11	1.169	-58	-13	1.506	-	-
Razem	1.360	-109	3.915	-174	-24	4.968	10	-22
Rezerwa na pozabilansowe zobowiązania kredytowe i gwarancje	110	-72	174	-1	-90	121	-	-

3.4. Techniki zmniejszania ryzyka kredytowego

3.4.1. Opis głównych rodzajów technik zmniejszających ryzyko kredytowe (CRM)

Regulacje Umowy Bazylejskiej II uznają trzy główne rodzaje technik zmniejszających ryzyko kredytowe:

- Zabezpieczenia
- Gwarancje i kredytowe instrumenty pochodne
- Umowy kompensacyjne (stosowane do kompensacji bilansowej i pozabilansowej - zobacz punkt 3.4.2)

Opis głównych rodzajów zabezpieczeń

Zabezpieczenia są produktem finansowym lub przedmiotem fizycznym stosowanym w celu zabezpieczenia ekspozycji. Dexia stosuje szeroką gamę różnych rodzajów zabezpieczeń.

Z regulacyjnego punktu widzenia, można wyróżnić trzy główne kategorie zabezpieczeń, charakteryzujące się podobną wagą:

- Zastawy na aktywach finansowych: gotówka, zablokowane rachunki, depozyty terminowe, umowy ubezpieczenia, portfele obligacji i kapitałowych papierów wartościowych;
- Zastawy na nieruchomościach (hipoteki mieszkalne, hipoteki komercyjne, promesy hipoteki);
- Zastawy na aktywach komercyjnych.

Główne rodzaje gwaranta i kontrahenta kredytowych instrumentów pochodnych

Gwarancje dotyczą gwarancji osobistych, płatnych na pierwsze wezwanie, kredytowych instrumentów pochodnych, zobowiązań dotyczących zaangażowania oraz „trójstronnych porozumień”.

Ocena kredytowa koncentruje się na jakości udzielonego kredytu lub aktywa (zobacz: punkt 3.4.4.).

3.4.2. Polityka i procesy

Polityka i procesy dotyczące bilansowej i pozabilansowej kompensaty

Dexia nie stosuje dla celów regulacyjnych bilansowych czy pozabilansowych kompensat, za wyjątkiem pozagiełdowych (OTC) instrumentów pochodnych.

W przypadku tych produktów, wewnętrzna polityka opisuje kryteria kwalifikujące oraz minimalne wymagania, które umowy kompensacyjne muszą spełniać, aby zostały uznane dla celów regulacyjnych na mocy Umowy Bazylejskiej II. Kryteria kwalifikujące są inne w przypadku bilansowych umów kompensacyjnych, a inne w przypadku pozabilansowych umów kompensacyjnych. W szczególności, wymagają one formalnego zaakceptowania przez organ nadzorczy przed uznaniem jakiegokolwiek umowy kompensacyjnej jako spełniającej kryteria kwalifikacyjne. Należy również zgromadzić odpowiednią dokumentację. W ramach wewnętrznych procesów zarządzania ryzykiem wdrożone zostały stosowne procedury wewnętrzne oraz minimalne wymagania.

Polityka i procesy dotyczące Wyceny Technik Zmniejszających Ryzyko Kredytowe (CRM), Kwalifikowalność i

Zarządzanie

W Grupie Dexia, zarządzanie technikami zmniejszającymi ryzyko kredytowe (CRM) obejmuje następujące zadania:

- Analizę kwalifikowalności wszystkich technik zmniejszających ryzyko kredytowe (CRM) stosowanych w ramach Metody Standardowej i Zaawansowanej;
- Rynkową wycenę zabezpieczeń;
- Opis wszystkich technik zmniejszających ryzyko kredytowe (CRM) charakterystycznych dla Systemów Obsługujących

Ryzyko w Dexia, takich jak:

- o Hipoteka: ranking, kwota i zapadalność;
 - o Zabezpieczenie finansowe: częstotliwość wyceny i okres utrzymywania;
 - o Gwarancja/kredytowy instrument pochodny: identyfikacja gwaranta, analiza obowiązujących warunków prawnych, sprawdzenie czy kredytowy instrument pochodny zawiera klauzule dotyczące restrukturyzacji;
 - o Portfel papierów wartościowych: opis każdego papieru wartościowego.
- Okresowy przegląd opisowych danych dla techniki zmniejszającej ryzyko kredytowe (CRM).

Szczegółowe procedury dotyczące kwalifikowalności zabezpieczenia, wyceny i zarządzania są udokumentowane w sposób zgodny ze standardami Umowy Bazylejskiej II. Za pomocą wewnętrznej polityki w szczególowy sposób wdrażane są zasady ustalone na poziomie Grupy odnośnie wyceny i zarządzania zabezpieczeniami.

Na poziomie operacyjnym, stosowane są różne narzędzia informatyczne do zarządzania zabezpieczeniami. Te narzędzia informatyczne są używane do rejestrowania wszelkich stosownych danych koniecznych dla dokładnego określenia charakterystyki zabezpieczeń, kryteriów kwalifikowalności i szacunkowej wartości, zgodnie z Umową Bazylejską II.

Informacje o koncentracjach Ryzyka Rynkowego lub Kredytowego w przypadku zastosowanych Technik Zmniejszających Ryzyko Kredytowe

Ryzyko koncentracji dotyczy tutaj koncentracji zabezpieczenia w przypadku jednego emitenta, kraju, przemysłu czy rynku. W rezultacie, pogorszenie sytuacji kredytowej może mieć znaczący wpływ na ogólną wartość zabezpieczenia posiadanego przez Dexia w celu zmniejszenia ekspozycji kredytowej.

Dexia w równych przedziałach czasu monitoruje ryzyko koncentracji.

3.4.3. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

W przypadku umów kompensujących (i pod warunkiem spełnienia kwalifikujących warunków), Dexia uznaje ich wpływ stosując efekt kompensacji wynikający z tych umów dla obliczenia ekspozycji kredytowej w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) w celu obliczenia ważonego ryzyka.

W przypadku gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych, Dexia ujmuje ich skutek poprzez podstawienie wskaźnika prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz wzoru Wagi Ryzyka gwaranta do wskaźników dla kredytobiorcy (tj. ekspozycja kredytowa jest bezpośrednio mierzona w stosunku do gwaranta), jeżeli Waga Ryzyka gwaranta jest lepsza niż Waga Ryzyka kredytobiorcy.

W przypadku zabezpieczeń (zarówno finansowych, jak i fizycznych), metodologia Dexia dotycząca kwalifikowalności technik zmniejszających ryzyko kredytowe (CRM) zależy od metody przyjętej w Umowie Bazylejskiej II.

- Ekspozycje kredytowe w metodzie AIRB
 - o Techniki zmniejszające ryzyko kredytowe (CRM) włączone do obliczania straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) w oparciu o wewnętrzne dane dotyczące strat i obliczane za pomocą modeli korzystających z Metody AIRB (tzw. wstępna strata LGD).
 - o Techniki zmniejszające ryzyko kredytowe (CRM) nie są włączone do obliczania straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) obliczanej przez model. Wpływ każdej szczególnej techniki CRM jest uwzględniany dla każdej straty LGD w zależności od każdej transakcji.
- Standardowe ekspozycje kredytowe: kwalifikowalne techniki zmniejszające ryzyko kredytowe (CRM) (po dokonaniu ustawowych redukcji wartości) są bezpośrednio uwzględniane w ekspozycji kredytowej w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD).

3.4.4. Ekspozycja kredytowa objęta by technikami zmniejszania ryzyka w podziale na klasy ekspozycji kredytowej

W tym punkcie przedstawiono omówienie ekspozycji kredytowej w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) ujętej w kwalifikowalnych technikach zmniejszających ryzyko kredytowe (CRM) dopuszczalnych Umową Bazylejską II (po dokonaniu ustawowych redukcji wartości) w rozbiu na poszczególne klasy ekspozycji według stanu na koniec roku 2008. Kwoty pokazane w poniższej tabeli uwzględniają umowy kompensujące oraz zawierają wartości zabezpieczeń dla transakcji repo.

Klasa ekspozycji kredytowej	Zabezpieczenia finansowe i fizyczne	Gwarancje i kredytowe instrumenty pochodne	Razem
Kraje	18.499	30	18,529
Instytucje finansowe	45.526	15.168	60,694
Duże przedsiębiorstwa	1.700	8.673	10,373
Małe i średnie przedsiębiorstwa	4.390	2.140	6,530
Razem	70.115	26.011	96,126

Tabela nie uwzględnia klas ekspozycji kredytowych ujmowanych razem z technikami CRM włączonymi do wstępnej straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), jak w przypadku ekspozycji kredytowych dotyczących Finansowania Przedsięwzięć czy ekspozycji wobec Klientów Detalicznych.

Bardzo duża część portfela detalicznego jest systematycznie pokrywana zabezpieczeniem fizycznym (na przykład hipoteką na nieruchomości mieszkalnej) lub zabezpieczeniem finansowym w przypadku kredytów lombardowych. Poziom średniej wstępnej straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) wynosi poniżej 15% i uwzględnia wpływ technik CRM.

W przypadku portfela Finansowania Przedsięwzięć techniki zmniejszające ryzyko kredytowe (CRM) to przede wszystkim gwarancje obejmujące projekty dotyczące infrastruktury i energetyki. Poziom średniej wstępnej straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) wynosi poniżej 20% i uwzględnia wpływ technik CRM.

Ekspozycje kredytowe wobec 'Podmiotów Sektora Publicznego' stanowią przeważającą część portfela kredytowego Dexia. Duża część tego portfela podlega stosowaniu Metody AIRB przy bardzo niskiej średniej stracie z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i ratingach przewyższających A-.

Jak w przypadku portfela podlegającego Metodzie Standardowej, duża część samorządów lokalnych (na przykład niemieckich landów czy japońskich samorządów) korzysta z gwarancji państwa, co pozwala stosować tylko częściowe rezerwy.

Najważniejsze uwagi dotyczące ekspozycji kredytowych ujętych w powyższej tabeli:

- Techniki CRM stosowane wobec krajów będących kontrahentami dotyczą transakcji finansowania z Bankami Centralnymi.
- Instytucje finansowe obejmują przede wszystkim banki i ubezpieczycieli. Techniki zmniejszania ryzyka kredytowego w przypadku instytucji finansowych (banków i towarzystw ubezpieczeniowych) są przede wszystkim powiązane z transakcjami finansowania (transakcje reverse repo) oraz gwarancjami otrzymanymi od banków i towarzystw ubezpieczeniowych typu monoline.
- Ekspozycje kredytowe wobec małych i średnich przedsiębiorstw zabezpieczane są przede wszystkim zabezpieczeniami finansowymi lub fizycznymi.

Omówienie zabezpieczeń ze względu na charakter i jakość kredytów

Brane są pod uwagę tylko zabezpieczenia (w tym transakcje repo) kwalifikowane na podstawie Umowy Bazylejskiej II i bezpośrednio posiadane przez Dexia:

- Zabezpieczenie fizyczne (30%); hipoteki na nieruchomościach mieszkalnych lub niewielkich nieruchomościach komercyjnych oraz zastawy na różnych innych aktywach (należnościach, wartości firmy). Takie fizyczne zabezpieczenie dotyczy przede wszystkim ekspozycji kredytowych wobec małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych.
- Zabezpieczenie finansowe (70%): gotówka, dłużne papiery wartościowe, notowane kapitałowe papiery wartościowe oraz Przedsiębiorstwa Zbiorowego Inwestowania (UCI). Część ekspozycji kredytowej w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) objęta zabezpieczeniem (w tym transakcje repo) obejmuje przede wszystkim zabezpieczenie gotówkowe (90%), a pozostałą część stanowią dłużne papiery wartościowe. Dłużne papiery wartościowe to przede wszystkim papiery emitowane przez kraje (posiadające rating pomiędzy AAA a AA-) oraz banki posiadające rating inwestycyjny.

Omówienie gwarancji i kredytowych produktów pochodnych w zależności od wystawcy

Gwarancje i kredytowe produkty pochodne są brane pod uwagę jedynie wówczas, gdy waga ryzyka gwaranta jest bardziej korzystna niż waga ryzyka pierwotnego kontrahenta.

Główne rodzaje wystawców gwarancji oraz kredytowych produktów pochodnych zgodnie z ekspozycją kredytową w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) objęta zabezpieczeniem to samorzady lokalne (46%) oraz kraje (21%).

96% wystawców gwarancji posiada rating powyżej ratingu inwestycyjnego (z których 82% powyżej A+).

3.5. Metody AIRB

3.5.1. Akceptacja metody przez właściwy organ

Na podstawie pisma przesłanego 21 grudnia 2007 roku przez belgijskiego regulatora Komisję ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń, Dexia SA została upoważniona do stosowania Zaawansowanej Metody Wewnętrznych Ratingów (Metoda AIRB) w celu obliczania i przygotowywania sprawozdań dotyczących jej wymagań kapitałowych odnośnie ryzyka kredytowego, począwszy od 1 stycznia 2008 roku.

Ta akceptacja dotyczy wszystkich podmiotów i podmiotów zależnych skonsolidowanych w ramach Grupy Dexia, które zostały utworzone w państwach członkowskich Unii Europejskiej i które podlegają Dyrektywie w sprawie wymogów kapitałowych.

Zgoda ta została udzielona dzięki znaczącym inwestycjom dotyczącym zarówno aspektów metodologicznych – wewnętrzne modele zostały w dużej mierze zmienione, tak, by były zgodne z Umową Bazylejską II, jak i inwestycjom w systemy informatyczne, by spełniały dużą liczbę wymagań określonych Umową Bazylejską II pod względem zbierania, konsolidacji i przetwarzania danych.

Realizacja Umowy Bazylejskiej II to proces ciągły. Dlatego też, w roku 2009 będą nadal kontynuowane studia metodologiczne, tak by spełnione zostały pozostałe wymagania regulatorów i wymagania wewnętrzne, by poprawić przyszły rozwój Grupy i zoptymalizować istniejące aplikacje.

3.5.2. Wewnętrzne Systemy Ratingowe

3.5.2.1. Struktura Wewnętrznych Systemów Ratingowych

Wewnętrzne systemy ratingowe opracowane przez Dexia zostały stworzone do oceny trzech parametrów określonych w Umowie Bazylejskiej II: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i wskaźnika konwersji kredytowej (CCF). W zaawansowanej metodzie dla każdego rodzaju kontrahenta, został przygotowany lub zostanie przygotowany zestaw 3 modeli, po jednym dla każdego parametru, w ramach realizacji planu zatwierzonego przez regulatora.

Modele dotyczące PD dokonują oszacowania prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań w ciągu jednego roku. Każdy model ma swoją własną skalę ratingową, a każdy rating na skali odpowiada prawdopodobieństwu niewykonania zobowiązań, które jest wykorzystywane dla regulacji i w celach związanych ze sprawozdawczością. Powiązanie pomiędzy ratingiem a prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązań (PD) dla każdej skali jest ustalane w trakcie procesu kalibracji, w trakcie przygotowywania modelu, a następnie jest poddane przeglądowi i dostosowywane w czasie corocznego testowania z wykorzystaniem danych historycznych, o ile dotyczy. Liczba ratingów na każdej skali zależy od cech charakterystycznych portfela, którego dotyczy (liczba kontrahentów, ich homogeniczność, czy jest to portfel o niskim wskaźniku niewykonania zobowiązań czy też nie) i zawiera się pomiędzy 6 a 17 klasami wykonania zobowiązań. Ponadto, każdej skali przypisano dwie klasy niewykonania zobowiązań (nazwane D1 i D2).

Dla celów związanych ze sprawozdawczością, utworzono „skalę wzorcową”. Ta skala wzorcowa dzieli się na oceny, zaczynające się od AAA aż do CCC wraz z kwantifikatorami plus, stała, minus (za wyjątkiem dwóch skrajnych punktów na skali). Przekazywane są również informacje o dwóch klasach niewykonania zobowiązań D1 i D2. Każdemu ratingowi odpowiada zbiór prawdopodobieństw niedotrzymania zobowiązań (PD), który został ustalony na podstawie 1-rocznego średniego wskaźnika niewykonanych zobowiązań utworzonego przez agencje ratingowe. Dla celów sprawozdawczości, rating na „skali wzorcowej” jest przypisywany każdemu klientowi, który to rating jest uzyskiwany poprzez zmapowanie prawdopodobieństwa niewykonania przez niego zobowiązań, jakie jest oszacowane za pomocą Wewnętrznego Systemu Ratingowego (IRS) na zbiorze dla skali wzorcowej. Klasy ratingowe przedstawione w obecnym dokumencie zostały opracowane na podstawie skali wzorcowej.

Modele LGD dokonują oszacowania wielkości ostatecznej straty poniesionej z powodu niewykonującego zobowiązań kontrahenta przed uwzględnieniem czynników redukujących ryzyko kredytowe. Niezabezpieczona strata z tytułu niedotrzymania zobowiązań (LGD) zależy od różnych czynników, takich jak rodzaj produktu, poziom podporządkowania czy rating kontrahenta. Szczegółowość szacunków jest funkcją ilości i jakości dostępnych danych.

Modele CCF dokonują oszacowania części pozabilansowych zobowiązań, które musiałyby zostać pokryte, w przypadku gdyby kontrahent nie wykonał zobowiązań. Przepis upoważnia zastosowanie modeli CCF tylko wówczas, gdy zgodnie z Metodą Podstawową (Foundation Approach), wskaźnik konwersji kredytowej (CCF) nie jest równy 100% (jak to ma miejsce na przykład w przypadku substytutów kredytów). Szczegółowość CCF również zależy od dostępności danych.

Relacja pomiędzy wynikiem osiągniętym dzięki zastosowaniu wewnętrznych systemów ratingowych a ratingami zewnętrznych agencji zachodzi na dwóch poziomach.

- Przy opracowywaniu modeli: niektóre Wewnętrzne Systemy Ratingowe zostały opracowane i skalibrowane na podstawie zewnętrznych ratingów. Ma to zazwyczaj miejsce, gdy wewnętrzne dane na temat niewykonania zobowiązań są niewystarczające.
- Przy tworzeniu sprawozdawczości: informacje na temat portfela są przekazywane przy użyciu skali wzorcowej, co jest reprezentatywne dla prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań określonego przez zewnętrzną agencję.

3.5.2.2. Integracja wewnętrznych szacunków odnośnie działalności

Dexia w coraz większym stopniu wykorzystuje wewnętrzne szacunki parametrów Umowy Bazylejskiej II, które obecnie obejmują dużą liczbę zastosowań, oprócz obliczania obowiązkowych ważonych ryzykiem kwot ekspozycji kredytowych. Są one w szczególności stosowane w następujących obszarach:

- Proces podejmowania decyzji;
- Zarządzanie i monitoring ryzyka kredytowego;
- Ustalanie wewnętrznych limitów;
- Metodologia tworzenia rezerw;
- Alokacja kapitału;
- Ustalanie cen.

Proces podejmowania decyzji

Parametry określone w Umowie Bazylejskiej II są kluczowymi elementami, jakie Komitet Kredytowy bierze pod uwagę przy ocenianiu możliwości przyjęcia lub odrzucenia danej transakcji. Wytyczne kredytowe zostały uaktualnione w celu uwzględnienia parametrów zawartych w Umowie Bazylejskiej II przy ocenianiu wniosków kredytowych.

Zarządzanie i monitoring ryzyka kredytowego

Parametry określone w Umowie Bazylejskiej II są w sposób aktywny wykorzystywane w okresowych Sprawozdaniach nt. Ryzyka Kredytowego, a także w przypadku indywidualnego monitorowania nie płynnych transakcji i kontrahentów objętych działaniami Komitetów ds. Listy Obserwacyjnej.

Dexia stosuje parametry określone w Umowie Bazylejskiej II do określenia nowej wewnętrznej sprawozdawczości opartej na unikalnej i wspólnej dla sprawozdawczości ryzyka kredytowego bazy danych oraz jednolitych koncepcji przyjętych dla całej Grupy. Wewnętrzne ratingi klientów, strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), poziom oczekiwanych strat (EL) i określone przez regulatorów ważne ryzyka to kluczowe parametry określone w Umowie Bazylejskiej II stosowane w ramach nowej wewnętrznej sprawozdawczości i do przeglądu ryzyka kredytowego portfela.

Centralna baza danych rejestruje wewnętrzne ratingi oraz udostępnia je do wszystkich niezbędnych potrzeb.

Ustalanie wewnętrznych limitów

Parametry określone w Umowie Bazylejskiej II zostały wykorzystane dla dostrojenia systemu limitów kredytowych Dexia i ustalenia poziomów dla delegowania uprawnień do zatwierdzania kredytów.

Metodologia tworzenia rezerw

Wdrożenie parametrów określonych w Umowie Bazylejskiej II umożliwiło wykorzystanie większych synergii wynikających z rachunkowości i kwestii ostrożnościowych (Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS)/Umowa Bazylejska II), przy jednoczesnym wykorzystywaniu procesów, danych i narzędzi dostępnych w ramach Projektu Umowy Bazylejskiej II.

Pojęcie niewykonania zobowiązań zawarte w Umowie Bazylejskiej II i rachunkowe pojęcie trwałej utraty wartości zostały powiązane w odniesieniu do szczególnych przypadków trwałej utraty wartości.

W rezultacie, tylko aktywa w odniesieniu do których nie są wykonywane zobowiązania i które zostały zidentyfikowane jako takie w systemach Zarządzania Ryzykiem zgodnych z Umową Bazylejską II są wykazywane jako aktywa o trwale utraconej wartości, zarówno w ujęciu księgowym, jak i z punktu widzenia zarządzania ryzykiem. Istnieją jednakże pewne wyjątki od tej ogólnej zasady, które dotyczą poszczególnych segmentów, takich jak kapitałowe papiery wartościowe, Przedsiębiorstwa Zbiorowego Inwestowania w Zbywalne Papiery Wartościowe (UCITS) czy papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach (ABS). W przypadku tego rodzaju produktów, ze względu na ich charakterystykę, nie można zastosować pojęcia niewykonania zobowiązań; dlatego też, jedynym pojęciem, które pozostaje, jest trwała utrata wartości.

Alokacja kapitału

Proces alokacji kapitału jest zarządzany poprzez realizowane w Grupie Dexia procedury sprawozdawczości, budżetowania i kontroli kosztów. Alokacja kapitału dotyczy zarówno kapitału regulacyjnego, jak i ekonomicznego.

Wszystkie pliki kredytowe przedkładane Komitetowi Kredytowemu Dexia zawierają wyliczenia ważonego ryzyka albo w oparciu o regulacyjne parametry określone w Umowie Bazylejskiej II ((prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD), strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), wskaźnik konwersji kredytowej (CCF)), albo w oparciu o parametry ekonomiczne.

Ustalanie cen

Parametry określone w Umowie Bazylejskiej II są powiązane z narzędziem służącym obliczaniu wskaźnika skorygowanego o ryzyko zwrotu z kapitału (RAROC). W rezultacie, parametry określone w Umowie Bazylejskiej II są włączone do ustalania cen. Wskaźnik RAROC określa skorygowany o ryzyko zwrot z kapitału osiągnięty na danej transakcji czy portfelu.

3.5.2.3. Opis organizacji wewnętrznego procesu ratingowego

Ogólna organizacja wewnętrznego procesu ratingowego

Wewnętrzny proces ratingowy jest realizowany na trzech etapach: opracowanie modelu, utrzymanie i kontrola wewnętrznego ratingu.

Kierownik Modelu jest odpowiedzialny za cały proces opracowania i utrzymania modelu, podczas, gdy kontrola wewnętrznego ratingu jest rozdzielona pomiędzy kilka jednostek w Grupie Dexia (walidacja, audyt, kontrola jakości...).

Opracowanie modeli

Proces zarządzania modelem jest koordynowany przez Zarządzanie Ryzykiem na poziomie Grupy. Kierownicy Modeli znajdują się fizycznie blisko prowadzonej działalności biznesowej i analityków kredytowych i wykonują czynności zarządzające, mając na uwadze całą Grupę w celu zwiększenia zarówno spójności, jak i skuteczności.

Różne kroki obejmują:

- Definiowanie zakresu kontrahentów objętych modelem;
- Identyfikowanie i zbieranie najistotniejszych dostępnych danych (danych finansowych, danych dotyczących niewykonania zobowiązań w danym segmencie, instytucjonalnych ram);
- Budowanie bazy danych, jeżeli jest potrzebna;
- Definiowanie obszernej listy wskaźników finansowych i kryteriów jakościowych;
- Testowanie tych wskaźników (powtarzający się proces realizowany przez statystyków i analityków);
- Budowanie funkcji scoringowej. Funkcja scoringowa jest matematyczną funkcją, która pozwala ustalić prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD), określić straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) lub wskaźnik konwersji kredytowej (CCF) kontrahenta (lub ekspozycji kredytowej) w oparciu o jego charakterystykę. Funkcja scoringowa jest tworzona przez zespół modelowania w oparciu o analizę statystyczną i techniki modelowania;
- Testowanie funkcji scoringowej;
- Tworzenie narzędzi informatycznych;
- Walidacja i wdrażanie modelu;
- Dostosowywanie polityki ryzyka by uwzględniała wewnętrzne systemy ryzyka;
- Dokumentacja (przewodnik użytkownika, dokumentacja dla regulatora, notatki dotyczące tworzenia modelu).

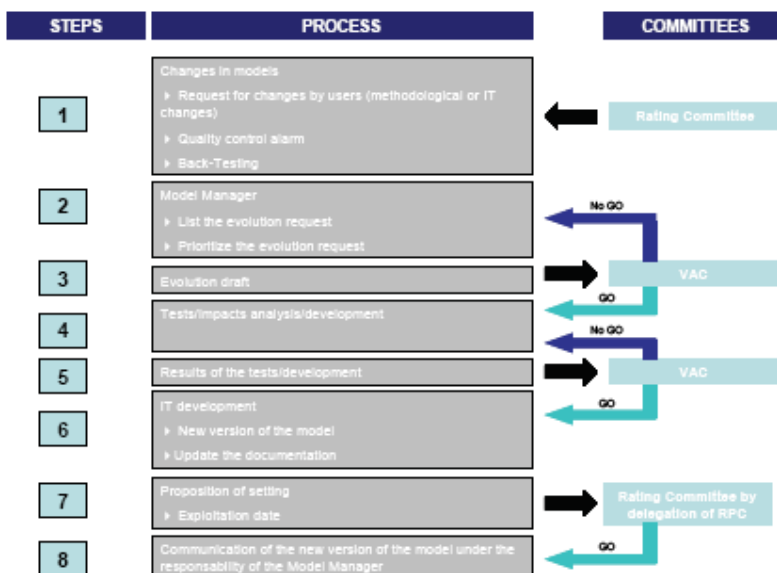
Tym niemniej, niektóre kroki w procesie opracowywania modelu, które wyszczególniono powyżej (takie jak budowa funkcji scoringowej, testowanie tej funkcji, itp.) nie są realizowane w niektórych indywidualnych modelach:

- Modele oparte na podejściu eksperckim (takie, jak model używany dla amerykańskich gmin miejskich) nie zawierają funkcji scoringowej. Są one oparte na wewnętrznym doświadczeniu i wiedzy jakościowej a nie na danych statystycznych (które mogą nie być dostępne na przykład z uwagi na bardzo niską liczbę przypadków niewykonania zobowiązań).
- Modele oparte na podejściu pochodnym wynikają z istniejącego modelu.
- Modele oparte na podejściu asymilacyjnym nie są modelami *sensu stricto* z uwagi na fakt, że kontrahenci objęci asymilacją po prostu dziedziczą rating swojego „wzorcowego” kontrahenta.
- Asymilacje i pochodne są wykorzystywane, gdy z punktu widzenia finansowego czy statystycznego nie opłaca się opracować, przystosować czy wykorzystać istniejącego modelu. Takie sytuacje mają miejsce zazwyczaj w przypadku portfeli o niskim wskaźniku niewykonania zobowiązań, charakteryzujących się niską liczbą obserwacji, ograniczoną dostępnością danych (zarówno dla opracowania, jak i dla użycia modelu) oraz w przypadku portfeli, gdzie istnieją silne relacje pomiędzy „wzorcowym” kontrahentem a „asymilowanym” czy „pochodnym” kontrahentem. Relacje te mogą być wiążące prawnie lub oparte na długofalowym doświadczeniu i praktyce.

Utrzymanie modeli

Jak wspomniano powyżej, Kierownik Modelu jest odpowiedzialny za cały proces związany z opracowanym modelem, w tym utrzymanie modelu:

Proces utrzymania modelu został szczegółowo przedstawiony na poniższym diagramie.

Legenda: Komitet Doradczy ds. Walidacji (VAC), Dexia – Raport nt. Ryzyka 2008 - Filar III Umowy Bazylejskiej II

Steps = Kroki

Process = Proces

Committees = Komitety

Changes in models = Zmiany w modelach

Request for changes by users (methodological or IT changes) = Wniosek o zmiany zgłoszony przez użytkowników (zmiany metodologiczne lub informatyczne)

Quality Control alarm = Alarm dotyczący Jakości Kontroli

Back Testing = Testowanie z wykorzystaniem danych historycznych

Model Manager = Zarządzanie Modelami

List the evolutions request = Należy sporządzić listę wniosków o zmiany

Prioritize the evolutions request = Należy ustalić priorytet wniosków o zmiany

Evolution draft = Projekt zmian

Tests /Impacts analysis/development = Testy /Analiza wpływu/przygotowania

Results of the tests/development = Wyniki testów/przygotowań

IT development = Przygotowania informatyczne

New version of the model = Nowa wersja modelu

Update the documentation = Uaktualnienie dokumentacji

Proposition of setting = Propozycja ustawień

Exploitation date = Termin oddania do eksploatacji

Communication of the new version of the model under the responsibility of the model manager = Zarządzający Modelami jest odpowiedzialny za przekazanie informacji o nowej wersji modelu

Rating Committee = Komitet Ratingowy

No GO = Brak Zgody

VAC = Komitet Doradczy ds. Walidacji

GO = Zgoda

Rating Committee by delegation of RPC = Komitet Ratingowy na podstawie uprawnienia delegowanego przez Komitet ds. Polityki Ryzyka

Wewnętrzny proces ratingowy w odniesieniu do klasy ogólnej ekspozycji kredytowej

Rodzaj ekspozycji kredytowych ujętych w każdej klasie ekspozycji

Dexia opracowała szeroką gamę modeli służących do szacowania prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) lub wskaźnika konwersji kredytowej (CCF) dla następujących rodzajów kontrahentów. Modele te są poddane walidacji i obecnie są stosowane dla celu regulacyjnych.

Kraje

Zakres tego modelu obejmuje kraje będące kontrahentami, których definiuje się jako centralne rządy, banki centralne i ambasady (które są przedstawicielami centralnego rządu) oraz wszystkich dłużników, których zobowiązania są nieodwołalnie i bezwarunkowo gwarantowane przez rządy centralne lub banki centralne.

Banki

Zakres tego modelu obejmuje banki na całym świecie jako kontrahentów, definiowanych jako osoby prawne, które zajmują się działalnością bankową wykonując ją jako typowe profesjonalne działania. Działalność bankowa obejmuje przyjmowanie środków od ludności, operacje kredytowe i oddawanie środków finansowych do dyspozycji klientów lub dokonywanie płatności. Status instytucji bankowej można uzyskać poprzez otrzymanie licencji bankowej nadanej przez organ nadzoru.

Towarzystwa ubezpieczeniowe

Zakres tego modelu obejmuje towarzystwa ubezpieczeniowe na całym świecie. Działalność towarzystwa ubezpieczeniowego jest ograniczona warunkami jego statutu do wystawiania gwarancji finansowych lub polis ubezpieczeniowych dotyczących pojedynczego rodzaju ryzyka.

Duże przedsiębiorstwa

Zakres tego modelu obejmuje przedsiębiorstwa na całym świecie, które są kontrahentami. Dexia definiuje duże przedsiębiorstwo jak prywatną lub notowaną na giełdzie papierów wartościowych spółkę, której łączna roczna sprzedaż przekracza 50 mln € lub która należy do grupy, której łączna roczna sprzedaż przekracza 50 mln €, a która nie jest bankiem, instytucją finansową, ubezpieczycielem czy jego podmiotem satelickim. W przypadku Belgii, w modelu tym ujęte są przedsiębiorstwa, których łączna roczna sprzedaż przekracza 250 mln €.

Średnie przedsiębiorstwa

Ten model obejmuje średnie przedsiębiorstwa z Belgii i Luksemburga. Dexia definiuje średnie przedsiębiorstwo jako prywatną spółkę o łącznym obrocie wynoszącym mniej niż 50 mln € lub która należy do grupy o skonsolidowanym łącznym obrocie wynoszącym mniej niż 50 mln € i której łączne aktywa przekraczają kwotę 2 mln €. Taka spółka nie jest bankiem, instytucją finansową, ubezpieczycielem czy podmiotem satelickim.

Kredyty specjalistyczne

Ten model obejmuje działalność Dexia związaną z finansowaniem przedsięwzięć we wszystkich segmentach, w których działa Dexia (które przede wszystkim związane są z energią i infrastrukturą). Portfel specjalistycznych kredytów jest podgrupą portfela dużych przedsiębiorstw, który posiada następujące cechy charakterystyczne: celem ekonomicznym jest finansowanie lub nabycie aktywa; przepływy generowane przez to aktywo są jedynym lub praktycznie wyłącznym źródłem dokonywanych spłat; to finansowanie stanowi znaczące zadłużenie z tytułu zobowiązań kredytobiorcy; głównym kryterium wyróżniającym w odniesieniu do ryzyka jest zasadniczo zmienność w przepływach generowanych przez finansowane aktywo znacznie bardziej niż zdolność kredytobiorcy do spłaty.

Zachodnioeuropejskie samorządy lokalne

Ten model obejmuje samorządy lokalne z Francji, Belgii, Hiszpanii, Włoch i Portugalii. Na podstawie tego modelu zostały przygotowane modele stosowane w niemieckich *Länder* i we francuskich *Groupements à fiscalité propre* oraz szwajcarskich Kantonach. Ostatnie dwa modele znajdują się na etapie testów i dla celów regulacyjnych będą użyte pod koniec 2010 roku.

Dexia definiuje samorządy lokalne jako lokalnie wybierane organy reprezentujące władzę państwową, które dzięki posiadanej władzy nadanej przez organ legislacyjny kraju, w którym działają, są odpowiedzialne za zapewnienie usług publicznych oraz które posiadają pewne zasoby i możliwości do podejmowania decyzji odnośnie swojej organizacji pod względem procedur administracyjnych, kadr, budynków, urządzeń, itp.

Stany Zjednoczone

Zakres stosowania Modelu Stanów w Stanach Zjednoczonych obejmuje 50 stanów jako jednostek administracyjnych Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz Wspólnotę Puerto Rico. Model ten przeprowadza rating tylko ogólnych funduszy (general funds) stanowych w Stanach Zjednoczonych lub obligacji ogólnych (general obligations).

Każdy stan w Stanach Zjednoczonych lub samorząd lokalny posiada ogólny fundusz i zasadniczo emituje dług w formie obligacji ogólnych (GO) lub ogólnego funduszu (GF). Ogólny fundusz (GF) jednostki publicznej stanowi główne źródło przychodów pochodzących z bezpośrednich lub pośrednich podatków, a który jest wykorzystywany dla realizacji wspólnych lub ogólnych celów. Na przykład, fundusz ogólny zazwyczaj stanowi zabezpieczenie obligacji ogólnych (GO), dzierżawy lub obligacyjnego świadectwa udziałowego.

Samorządy lokalne w Stanach Zjednoczonych

Zakres modelu samorządów lokalnych w Stanach Zjednoczonych obejmuje miasta, hrabstwa i okręgi szkolne. Wewnętrzny system ratingowy (IRS) przypisuje ratingi tylko ogólnym funduszom (GF) samorządów lokalnych w Stanach Zjednoczonych lub obligacji ogólnych (GO).

Inni kontrahenci z Sektora Muncypalnego w Stanach Zjednoczonych (Model ekspercki)

Zakres stosowania tych eksperckich modeli obejmuje tylko kontrahentów, którzy są związani z Funduszami Specjalnych Przychodów, tj. następujących kategorii w Dexia: Specjalnych Podatków, Użyteczności Publicznej (w tym wodociągów i kanalizacji, gazu i elektryczności), Szkolnictwa Wyższego, Ogólnego Portu Lotniczego, Urzędzeń Poboru Opłat, Komunikacji Masowej, Mieszkalnictwa, Ochrony Zdrowia, Dzierżawy Majątku Publicznego.

Zasadniczo każdy samorząd lokalny lub władze publiczne posiadają jeden lub więcej specjalny fundusz przychodów, którego charakter finansowy różni się w zależności od sektora. Specjalne fundusze przychodów podmiotu publicznego są zazwyczaj wykorzystywane do specjalnych celów i otrzymują one albo przychody od przedsiębiorstw użyteczności publicznej (wodociągi, elektrownie, spółki zajmujące się poborem opłat...) lub z tytułu specjalnych podatków (podatek obrotowy, podatek od podziały zysków, podatek akcyzowy...).

Pozostałe podmioty satelickie

Ten model obejmuje belgijskie niepubliczne podmioty satelickie. Został on ostatnio rozszerzony, tak by uwzględniać niepubliczne podmioty satelickie (w tym niebelgijskie). Jednakże, druga część znajduje się obecnie na etapie testów i dla celów regulacyjnych będzie użyta w roku 2010. Dexia definiuje „niepubliczne podmioty satelickie” jako kontrahentów, którzy są uważani za „podmioty satelickie”, lecz nie za „publiczne podmioty satelickie”, jak zdefiniowano poniżej:

- „Podmioty satelickie” to podmioty, których główną działalnością jest odpowiedzialność władz publicznych, którą delegowano danemu podmiotowi satelickiemu i którego głównymi akcjonariuszami są podmioty typu non-profit.
- Spośród wszystkich „podmiotów satelickich”, „publiczne podmioty satelickie” to te, których działalność nie może zostać zamknięta (w szczególności, podmiot, który nie może zostać ogłoszony bankrutem), lub jeżeli to nastąpi, władze publiczne otrzymują z powrotem Aktywa i Pasywa lub uczyni to równorzędny podmiot, i którego decyzje strategiczne (w tym również finansowe) są podejmowane (lub zatwierdzane) przez władze publiczne. Model publicznego podmiotu satelickiego znajduje się obecnie na etapie testów i dla celów regulacyjnych będzie użyta w roku 2010.

Mieszkania socjalne

Ten model obejmuje przedsiębiorstwa zajmujące się mieszkalnictwem socjalnym we Francji i Zjednoczonym Królestwie. Sektor mieszkalnictwa socjalnego obejmuje podmioty o charakterze publicznym, prywatnym, czy typu non-profit, które realizują misję wynajmu socjalnego w ramach regulowanej przepisami działalności w obszarze mieszkalnictwa socjalnego we Francji i Zjednoczonym Królestwie. Ten obszar jest szczególnie mocno regulowany przez *Code de la Construction et de l'Habitat* (CHH) we Francji i przez Housing Corporation w Zjednoczonym Królestwie.

Belgijskie regiony i wspólnoty

Opracowano metodologię ekspercką, która ma nadać rating 5 belgijskim regionom i wspólnotom, do których należy wspólnota francuska, wspólnota niemiecka, wspólnota flamandzka (w tym region flamandzki), region waloński i region stolicy Brukseli.

Asymilacje

Pogłębiona analiza niektórych kontrahentów z sektora publicznego (takich jak szpitale publiczne we Francji czy wspólnoty w Niemczech) pokazuje, że wykazują one to samo ryzyko kredytowe, jak „wzorcowy” kontrahent, z którym są one asymilowane (zazwyczaj są to samorządy lokalne lub państwa). Tak więc są one asymilowane z tymi „wzorcowymi” kontrahentami i korzystają z tego samego wskaźnika dotyczącego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD) i straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), jak ich „wzorcowi” kontrahenci.

Kredyty detaliczne - osoby fizyczne

Modele te obejmują klientów detalicznych (osoby fizyczne) z Dexia Bank Belgium lub Dexia Banque Internationale à Luxembourg. Osoby fizyczne definiuje się jako kontrahentów detalicznych, którzy nie są samozatrudnieni lub którzy nie wykonują wolnego zawodu i nie są powiązani z działalnością prowadzoną przez osobę prawną.

Kredyty detaliczne - jednoosobowa działalność

Modele te obejmują klientów detalicznych z Dexia Bank Belgium lub Dexia Banque Internationale à Luxembourg, prowadzących jednoosobową działalność, których definiuje się jako osoby fizyczne, które nie są samozatrudnione lub które wykonują wolny zawód (tj. lekarze, prawnicy, itp.) albo małe przedsiębiorstwa, które generują przychody poniżej określonego progu.

Kredyty detaliczne - małe przedsiębiorstwa

Modele te obejmują małe przedsiębiorstwa, które są definiowane jako przedsiębiorstwa generujące przychody powyżej pewnego progu, lecz które nadal są uważane za kontrahentów detalicznych w oparciu o istotne kryteria (tj. nie są uważane za średnie czy duże przedsiębiorstwa).

Kredyty detaliczne - produkty lombardowe

Model „lombardowy” obejmuje klientów posiadających kredyty „w rachunku depozytowym”. Takie kredyty definiuje się jako kredyty (nazywane „lombardowymi”) udzielane klientom w rachunku bieżącym lub terminowym, pod warunkiem złożenia w Banku depozytu zabezpieczającego, w formie papierów wartościowych czy środków pieniężnych.

Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS)

Ten model jest wykorzystywany do punktowej oceny narażonych na ryzyko bezpośrednich ekspozycji wobec kontrahentów będących przedsiębiorstwami typu UCITS, z tytułu pożyczek lub linii kredytowych (zadaniem tego modelu nie jest dokonywanie ratingu inwestycji dokonywanych przez Dexia w przedsiębiorstwa typu UCITS).

Jedynym przedmiotem działalności przedsiębiorstwa typu UCITS jest dokonywanie zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe i/lub inne płynne aktywa finansowe pozyskiwane na rynku i które działają na zasadzie spreadu ryzyka.

Aby zostać uwzględnionym przez wewnętrzny system ratingowy UCITS, dany fundusz musi spełniać następujące kryteria: musi to być fundusz otwarty, musi być notowany na giełdzie papierów wartościowych, musi posiadać prospekt emisyjny i udostępniać wystarczające informacje.

Transakcje kapitałowe i sekurytyzacyjne

Nie opracowano żadnych wewnętrznych modeli w szczególności dotyczących transakcji kapitałowych czy sekurytyzacyjnych, które podlegają innemu podejściu regulacyjnemu wynikającemu z Umowy Bazylejskiej II: wagi ryzyka sekurytyzacyjnego oparte są na zewnętrznych, a nie na wewnętrznych ratingach (Metoda Ratingowa - zobacz punkt 7); kapitałowe papiery wartościowe nie wymagają opracowywania konkretnych modeli (Prosta Metoda Wagi Ryzyka - zobacz punkt 8).

Definicja niewykonania zobowiązania stosowana w Modelach

Pojęcie „niewykonania zobowiązania” jest jednolite w całej Grupie Dexia obejmując wszystkie segmenty biznesu, przy pewnych drobnych wyjątkach ze względu na szczególne uwarunkowania.

Pojęcie niewykonania zobowiązania zostało od samego początku istnienia projektu dotyczącego Umowy Bazylejskiej II zharmonizowane z pojęciem trwałej utraty wartości używanym w MSSF. Wszystkie kredyty, dla których stwierdzono niewykonywanie zobowiązań i tylko te, które są oznaczone jako niewykonywane zobowiązania, skutkują przeprowadzeniem testu na trwałą utratę wartości (w rezultacie czego może się okazać, że nie będzie konieczne tworzenie rezerw).

Pojęcie niewykonania zobowiązania nie jest automatycznie powiązane z pojęciem potencjalnej straty (na przykład, kredyt może być niespłacany, lecz może być w pełni zabezpieczony i tym samym nie przynosić żadnej oczekiwanej straty) czy też z pojęciem wypowiedzenia (decyzja odnośnie którego jest podejmowana na podstawie korzyści, jakie Dexia może z tego mieć).

Definicja, metody i dane służące szacowaniu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i wskaźnika konwersji kredytowej (CCF)

Główne zasady stosowane przy szacowaniu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD)

Typ kontrahentów	Modele dla pełnego cyklu	Definicja niewykonania zobowiązań	Stosowane szeregi czasowe	Wewnętrzne/Zewnętrzne dane	
Kraje	Modele dotyczą zdarzeń w przyszłości i obejmują pełny cykl. Mają one w optymalny sposób dokonywać wyboru w długim horyzoncie czasowym. Aspekt pełnego cyklu dla ratingu jest również uwzględniany w konserwatywnej kalibracji prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD)	Niewykonanie w pierwszym dniu	> 10 lat	Zewnętrzne	
Banki		Niewykonanie w pierwszym dniu	> 10 lat	Zewnętrzne	
Towarzystwa ubezpieczeniowe		Rzeczywiste	> 10 lat	Zewnętrzne	
Lokalny sektor publiczny		Niewykonanie w 180. dniu	Zob. poniższą tabelę		
Duże przedsiębiorstwa		Rzeczywiste	> 10 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne	
Kredyty specjalistyczne		Rzeczywiste	6 lat	Wewnętrzne	
Średnie przedsiębiorstwa		Rzeczywiste	6 lat	Zewnętrzne + wewnętrzne	
Pozostałe podmioty satelickie		Rzeczywiste	5 lat	Wewnętrzne	
Klienci detaliczni		Rzeczywiste	2 lat	Wewnętrzne	
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS)		Niewykonanie zobowiązań w pierwszym dniu, jeżeli Wartość Aktywa Netto jest niższa niż wartość kapitałów własnych.	N/D	Wewnętrzne	
Kapitałowe papiery wartościowe		Indywidualne podejście: Metoda prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD)/straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD).	N/D	N/D	N/D
Sekurytyzacja		Indywidualne podejście: Metoda Ratingowa	Niewykonanie zobowiązań, jeżeli zostanie obniżony rating powiązanych papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach (ABS) do poziomu trwałej utraty wartości 1 (prawdopodobieństwo straty >50%) lub trwałej utraty wartości 2 (prawdopodobieństwo straty =100%).	N/D	N/D

Omówienie lokalnego sektora publicznego

Typy Kontrahentów	Zastosowane szeregi czasowe	Wewnętrzne/Zewnętrzne Dane
Zachodnioeuropejskie samorzady lokalne	Od 5 lat (np. we Włoszech) do ponad 10 lat (np. francuskie samorzady miejskie, belgijskie prowincje i samorzady miejskie)	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Amerykańskie samorzady miejskie	> 10 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Groupements à fiscalité proper	4 lata	Wewnętrzne
Mieszkalnictwo socjalne	Francja: 9 lat Zjednoczone Królestwo: 5 lat	Wewnętrzne

Główne zasady stosowane przy szacowaniu straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD)

Typy Kontrahentów	Główne hipotezy	Stosowane szeregi czasowe	Wewnętrzne/Zewnętrzne dane
Kraje	Ekspertyczna funkcja scoringowa oparta na metodologii ryzyka straty dla kraju przygotowanym przez Fitcha oraz wewnętrznej wiedzy eksperckiej dla odróżnienia wysokiego od niskiego ryzyka straty.	> 10 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Banki	Model statystyczny wyprowadzony z modelu dla przedsiębiorstw dotyczącego straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), który uwzględnia dodatkowe czynniki ryzyka dostosowane do kontrahentów bankowych (kraj siedziby, profil działalności, itp.)	> 10 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Towarzystwa ubezpieczeniowe	Model statystyczny oparty na danych dotyczących strat na podstawie ratingu zewnętrznych agencji. Strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) zależy od ratingu kontrahenta, poziomu ważności ekspozycji, regionu geograficznego i czynników makroekonomicznych	> 10 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Duże przedsiębiorstwa			
Lokalny sektor publiczny	Zob. następną tabelę.		
Kredyty specjalistyczne	Ten model wykorzystuje metodę wartości odzyskiwanej: wyliczenie straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) zostało opracowane zgodnie z wartością odzyskiwaną przez bank w ciągu 10-letniego okresu dotyczącego linii kredytowych w ramach Finansowania Przedsięwzięć, w przypadku których występują niewykonane zobowiązania. Przepływy środków pieniężnych są szacowane na podstawie zaobserwowanego historycznego procesu odzyskiwania, a strata z tytułu	10 lat	Wewnętrzne

	niewykonania zobowiązań (LGD) jest obliczana za pomocą zdyskontowanych przepływów pieniężnych.		
Średnie przedsiębiorstwa	Model LGD jest modelem białej skrzynki z wyjaśniającymi zmiennymi: liczba lat odzyskiwania należności. Strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) jest obliczana jako iloczyn niezabezpieczonej straty LGD (strata LGD w przypadku, gdy kredyty nie są zabezpieczone) i czynnika korekt uwzględniając zabezpieczenia kredytów.	7 lat	Wewnętrzne
Pozostałe podmioty satelickie	W oparciu o wewnętrzne obserwacje.	5 lat	Wewnętrzne
Klienci detaliczni Dexia Bank Belgium	Model statystyczny oparty obserwacjach przepływów środków pieniężnych i segmentacji w oparciu o rodzaj produktu w danym segmencie klientów detalicznych (osoby fizyczne, małe przedsiębiorstwa i jednoosobowa działalność, średnie przedsiębiorstwa traktowane jako klienci detaliczni).	Dostępne dane różnią się w zależności od rodzaju produktów, lecz minimum wynosi 7 lat	Wewnętrzne
Klienci detaliczni Dexia Banque Internationale a Luxembourg	Model LGD dla klientów detalicznych opiera się na statystycznych szacunkach poprzedniej straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i obniżek w celu obliczenia zgodnie z ogólną techniką CRM, w ramach metody AIRBA i wytycznych Grupy Dexia.	5 lat	Wewnętrzne
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS)	Model podobny do modelu Mertona, gdy oczekiwane straty i domniemana strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) są również szacowane na podstawie tego modelu.	N/D	Wewnętrzne + Zewnętrzne
Kapitałowe papiery wartościowe	Indywidualne podejście: Metoda prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD)/straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD).	N/D	N/D
Sekurytyzacja	Indywidualne podejście: Metoda ratingowa.	N/D	N/D
Zachodnioeuropejskie samorzady lokalne	Model statystyczny oparty na zaobserwowanych wewnętrznych istniejących przypadkach niewykonaniu zobowiązań, które dotyczyły francuskich samorządów miejskich. Ostateczne straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) są przedstawiane w podziale na segmenty w oparciu o liczbę populacji i parametr ekonomiczny.	>10 lat	Wewnętrzne
Amerykańskie samorzady miejskie	Model LGD dla amerykańskich samorządów miejskich jest modelem eksperckim opartym na zewnętrznych czynnikach dotyczących stóp odzyskiwania należności i ich szacunków. Ostateczna segmentacja opiera się na sektorach biznesowych.	N/A	Zewnętrzne
Groupements a fiscalite propre	Mieszany analityczno-eksperski model został wybrany i zbudowany w oparciu o dostępne obserwacje w celu wskazania straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i kwantyfikowania potencjalnej straty dotyczącej niewykonania zobowiązań w tym sektorze.	4 lat	Wewnętrzne
Mieszkalnictwo socjalne	Eksperski model oparty na globalnej ocenie czynnika zmniejszania ryzyka bezpieczeństwa/kredytowego. Segmentacja opiera się na liczbie domów i wskaźniku obsługiwanych kredytów.	9 lat	Wewnętrzne + Zewnętrzne

Główne zasady stosowane przy szacowaniu wskaźnika konwersji kredytowej (CCF)

W chwili obecnej Dexia nie używa modeli CCF dla celów regulacyjnych, za wyjątkiem modeli CCF dla Kredytów Specjalistycznych oraz amerykańskich samorządów miejskich. W pozostałych przypadkach stosowana jest Metoda Podstawowa.

Większość modeli CCF została skalibrowana i poddana wewnętrznej walidacji w roku 2008 (modele te będą wykorzystywane do celów regulacyjnych w roku 2010) w oparciu o statystyczne podejście przy wykorzystaniu danych z wewnętrznej bazy danych na temat strat lub w oparciu o eksperckie podejście, gdy takie metodologie nie są dostępne.

Plany wdrożenia

W ramach procesu homologacyjnego wynikającego z Umowy Bazylejskiej II, Dexia poinformowała regulatora o modelach, które będzie opracowywać w nadchodzących miesiącach w odniesieniu do segmentów biznesowych czy parametrów określonych w Umowie Bazylejskiej II.

Modele walidowane wewnętrznie w trakcie okresu testów

Główne modele wewnętrznego ratingu znajdujące się na etapie testów dla PD i/lub LGD i/lub parametrów CCF to:

- Związki gmin nie posiadające własnych budżetów (Groupements de communes sans fiscalite propre) - Francja (PD, LGD oraz walidowany wskaźnik CCF);
- Publiczne podmioty satelickie (PD, LGD oraz walidowany wskaźnik CCF);
- Pozostałe niebelgijskie podmioty satelickie (PD, LGD oraz walidowany wskaźnik CCF);
- Japońskie samorzady lokalne (PD, LGD oraz walidowany wskaźnik CCF);
- Szwajcarskie kantony (PD, LGD oraz walidowany wskaźnik CCF).

Większość parametrów opisanych powyżej będzie wykorzystywana dla celów regulacyjnych począwszy od roku 2010.

Modele, które jeszcze nie zostały opracowane

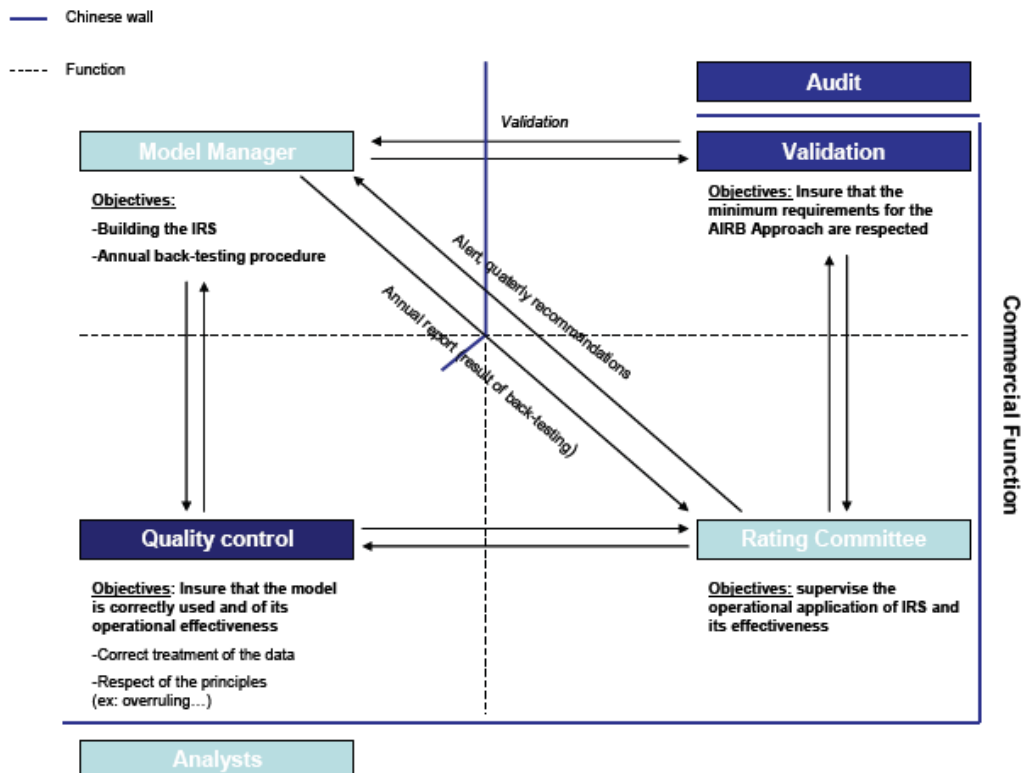
Główne modele wewnętrznego ratingu dla których parametry PD i/lub LGD i/lub parametry CCF znajdują się obecnie na etapie szacowania:

- Samorządy lokalne w Zjednoczonym Królestwie;
- Spółki zajmujące się nieruchomościami;
- Modele dotyczące działalności prowadzonej przez DenizBank (duże przedsiębiorstwa, klienci detaliczni oraz małe przedsiębiorstwa).

Modele te będą poddane wewnętrznej walidacji w roku 2009 oraz 2010 i będą następnie wykorzystywane do celów regulacyjnych począwszy od roku 2012. W międzyczasie, Dexia utrzymuje odpowiadające im ekspozycje kredytowe za pomocą Metody Standardowej w ramach Umowy Bazylejskiej II.

3.5.2.4. Mechanizmy kontrolne systemów ratingowych

Regulacje zawarte w Umowie Bazylejskiej II wymagają stosowania kontroli wewnętrznej Wewnętrznych Systemów Ratingowych i procesów. Poniższy schemat przedstawia omówienie różnych funkcji kontrolnych.

Chinese wall = chiński mur
 Function = funkcja

Model Manager = Kierownik Modelu

Objectives: = Cele
 Building the IRS = Budowa Wewnętrznego Systemu Ratingowego (IRS)
 Annual backtesting procedure = Coroczna procedura testowania z wykorzystaniem danych historycznych

Quality control report = Raport dotyczący kontroli jakości
 Quality control = Kontrola jakości
 Objectives: Insure that the model is correctly used of its operational effectiveness = Cele: Zapewnienie, że operacyjna skuteczność modelu będzie poprawnie wykorzystana
 Correct treatment of the data = Właściwe wykorzystanie danych
 Respect of the principles (e.g. overruling...) = Przestrzeganie zasad (np. dotyczących odrzucania...)

Analysts = Analitycy

Validation = Walidacja

Alert, quarterly recommendations = Alerty, kwartalne zalecenia

Annual report (result of backtesting) = Roczne sprawozdanie (wyniki testów z wykorzystaniem danych historycznych)

Quarterly report = Kwartalne sprawozdanie

Audit = Audyty

Validation = Walidacja

Objectives: Insure that the minimal requirements for IRBA approach are respected = Cele: Zapewnienie, by spełnione były przynajmniej minimalne wymogi w przypadku metody IRBA

Commercial function = Funkcja komercyjna

Rating Committee = Komitet Ratingowy

Objectives: Supervise the operational application of IRS and its effectiveness = Cele: Nadzór na operacyjnym zastosowaniu IRS i jego skutecznością

Mechanizmy kontroli Wewnętrznych Systemów Ratingowych (IRS) są zorganizowane na 3 poziomach:

- Kontrola Jakości odpowiada za sprawowanie stałej kontroli nad Wewnętrznymi Systemami Ratingowymi (IRS);
- Zatwierdzanie odpowiada za całościową ocenę IRS;
- Audyt jest odpowiedzialny za badanie ogólnej zgodności i przestrzegania regulacji przez IRS, operacyjne zatwierdzanie dokonywane jest przez Departament ds. Walidacji.

Chińskie mury pomiędzy zespołem Zarządzania Modelami a funkcją Walidacji, zespołem Zarządzania Modelami a Komitetem Ratingowym oraz funkcją Walidacji a Audytem zapewniają niezależność systemu kontroli.

Kontrola jakości

Cel kontroli jakości

Zgodnie z dyrektywami regulacyjnymi, Kontrola Jakości jest zdefiniowana jako wewnętrzny i niezależny audyt realizowany w celu zapewnienia właściwego stosowania systemu wewnętrznego ratingu (IRS), by sprawnie funkcjonował i by dokumentacja zgromadzona w trakcie audytu była odpowiednio uwzględniona w procesie przyznawania ratingu.

W praktyce utworzony system kontroli i organizacji spełnia liczne wymagania:

- Zapewnienie przestrzegania założeń, na których zbudowano model;
- Ułatwianie dostosowania ogólnej procedury ograniczania wewnętrznego systemu ratingowego (IRS). W przypadku wykrycia złego funkcjonowania czy anomalii w wykorzystywaniu wyników osiągniętych za pomocą modelu, należy przeprowadzić szybkie i skuteczne działania naprawcze. W tym celu, kontrola nie powinna koncentrować się tylko na anomaliach, lecz powinna również wyjaśniać ich przyczynę. Zapewniono regularną i konstruktywną współpracę z jednostką zajmującą się przeprowadzaniem testów z wykorzystaniem danych historycznych, która ma uprawnienia do wprowadzania modyfikacji modelu za zgodą Komitetu Doradczego ds. Walidacji (VAC) i Komitetu Ratingowego.
- Zapewnienie utworzenia procedur ograniczających wewnętrzny system ratingowy (IRS) i zachowanie raportu z audytu w procesie przyznawania ratingu.

Zakres kontroli jakości

Zakres procesu Kontroli Jakości realizowanego w Grupie Dexia dotyczy:

- Wszystkich modeli dotyczących Umowy Bazylejskiej II;
- Wszystkich podmiotów w Grupie Dexia (za wyjątkiem Dexia Insurance, FSA i Dexia Asset Management); oraz
- Wszystkich lokalizacji geograficznych.

Każdy podmiot jest odpowiedzialny za utworzenie jednostki Kontroli Jakości dla wewnętrznego systemu ratingowego (IRS), który stosowany jest w odniesieniu do:

- Kontrahentów odnośnie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD) wewnętrznego systemu ratingowego (IRS), tj. wewnętrznego systemu ratingowego (IRS) stosowanego przez zespół ds. ryzyka kredytowego takiego podmiotu, jego podmiotów zależnych i oddziałów.
- Transakcji objętych zakresem jego stosowania dotyczących strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) określonych za pomocą wewnętrznego systemu ratingowego (IRS).

Proces Kontroli Jakości: zaangażowane strony

Kluczowi interesariusze i funkcje

Proces Kontroli Jakości jest zdecentralizowany w odniesieniu do lokalnych portfeli, przy czym jego koordynacja i kierowanie odbywa się na poziomie zespołu Zarządzania Ryzykiem na szczeblu Grupy Dexia.

Komitet Sterujący ds. Kontroli Jakości

Komitet Sterujący ds. Kontroli Jakości został utworzony w celu zapewnienia jednolitego podejścia obowiązującego w całej Grupie.

Komitet Ratingowy

Najważniejszą rolą Komitetu Ratingowego jest monitorowanie właściwego zastosowania Wewnętrznych Systemów Ratingowych w Grupie, jako całości i zapewnienie sprawnego funkcjonowania tych systemów.

Z tych powodów, Komitet Ratingowy:

- W ramach swoich kompetencji dokonuje walidacji odrzuceń kontrahentów zaproponowanych przez analityków;
- Dokonuje przeglądów raportów Kontroli Jakości na temat wykorzystania i funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Ratingowego;
- Monitoruje jednolite stosowanie zasad ratingowych i derogacji obowiązujących w Grupie;
- Dokonuje walidacji operacyjnego tworzenia modeli po ich walidacji przez Komitet Doradczy ds. Walidacji (VAC).

Procesy kontroli jakości i gwarancja niezależności

Mając pełną świadomość znaczenia zachowania neutralności procesu kontroli jakości, utworzono chiński mur pomiędzy departamentami zajmującymi się przygotowaniem, jednostką Zarządzającą Modelami, jednostką sprzedaży, jednostkami zajmującymi się analizami, a jednostką zajmującą się Kontrolą Jakości. Ten chiński mur zapewnia wysoką wiarygodność ostatecznych wyników Kontroli Jakości. W ten sposób, unika się jakiegokolwiek potencjalnego konfliktu interesów:

- Jednostka Kontroli Jakości jest niezależna;
- Jednostka Kontroli Jakości przedstawia swoje propozycje Komitetowi Ratingowemu, który może rozważać różne tematy dotyczące Wewnętrznego Systemu Ratingowego (IRS) lub sposoby jego stosowania w Grupie.

Walidacja

Departament Walidacji

Wszystkie modele Grupy Dexia, czy to modele wyceny, modele ryzyka kredytowego, modele ryzyka rynkowego czy też modele ubezpieczeniowe muszą uzyskać niezależną walidację.

Główne cele działania Departamentu Walidacji to:

- Określenie procedur i wytycznych dla walidacji modelu;
- Wskazanie wszystkich modeli oczekujących na walidację;
- Wypracowanie na tej podstawie planowania walidacji, uwzględniając istnienie zapory ogniowej (firewall) pomiędzy Walidacją a Przygotowaniem Modelu;
- Przeprowadzenie prac walidacyjnych na wszystkich modelach;
- Przedstawienie i obrona swoich prac przed Komitetem Doradczym ds. Walidacji (VAC) w celu uzyskania wstępnego zatwierdzenia;
- Przedstawienie tych wstępnych zatwierdzeń do ostatecznego zatwierdzenia przez Komitet ds. Polityki Ryzyka (RPC).

Proces zatwierdzania walidacji

Jest to wielopoziomowy proces stworzony w celu zatwierdzania walidacji modeli stosowanych w Grupie Dexia, który ma zapewniać całkowitą zgodność z regulacjami i wymaganiami lokalnych przepisów poprzez wypracowywanie propozycji przez Departament Walidacji, zatwierdzanie tych propozycji przez Komitet Doradczy ds. Walidacji (VAC) i ostateczne zatwierdzenie przez Komitet ds. Polityki Ryzyka (RPC), w skład którego wchodzi członkowie Zarządu Dexia.

Proces zatwierdzania walidacji jest sformalizowanym zestawem obejmującym politykę i wytyczne. Wynik przeprowadzonej walidacji jest sformalizowany w postaci raportu walidacyjnego, również zawierającego podsumowanie wykonawcze, opis słabych i mocnych stron oraz listę zaleceń. Raporty te wraz z zestawem slajdów są przedstawiane Komitetowi Doradczemu ds. Walidacji (VAC), Komitetowi ds. Polityki Ryzyka (RPC) oraz, na życzenie, są przesyłane do Organów Regulacyjnych.

Komitet Doradczy ds. Walidacji

Jak wspomniano powyżej, w celu opracowania skutecznego i przejrzystego procesu walidacji, utworzono Komitet Doradczy ds. Walidacji (VAC). Komitet VAC odgrywa istotną rolę w procesie walidacji, zapewniając by:

- Odpowiednio przestrzegane były obowiązujące wymagania regulacyjne;
- Priorytety były zarządzane zgodnie z Zarządzaniem Ryzykiem w Grupie (RMG);
- Wszystkie zaangażowane strony jednakowo rozumiały i miały wspólne cele;
- Każdy etap cyklu życia modelu był poddany przeglądowi;
- Otrzymywał zatwierdzenie od wszystkich stron odnośnie kluczowych kierunków walidacji;
- Istniała wspólna terminologia i metodologia ryzyka, zgodnie z którą wszystkie funkcjonują modele ryzyka, a wszystkie zaangażowane strony mówią tym samym językiem, tym samym unikając nieporozumień;
- Modele były wdrażane zgodnie z pierwotnym harmonogramem i by były odpowiednio utrzymywane w dalszym czasie;
- Propozycje były przedkładane Komitetowi ds. Polityki Ryzyka (RPC) w celu oficjalnego zatwierdzenia (usprawniając tym samym proces podejmowania decyzji).

W skład Komitetu Doradczego ds. Walidacji (VAC) wchodzi przedstawiciele Departamentów Walidacji, Zarządzania Ryzykiem na poziomie Grupy, podmiotów Zarządzania Ryzykiem i przedstawiciele linii biznesowych i/lub zespołów ds. tworzenia Modeli, gdy do walidacji przedstawiane są modele dotyczące ich linii biznesowych. Audyt jest również reprezentowany w celu zapewnienia niezależności.

Zakres walidacji

Globalny zakres generycznego procesu walidacji w Grupie Dexia dotyczy:

- Wszystkich modeli wymaganych przez regulatorów (np. Umowę Bazylejską II, Solvency II, IFRS II) lub dla celów biznesowych;
- Wszystkich ryzyk występujących w spółce, takich jak ryzyko ubezpieczeniowe, kredytowe, rynkowe, operacyjne i ryzyko związane z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami;
- Wszystkich podmiotów Grupy Dexia (wymiar ponadpodmiotowy);
- Wszystkich lokalizacji geograficznych (wymiar transgraniczny).

Audyt

Zgodnie z minimalnym wymogiem 131 zawartym w Załączniku VII Punktu 4 Dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych (CRD) „Wewnętrzny audyt musi uwzględnić w swoim planie przeprowadzenie przynajmniej raz w roku przeglądu Wewnętrznego Systemu Ratingowego (IRS) i jego funkcjonowania, w tym scoringu kredytowego i szacowania prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), oczekiwanych strat (EL) i wskaźnika konwersji kredytowej (CCF). Również przestrzeganie wszystkich minimalnych wymogów musi być poddane weryfikacji.”

W Dexia, przeprowadzenie tej rocznej weryfikacji zostało oddelegowane do Departamentu Walidacji. Audyt zapewnia dodatkowy poziom kontroli, ujęty w planie Audytu.

Niemniej jednak, w przypadku najmniejszych podmiotów, Departament Walidacji polega na pracy wykonywanej przez lokalnych audytorów. W tym też celu, Departament Walidacji przekazuje swoją metodologię/kluczowe mechanizmy kontroli.

3.5.3. Średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz klasę ekspozycji kredytowej ważoną ryzykiem oraz rating dłużnika

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję kredytową, niezrealizowane zobowiązania, średnie prawdopodobieństwo niedotrzymania zobowiązań (PD) ważone ekspozycją, straty z tytułu niewykonania zobowiązań

(LGD) oraz średnie wagi ryzyka dla ważonej ekspozycji kredytowej w podziale na klasę ekspozycji kredytowej oraz rating dłużnika na koniec roku 2008.

Klasa ekspozycji kredytowej	Rating dłużnika	Ekspozycja kredytowa	Średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD)	Średnia strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD)	Średnie Ważone Ryzykiem	Niezrealizowane zobowiązania
Duże przedsiębiorstwa	AAA do AA-	1.575	0,03%	31,74%	13%	266
	A+ do A-	9.109	0,07%	37,42%	27%	2.775
	BBB+ do BBB-	15.697	0,46%	50,16%	78%	5.896
	Pozostałe	10.604	4,49%	56,36%	152%	2.818
	Razem	36.985	1,50%	48,02%	84%	11.755
Instytucje finansowe	AAA do AA-	34.409	0,04%	14,13%	10%	1.859
	A+ do A-	36.720	0,06%	17,92%	14%	1.761
	BBB+ do BBB-	4.480	0,35%	20,66%	42%	356
	Pozostałe	1.279	16,46%	31,21%	142%	476
	Razem	76.888	0,34%	16,60%	16%	4.452
Ubezpieczyciele typu monolines	AAA do AA-	13.491	0,04%	32,33%	20%	7.895
	BBB+ do BBB-	1.010	0,18%	41,80%	61%	30
	Pozostałe	249	30,87%	67,76%	430%	
	Razem	14.750	0,57%	33,58%	30%	7.925
	Finansowanie przedsięwzięć	AAA do AA-	118	0,04%	12,70%	8%
Podmioty sektora publicznego	A+ do A-	1.860	0,06%	12,62%	11%	242
	BBB+ do BBB-	10.269	0,45%	16,30%	33%	2.861
	Pozostałe	3.770	1,54%	18,19%	52%	984
	Razem	16.017	0,66%	16,29%	35%	4.117
	AAA	77.444	0,01%	4,46%	1%	31.519
Klienci detaliczni	AA+ do AA-	52.802	0,03%	8,01%	4%	19.731
	A+ do A-	41.306	0,08%	5,79%	4%	6.372
	BBB+ do BBB-	31.456	0,35%	2,63%	5%	3.169
	Pozostałe	4.002	2,06%	2,58%	8%	435
	Razem	207.010	0,12%	5,32%	3%	61.226
Kraje	AAA do AA-	15.991	0,03%	15,09%	2%	2.290
	A+ do A-	2.485	0,08%	19,27%	4%	405
	BBB+ do BBB-	9.914	0,36%	18,06%	10%	1.567
	Pozostałe	7.625	5,65%	21,36%	36%	1.076
	Razem	36.015	1,31%	17,53%	12%	5.338
Kapitałowe papiery wartościowe	AAA	48.060	0,00%	6,40%	0%	2.665
	AA+ do A-	8.763	0,05%	10,77%	7%	18
	BBB+ do BBB-	5.995	0,22%	27,41%	42%	150
	Pozostałe	925	1,06%	29,56%	75%	73
	Razem	63.743	0,04%	9,31%	6%	2.906
Niedotrzymane zobowiązania	AAA do AA-	102	0,25%	59,31%	71%	
	A+ do A-	142	0,09%	78,68%	84%	
	BBB+ do BBB-	191	0,25%	84,80%	136%	
	Pozostałe	39	11,85%	62,82%	299%	
	Razem	474	1,15%	75,67%	120%	-
Razem	1.502				128	
Razem	453.384				97.847	

Uwagi:

- Niezrealizowane zobowiązania są ujęte w kwocie ekspozycji kredytowej przy Współczynniku Konwersji Kredytowej wynoszącym 100%.
- Kontrahenci są ostatecznymi kontrahentami, tj. po uwzględnieniu gwarancji kwalifikowanej w Umowie Bazylejskiej II (zasada substytucji).

Duża liczba ekspozycji kredytowych, które mają rating nieinwestycyjny zawartych jest w przedziale BB.

- Duże przedsiębiorstwa: ekspozycje kredytowe, które mają rating nieinwestycyjny skoncentrowane są w Belgii (52% - głównie dotyczą kredytów i linii dla średnich przedsiębiorstw) oraz w pozostałych państwach Zachodniej Europy (30%).
- Finansowanie przedsięwzięć: ekspozycje kredytowe, które mają rating nieinwestycyjny skoncentrowane są w Ameryce (47%) oraz w państwach Zachodniej Europy (30%).
- Klienci detaliczni: ekspozycje kredytowe, które mają rating nieinwestycyjny głównie dotyczą kredytów hipotecznych oraz innych produktów detalicznych pochodzących z Belgii. Kredyty są udzielane zarówno osobom fizycznym, jak i małym przedsiębiorstwom charakteryzującym się niskimi poziomami strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD).
- Podmioty sektora publicznego: kredyty, które mają rating nieinwestycyjny to przede wszystkim kredyty udzielone francuskim samorządom lokalnym.

Znacząca większość średnich poziomów prawdopodobieństwa niedotrzymania zobowiązań (PD) jest poniżej 1%; poziomy PD przekraczające 1% dotyczą ekspozycji kredytowych o ratingu BBB- i niższych.

Prawdopodobieństwo niedotrzymania zobowiązań (PD) w przypadku klasy ratingu 'Pozostałe' jest stosunkowo wysokie ze względu na bardzo małą część kontrahentów, którzy nie posiadają ratingu wobec których stosowane są bardzo konserwatywne poziomy wskaźnika PD.

Średnia strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) jest znacząco różna w zależności od klasy ekspozycji kredytowej: Podmioty sektora publicznego cieszą się bardzo niskim wskaźnikiem LGD, natomiast w przypadku ekspozycji kredytowej wobec dużych przedsiębiorstw poziomy LGD jest wyższy.

Bardziej szczegółowo wygląda to następująco,

- Ubezpieczyciele typu monolines: uwzględnione aktywa z tytułu ekspozycji kredytowych wobec ubezpieczycieli typu monoline dotyczą przede wszystkim Finansów Publicznych (50%) oraz Dużych Przedsiębiorstw i Finansowania Przedsięwzięć (25%). Ogólna jakość tych aktywów jest nadal akceptowalna.

- Pozycje w kapitałowych papierach wartościowych³: Metoda PD/LGD jest stosowana przy stałym wskaźniku LGD (65% w przypadku nienotowanych kapitałowych papierów wartościowych w zdywersyfikowanym portfelu oraz 90% w przypadku pozostałych pozycji w kapitałowych papierach wartościowych) wyjaśniając wysoki poziom LGD oraz brak korelacji pomiędzy wskaźnikiem PD a LGD. Prawdopodobieństwo niedotrzymania zobowiązań (PD) w przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych jest niezależne od ratingów, ponieważ limity regulacyjne są stosowane w przypadku ratingów w przedziale AAA do A-. Limity te zależą od rodzaju ekspozycji wobec kapitałowych papierów wartościowych (notowanych/nienotowanych w zdywersyfikowanym/nie zdywersyfikowanym portfelu).

3.5.4. Średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz Wagi Ryzyka w zależności od rodzaju produktu detalicznego

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję kredytową, wartości ekspozycji dla niezrealizowanych zobowiązań, średnie prawdopodobieństwo niedotrzymania zobowiązań (PD) ważone ekspozycją, straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz średnie wagi ryzyka dla ekspozycji kredytowej w podziale na produkty detaliczne i rating dłużnika według stanu na koniec roku 2008.

Produkt detaliczny	Rating dłużnika	Ekspozycja kredytowa	Średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań (PD)	Średnia strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD)	Średnie Ważone Ryzykiem	Niezrealizowane zobowiązania
Detaliczne kredyty hipoteczne	AAA do AA-	10.423	0,03%	10,00%	0,98%	-
	A+ do A-	1.009	0,08%	10,00%	2,10%	-
	BBB+ do BBB-	4.727	0,28%	9,96%	5,25%	-
	Pozostałe	2.860	4,81%	9,99%	26,41%	-
	Razem	19.019	0,81%	9,99%	6%	-
Detaliczne rewolwingowe kredyty konsumenckie	AA+ do A-	13	0,03%	50,51%	1,29%	-
	BBB+ do BBB-	27	0,3%	51,01%	8,32%	-
	Pozostałe	60	4,3%	51,96%	51,24%	-
	Razem	100	2,67%	51,51%	33%	-
	Pozostałe	AAA	1.925	0,03%	1,07%	0,11%
	AA+ do AA-	3.631	0,03%	37,40%	4,07%	2.203
	A+ do A-	1.475	0,08%	25,93%	5,93%	405
	BBB+ do BBB-	5.160	0,43%	25,56%	15,44%	1.567
	Pozostałe	4.705	6,18%	28,00%	41,76%	1.076
	Razem	16.896	1,87%	26,03%	18%	5.338
Niedotrzymane zobowiązania		623	-	-	-	-
Razem		36.015	-	-	-	5.338

Uwagi:

- Niezrealizowane zobowiązania są ujęte w kwocie ekspozycji kredytowej przy współczynniku konwersji kredytowej wynoszącym 100%.
- Kontrahenci są ostatecznymi kontrahentami, tj. po uwzględnieniu gwarancji kwalifikowanej w Umowie Bazylejskiej II (zasada substytucji).

Średni rozkład prawdopodobieństwa niedotrzymania zobowiązań (PD) jest różny w zależności od rodzaju produktu detalicznego. Większość kredytów hipotecznych jest skoncentrowana na niskich poziomach PD, natomiast wyższe wskaźniki PD występują w przypadku 'pozostałych produktów detalicznych'.

Średnia strata z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) jest różna w zależności od rodzaju produktu: kredyty hipoteczne cieszą się niskim wskaźnikiem LGD, natomiast w przypadku kredytów rewolwingowych i innych, wskaźnik LGD jest wyższy.

3.6. Metody Standardowe

3.6.1. Wprowadzenie

W oparciu o zasady przedstawione w Umowie Bazylejskiej II, Dexia przyjęła Zaawansowaną Metodę Wewnętrznych Ratingów (AIRBA) dla obliczania swoich wymagań kapitałowych w odniesieniu do ryzyka kredytowego. Niemniej jednak, Grupa Dexia stosuje Metodę Standardową w przypadku niektórych portfeli odpowiadających przypadkom, które mają indywidualną zgodę wydaną na podstawie obowiązujących regulacji, takich jak:

- Małe przedsiębiorstwa;
- Portfele nie mające istotnego znaczenia;
- Portfele, które obejmują wygaszaną działalność lub takie, które mają być sprzedane;
- Portfele w przypadku których Dexia zastosowała rozłożone w czasie przyjęcie Metody AIRBA.

³ Mniejsza część ekspozycji kredytowych z tytułu kapitałowych papierów wartościowych jest ujmowana za pomocą Metody AIRB od 31 grudnia 2008 roku (zobacz: punkty 3.6.3. oraz 7.2.1.).

3.6.2. Nominowane zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)

Metoda Standardowa zapewnia dane dotyczące ważonego ryzyka w oparciu o zewnętrzne ratingi. By zastosować Metodę Standardową w odniesieniu do ważonych ryzykiem ekspozycji, Dexia wykorzystuje zewnętrzne ratingi przyznawane przez następujące agencje ratingowe: Standard & Poor's, Moody's i Fitch.

Dexia planuje również korzystać z wszelkich innych uprawnionych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI), które każdorazowo są zatwierdzane przez Komisję ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń (CBFA) i pod warunkiem, że Dexia wprowadzi te instytucje ECAI do metodologii Umowy Bazylejskiej II oraz wprowadzi stosowne zmiany w systemach informatycznych.

Rating stosowany w celu wyliczenia regulacyjnego kapitału jest ratingiem niższym z dwóch ratingów, w przypadku, gdy dostępne są dwa ratingi, lub niższym w przypadku dwóch najlepszych ratingów, jeżeli dostępne są 3 ratingi. W przypadku, gdy brak jest zewnętrznego ratingu, Metoda Standardowa stosuje szczególne wagi ryzyka (zazwyczaj wynoszące 100% lub 150%, w zależności od rodzaju kontrahenta).

3.6.3. Ekspozycja kredytowa a średnie wagi ryzyka

Poniższa tabela przedstawia łączną ekspozycję kredytową, niezrealizowane zobowiązania oraz wagi ryzyka dla średniej ekspozycji kredytowej w podziale na klasy ekspozycji oraz i rating dłużnika według stanu na koniec roku 2008.

Klasa ekspozycji kredytowej	Rating dłużnika	Ekspozycja kredytowa	Średnie ważone ryzykiem	Niezrealizowane zobowiązania
Duże przedsiębiorstwa	AAA do AA-	1.717	20%	896
	A+ do A-	261	50%	218
	BBB+ do BBB-	87	95%	26
	BB+ do B-	116	123%	58
	Brak zewnętrznego ratingu	14.491	89%	5.870
	Razem	16.672	81,86%	7.068
Instytucje finansowe	AAA do AA-	7.065	4%	30
	A+ do A-	370	40%	7
	BBB+ do BBB-	341	97%	167
	BB+ do B-	278	98%	40
	Brak zewnętrznego ratingu	2.110	79%	567
	Razem	10.164	26,82%	811
Podmioty sektora publicznego	AAA do AA-	74.393	8%	5.950
	A+ do A-	3.695	48%	366
	BBB+ do BBB-	1.526	100%	533
	BB+ do B-	358	95%	71
	Brak zewnętrznego ratingu	11.697	99%	5.064
	Razem	91.669	23,05%	11.984
Kraje	AAA do AA-	8.112	0%	63
	A+ do A-	539	2%	0
	BBB+ do BBB-	5	50%	0
	BB+ do B-	2.564	88%	783
	Razem	11.220	20,19%	846
	Finansowanie przedsięwzięć	Brak zewnętrznego ratingu	690	100%
Klienci detaliczni	Brak zewnętrznego ratingu	8.679	62%	1.899
Kapitałowe papiery wartościowe	Brak zewnętrznego ratingu	815	132%	0
Pozostałe	Brak zewnętrznego ratingu	3.289	94%	27
RAZEM		143.198		22.884

Uwagi:

- Niezrealizowane zobowiązania są ujęte w kwocie ekspozycji kredytowej przy współczynniku konwersji kredytowej wynoszącym 100%.
- Kategoria 'Pozostałe' przede wszystkim obejmuje środki trwałe i rozliczenia międzyokresowe.

Większość ekspozycji objętej Metodą Standardową ujęta jest w klasie obejmującej Podmioty Sektora Publicznego (64%) i posiada rating AAA lub AA.

Okolo 55% tej standardowej ekspozycji będzie podlegać zaawansowanym metodom w nadchodzących latach w ramach planu ich wdrażania (zobacz: punkt 3.5.2.3). Większość z nich (78%) jest ujęta jako Samorządy Lokalne (głównie jako Publiczne Podmioty Satelickie, jak również jako lokalne samorządy w Japonii i Zjednoczonym Królestwie, szwajcarskie kantony, inne niebelgijskie podmioty satelickie lub związki gmin nie posiadające własnych budżetów (*Groupements de communes sans fiscalite propre*)).

Podmioty Dexia obliczające swoje wymagania kapitałowe zgodnie z Metodą Standardową koncentrują swoją działalność na Dużych Przedsiębiorstwach, Klientach Detalicznych oraz Instytucjach Finansowych. DenizBank (Turcja, gdzie działalność zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI) nie jest w pełni rozwinięta) odpowiada w największym stopniu za kontrahentów, którzy nie posiadają ratingu.

Ekspozycja Grupy wobec kategorii Krajoz z ratingiem nieinwestycyjnym przede wszystkim skoncentrowana jest w Turcji.

W przypadku ekspozycji wobec kapitałowych papierów wartościowych, klauzula o automatycznym nadaniu uprawnień („grandfathering”) pozwala instytucjom bankowym stosować Metodę Standardową do obliczania wag ryzyka portfela kapitałowych papierów wartościowych (zobacz: punkt 7.1.1). Według stanu na dzisiaj, większość wag ryzyka portfela kapitałowych papierów wartościowych (65% ekspozycji wobec kapitałowych papierów wartościowych) jest obliczana za pomocą Metody Standardowej.

3.7. Ryzyko kontrahenta z tytułu instrumentów pochodnych

3.7.1. Zarządzanie ryzykiem

Zobacz: punkt 3.1.1.

3.7.2. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

W przypadku produktów swapowych i pochodnych, stosuje się metodę rynkową. W przeciwnym razie, badana jest możliwość zastosowania metody Oczekiwana Dodatnia Ekspozycja (EPE).

Poniższa tabela pokazuje ekspozycję kredytową w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) brutto, ekspozycję kredytową w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) netto (po uwzględnieniu wpływu umów kompensujących oraz zaksięgowanych zabezpieczeń) oraz wymagania kapitałowe w rozbiu na poszczególne rodzaje produktów pochodnych według stanu na koniec roku 2008.

	Ekspozycję kredytową w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) brutto	Ekspozycję kredytową w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) netto	Wymóg kapitałowy
KREDYTOWE INSTRUMENTY POCHODNE	9.291	7.019	430
Księga handlowa	4.936	2.665	167
Kredytowe instrumenty pochodne back to back	2.846	1.491	152
Pozostałe Kredytowe instrumenty pochodne	2.090	1.174	15
Księga bankowa	4.355	4.355	263
Kredytowe instrumenty pochodne kupione	0	0	0
Kredytowe instrumenty pochodne sprzedane	4.355	4.355	263
POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE	64.849	16.945	395
Towary	35	17	1
Kapitałowe instrumenty pochodne	3.187	1.226	30
Walutowe instrumenty pochodne	10.339	3.704	66
Odsetkowe instrumenty pochodne	51.288	11.998	298
Razem	74.140	23.964	825

Uwaga:

Pozycje obejmujące Sprzedane Kredytowe instrumenty pochodne w księgach bankowych są ujmowane jako pozycje pozabilansowe (sprzedane gwarancje), a ekspozycja w momencie wystąpienia niewykonania zobowiązań (EAD) jest obliczana jako wartość hipotetyczna pomnożona przez wskaźnik konwersji kredytowej (CCF). Pozycje obejmujące Kupione Kredytowe instrumenty pochodne w księgach bankowych są traktowane jako kupione gwarancje z zasadami substytucji, jak wyjaśniono na początku punktu 3.2.

Kredytowe instrumenty pochodne

Strategie Dexia dotyczące Kredytowych Instrumentów Pochodnych typu Back to Back obejmują sprzedaż ochrony kredytowej bankowi (zabezpieczonego za pomocą umów ISDA/CSA) oraz równoczesne kupno ochrony od ubezpieczyciela typu Monoline. Pozycje 'Pozostałe Kredytowe instrumenty pochodne' w większości dotyczą negatywnych pozycji handlowych.

Pozostałe instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne są przede wszystkim wykorzystywane jako instrumenty zabezpieczające księgi bankowe Dexia. W przypadku swapów procentowych (Interest Rate Swap), swapów walutowo-procentowych (CIRS) oraz swapów aktywów, zarówno portfele obligacji, jak i kredytowe oraz instrumenty sprzedawane klientom są zabezpieczane od ryzyka odsetkowego i walutowego. Problemy związane z długoterminowym finansowaniem są również zabezpieczane przed ryzykiem stopy procentowej i walutowym do czego wykorzystywane są swapy procentowe i walutowo-procentowe. Zarządzanie aktywami i pasywami, krótkoterminowe finansowanie i operacje skarbowe również wykorzystują instrumenty pochodne do zabezpieczania transakcji.

3.8. Ryzyka kredytowe Filaru II

Pozostałe rodzaje ryzyka kredytowego inne niż te, które ujęto w Filarze I Umowy Bazylejskiej II (ryzyko wypłacalności i ryzyko kraju) są ujęte w Kapitale Ekonomicznym Dexia. Są to następujące rodzaje ryzyka:

- Ryzyko koncentracji;
- Ryzyko rozliczeń;
- Ryzyko sekurytyzacji.

3.8.1. Ryzyko koncentracji

Definicja

Ryzyko koncentracji definiuje się jako potencjalne straty spowodowane dywersyfikowalnymi ryzykami.

Koncentracje ryzyka również dotyczą ekspozycji powiązanej z możliwością generowania strat wystarczająco dużych by zagrozić finansowej kondycji lub możliwości dalszego prowadzenia podstawowej działalności czy doprowadzić do istotnej zmiany w profilu ryzyka danej instytucji.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Regulacje dotyczące koncentracji obejmują zestawy limitów; zarówno w ujęciu nominalnym, jak i przy zastosowaniu bardziej zaawansowanych pomiarów ryzyka (kapitału ekonomicznego, Zysków narażonych na Ryzyko ...). Limity te są regularnie monitorowane.

Regulacje są określone w taki sposób, by zapewnić, iż Grupa nie jest zbyt wrażliwa na szok systemowy (z punktu widzenia ryzyka kredytowego) i utrzymuje globalną ekspozycję w różnych sektorach w zakresach zgodnych z apetytem na ryzyko.

Ryzyko koncentracji jest kapitalizowane poprzez Kapitał Ryzyka Kredytowego portfela Dexia obliczanego za pomocą metodologii wartości zagrożonej ryzykiem kredytowym (Credit VaR). Stosowany jest model Monte Carlo VaR (99,97%; 1 rok), w którym zmiany ratingów kontrahentów i przypadki niewykonania zobowiązań są skorelowane za pomocą modelu podwójnego czynnika rodzinnego (z uwzględnieniem czynników ryzyka geograficznego i przemysłowego). Ryzyko koncentracji jest brane pod uwagę jako wewnętrzna stopa dywersyfikacji ryzyka (intra-risk), natomiast te portfele będą korzystać z pozytywnego efektu dywersyfikacji, gdy zostaną zagregowane z portfelem wartości zagrożonej ryzykiem kredytowym (Credit VaR).

3.8.2. Ryzyko rozliczenia

Definicja

Ryzyko rozliczenia definiuje się jako ryzyko, które instytucja kredytowa ponosi w przypadku dostarczenia sprzedanego aktywa lub gotówki kontrahentowi, gdy nie otrzyma zakupionego aktywa czy gotówki, zgodnie z oczekiwaniami.

Nie należy mylić tego ryzyka z ryzykiem operacyjnym sklasyfikowanym jako 'Ryzyko wykonania, dostawy i procesu zarządzania'. Ryzyko rozliczenia dotyczy jedynie sytuacji, gdy proces dostawy nie zostaje zrealizowany ze względu na problem wypłacalności.

Najbardziej ogólnym sposobem zmniejszenia Ryzyka Rozliczenia jest wykorzystanie pośrednika, który realizuje transakcję typu DVP (Delivery Versus Payment – wydanie przy płatności). W szczególności, w przypadku transakcji typu Forex, istnieje jeden główny agent: CLS (Continuous Linked Settlement). W przypadku DVP, można powiedzieć, że ryzyko staje się nieistotne. Dexia zamierza następnie przejść na powszechne rozliczanie w systemie DVP.

W ujęciu historycznym, w Dexia nie wystąpił żaden przypadek jakiegokolwiek straty z tytułu tego ryzyka, a poza Dexia było jedynie kilka takich przypadków (najbardziej znanym przykładem jest ten, który wystąpił w wyniku upadku małego niemieckiego banku Herstatt, w roku 1974). W rzeczywistości, straty mogłyby się pojawić, gdyby Dexia równocześnie musiała pokryć niedopasowanie w przypadku dostawy w zamian za rozliczenie oraz niewykonania zobowiązań przez kontrahenta, co tym samym skutkowałoby tymczasową ekspozycją. Naturalnie, te dwa zdarzenia mogą być ściśle ze sobą powiązane: jest bardziej prawdopodobne, że bank bliski upadku jest instytucją, która nie wywiąże się ze swoich obowiązków rozliczeniowych.

W celu uzupełnienia bezpieczeństwa, które zapewniają bieżące procesy, rozważane jest ujęcie ekspozycji związanej z potencjalnym ryzykiem kredytowym wynikającym z rozliczania w limitach kredytowych i systemach kontrolnych.

Kapitał dotyczący ryzyka rozliczenia nie jest obliczany za pomocą modelu statystycznego, lecz raczej wynika z pojawienia się pojedynczego problemu dotyczącego rozliczenia (co może zdarzyć się bardzo rzadko).

3.8.3. Ryzyko sekurytyzacji

Definicja

Ryzyko sekurytyzacji dotyczy niepewności odnośnie ekonomicznej istoty danej transakcji i poziomu przeniesienia tego ryzyka.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Kluczowe elementy procesu przeglądu ostrożnościowego działalności sekurytyzacji (monitorowane przez określone komitety) są następujące:

- Transfer ryzyka

Znaczenie transferu ryzyka kredytowego będzie określone na podstawie formalnego progu wynoszącego przynajmniej 50%. Jeżeli transakcja sekurytyzacji nie będzie uwzględniać pierwotnego progu 50% transferu ryzyka, wówczas problem może być przedstawiony Komisji ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń w celu uzyskania pozwolenia. Jeżeli bank utrzyma ekspozycję ważoną ryzykiem na poziomie 1250% (takim jak na przykład transe 'pierwszej straty'), osiągnięcie transferu 'znaczącego' ryzyka będzie uznane za spełnione, tj. sekurytyzacja zostanie automatycznie uznana za spełniającą wymóg dotyczące transferu ryzyka.

Dexia obecnie oblicza pierwotnie transferowane ryzyko wykorzystując do obliczeń regulacyjne ważone ryzyko oraz będzie obliczać transferowane ryzyko wykorzystując w tym celu kapitał ekonomiczny w drugim etapie.

- Niedopasowania zapadalności i wymagalności w przypadku syntetycznej sekurytyzacji

Niedopasowanie zapadalności i wymagalności występuje wówczas, gdy czas pozostały do wymagalności zabezpieczenia jest krótszy niż czas pozostały do zapadalności ekspozycji kredytowej. Niedopasowanie zapadalności i wymagalności ma wpływ na obliczanie wagi ryzyka danej transakcji (po jej przygotowaniu), która jest wykorzystywana do oceny transferu ryzyka.

W przypadku, gdy czas pozostały do wymagalności zabezpieczenia jest krótszy niż trzy miesiące oraz jest krótszy niż czas pozostały do zapadalności związanej z nim ekspozycji, zabezpieczenie kredytu nie będzie przyjęte. Gdy pierwotna wymagalność zabezpieczenia kredytu jest krótsza niż jeden rok, zabezpieczenie kredytu nie będzie brane pod uwagę.

- Domniemane wsparcie

W momencie przygotowywania transakcji, Dexia zwraca uwagę na brak jakiegokolwiek klauzuli czy praktyki, która mogłaby zostać zakwalifikowana jako domniemane wsparcie.

W trakcie życia transakcji przeprowadza się dodatkowy przegląd ostrożnościowy w przypadku zmiany struktury, która była walidowana na początku lub w przypadku transakcji odkupu (buy-backs) przez Dexia.

W chwili obecnej ryzykiem sekurytyzacji zarządza się za pomocą odpowiednich procedur. Jak dotychczas, przeprowadzono jedynie dwie operacje zawierające transfer ryzyka i wymagające zniesienia ograniczeń dotyczących kapitału regulacyjnego. Były to częściowo finansowane operacje syntetyczne, w pełni udokumentowane i zgodne z zasadami określonymi w Umowie Bazylejskiej II. Oprócz tego, niebezpieczeństwo niespełnienia warunków dotyczących zniesienia ograniczeń odnośnie kapitału regulacyjnego jest udokumentowane w wytycznych dotyczących sekurytyzacji w Dexia.

4. Ryzyko rynkowe i związane z zarządzaniem aktywami i pasywami

4.1. Ryzyko rynkowe

4.1.1. Zarządzanie i organizacja ryzyka rynkowego

Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko rynkowe obejmuje ekspozycję Grupy na niekorzystne ruchy cen rynkowych (ogólnych i szczególnych stóp procentowych, kursów wymiany, cen akcji i innych) i które jest związane z działalnością prowadzoną przez Pion Skarbu i Rynków Finansowych. Zgodnie z ogólną zasadą, ryzyka rynkowe generowane przez inne podmioty są zabezpieczane.

Ekspozycja Dexia na ryzyko rynkowe, mierzone wskaźnikiem wartości zagrożonej (VaR) związana jest przede wszystkim z ogólnym ryzykiem stopy procentowej⁴ oraz szczególnym ryzykiem stopy procentowej (spread), co odzwierciedla dzisiejszą zmienność na rynkach kredytowych, podczas gdy ekspozycja na ryzyko rynkowe związana z pozycjami handlowymi zajmowanymi w kapitałowych papierach wartościowych, kursami wymiany i innymi czynnikami ryzyka pozostaje na znacznie niższym poziomie.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie profilu ryzyka związanego z działalnością Skarbu i Rynków Finansowych (z wyłączeniem zarządzania długoterminowymi aktywami i pasywami) sporządzone w oparciu o rozróżnienie pomiędzy podstawowym lub wtórnym charakterem czynników ryzyka dla poszczególnych linii biznesowych.

	Ogólna stopa procentowa i transakcje Forex	Kapitałowe papiery wartościowe	Szczególna stopa procentowa (spread)	Inne (inflacja, CO ₂ ...)
Instrumenty o stałym dochodzie	Wtórny	Nie	Pierwotny	Nie
Inżynieria rynkowa i działalność handlowa	Pierwotny	Pierwotny	Wtórny	Wtórny
Operacje Skarbowe Grupy (tylko krótkoterminowe zarządzanie aktywami i pasywami oraz zarządzanie środkami pieniężnymi i płynnością)	Pierwotny	Nie	Wtórny	Nie

Grupa Dexia przyjęła metodologię pomiaru Wartości Zagrożonej (VaR) jako jeden z podstawowych wskaźników dotyczących ryzyka rynkowego. Obliczany przez Dexia wskaźnik VaR jest wielkością pokazującą potencjalną stratę, jaka może zostać poniesiona przy 99% poziomie ufności przez okres wynoszący 10 dni roboczych. Dexia wypracowała różnorodne metody wyznaczania wskaźnika VaR, dzięki którym można dokonać dokładnego pomiaru ryzyka rynkowego występującego w różnych portfelach:

- Ryzyko ogólne stopy procentowej i ryzyko walutowe⁵ są mierzone za pomocą parametrycznej metody VaR.
- Szczególne ryzyko stopy procentowej w księgach handlowych i ryzyko kapitałowe⁶ a są mierzone za pomocą historycznej metody VaR.
- Nielinearne i szczególne ryzyka (np. pozostałe ryzyka rynkowe) są mierzone dzięki zastosowaniu indywidualnej i historycznej metodologii VaR w celu lepszego zrozumienia i dokonania pomiaru wrażliwości tych pozycji na zmiany zachodzące na rynku.

Jako dodatkowy element, oprócz wielkości i przyczyn ryzyka wyrażanych wskaźnikiem VaR, Dexia stosuje szeroką gamę uzupełniających miar ryzyka, które służą ujmowaniu ryzyka występującego w każdej konkretnej linii biznesowej. W zależności od rodzaju i formy działalności, Dexia dokonuje wyboru limitu spośród limitów nominalnych, zapadalności i limitów dla zatwierdzonych rynków, limitów wrażliwości oraz „współczynników greckich” i analizy scenariuszowej.

Poza działalnością handlową, Dexia prowadzi w swoich księgach bankowych portfele kredytowe charakteryzujące się wysoką jakością i dużym spreadem. Ze względu na różny horyzont inwestycyjny, portfel ten nie podlega 99% ufności i 10-dniowym limitom dla wskaźnika VaR. Ich wolumen i wrażliwość są jednakże mierzone i ograniczane dzięki monitorowaniu globalnego ryzyka, jakie można ponieść. Zgodnie z planem przekształceń w Dexia, portfel ten jest obecnie wygaszany.

⁴ Określone jako ryzyko stopy procentowej – w księdze handlowej w zestawieniu Ryzyka w Dexia w punkcie 1.3.

⁵ Ogólne ryzyko walutowe jest definiowane jako ryzyko waluty - w księdze handlowej w zestawieniu Ryzyka w Dexia w punkcie 1.3.

⁶ Ryzyko kapitałowe stanowi część Ryzyka Cenowego w zestawieniu Ryzyka w Dexia (punkt 1.3). Tak naprawdę ryzyko cenowe rzeczywiście zawiera ryzyko kapitałowe (tj. pozycje w notowanych papierach kapitałowych) oraz ryzyko dotyczące nienotowanych inwestycji (tj. nienotowane jednostki uczestnictwa, fundusze, własne budynki oraz projekty dotyczące nieruchomości).

Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

Grupa Dexia wykorzystuje swój wewnętrzny model VaR dla obliczania regulacyjnych wymogów kapitałowych w odniesieniu do ekspozycji związanej z ryzykiem kursowym oraz ogólnego ryzyka stopy procentowej w ramach działalności handlowej.

Do odpowiednich krajowych Komisji ds. Bankowości został złożony wniosek o zatwierdzenie dodatkowego wewnętrznego modelu dla ryzyka kapitałowego.

Organizacja

Zarząd Dexia ustala strategiczny kierunek zarządzania ryzykiem rynkowym (ogólny apetyt na ryzyko, jakie można ponieść, decyzje odnośnie wybranej metodologii, organizacja sprawozdawczości i procesów podejmowania decyzji).

Decyzje te są następnie przekładane na polityki, wytyczne i procedury na poziomie poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy.

Zarządzanie Ryzykiem określa metody wyliczania ryzyka, które mają być stosowane na poziomie Grupy w celu obliczania zysków/strat i pomiaru ryzyka.

Bieżąca odpowiedzialność za realizację rzetelnego i pewnego zarządzania ryzykiem i jego monitorowania (taka jak obliczanie wskaźników ryzyka, kontrola przestrzegania limitów czy przestrzegania regulacji dotyczących mechanizmów zwalniających występowania przekroczeń) jest prowadzona przez lokalne zespoły zarządzania ryzykiem funkcjonujące w głównych podmiotach Grupy (w tym, w podmiotach zależnych). Zespoły te odpowiadają również za sprawozdawczość przekazywaną lokalnym organom nadzoru i regulatorom. Cały proces jest koordynowany na poziomie Grupy by zapewnić pełną spójność oraz jakość kontroli ryzyka w całej Grupie.

Komitet ds. Ryzyka Rynkowego i Wytycznych spotyka się przynajmniej co miesiąc i zajmuje się wszystkimi sprawami, które dotyczą ryzyka rynkowego. Porządek spotkań Komitetu obejmuje szeroką gamę tematów, w tym sprawozdawczość dotyczącą ryzyka i czynników je wywołujących, ustalanie i przegląd wielkości limitów, zatwierdzanie propozycji nowych produktów, omawianie wytycznych, system dotyczący zarządzania ryzykiem i standardami oraz koncepcje dotyczące ryzyka i metodologii jego pomiaru.

4.1.2. Pomiar ryzyka rynkowego

4.1.2.1. Charakterystyka modeli stosowanych dla każdego z subportfeli

Główne cechy charakterystyczne modeli obliczania wskaźnika VaR stosowanego dla każdego subportfela przedstawiają się następująco:

- **Ryzyko ogólnej stopy procentowej i ryzyko walutowe:** parametryczna metodologia jest realizowana w przypadku obliczania wskaźnika VaR dla ogólnego ryzyka stóp procentowych (bez ryzyka vega) i ryzyka walutowego (FX) (bez ryzyka walutowego dla ksiąg z instrumentami pochodnymi). Metodologia ta wykorzystuje wariacje (odchylenia) i korelacje dla wszystkich czynników ryzyka i całej regulacji wynikającej przede wszystkim z metodologii RiskMetrics. Główne założenie mówi, iż stopy zwrotu przy takich czynnikach ryzyka zazwyczaj mają normalny rozkład. Dexia stosuje metodę delta-normalną dla wyliczania wskaźnika VaR, a także wykorzystuje metodę parametryczną delta gamma dla wyliczania wskaźnika VaR dla aktywów, w przypadku których wypukłość jest ważna i musi być brana pod uwagę. Ta parametryczna metoda obliczania wskaźnika VaR jest uzupełniana historyczną pełną wyceną VaR w celu pomiaru walutowych instrumentów pochodnych i zmienności ryzyka stóp procentowych.
- **Ryzyko kapitałowe:** kapitałowe ryzyko ogólne i szczególne jest ujmowane w historycznym modelu VaR dla pełnej wyceny przy wykorzystaniu 250 scenariuszy.
- **Ryzyko spreadu kredytowego:** ryzyko szczególne stopy procentowej (spread ryzyka) jest ujmowane za pomocą historycznej metody VaR przy wykorzystaniu miar wrażliwości. Dla każdej pozycji wykorzystuje się 250 historycznych scenariuszy: obserwowane wariacje spreadu samej ekspozycji, obserwowane wariacje spreadu obligacji tego samego emitenta lub obserwowane wariacje spreadu obligacji o podobnej charakterystyce.

Modele wyliczania wskaźnika VaR stosowanego dla każdego subportfela zostały krótko przedstawione poniżej.

Subportfel	IR oraz FX ⁽¹⁾	Kapitałowe papiery wartościowe	Spread	Pozostałe
Sprzedaż koncentracji kredytowych i obrót nimi	Model parametryczny VaR		Historyczny model VaR z miarami wrażliwości	
Sekurytyzacja	Model parametryczny VaR		Historyczny model VaR z miarami wrażliwości	
Finanse klientów indywidualnych i obsługa sprzedaży	Model parametryczny VaR	Historyczny model VaR z pełną wyceną	Historyczny model VaR z miarami wrażliwości	
Operacje walutowe	Historyczny model VaR z pełną wyceną			Historyczny model VaR dla towarów
Kapitałowe papiery wartościowe		Historyczny model VaR z pełną wyceną		
Finanse publiczne Inżynieria rynkowa	Model parametryczny VaR oraz Historyczny model VaR z miarami wrażliwości		Historyczny model VaR z miarami wrażliwości	Historyczny model VaR dla inflacji oraz CO ₂
Powierzone aktywa i pasywa	Model parametryczny VaR		Historyczny model VaR z miarami wrażliwości	
Pozostałe ryzyko FX ⁽²⁾	Model parametryczny VaR			

(1) IR: transakcje stopy procentowej; FX: transakcje walutowe.

(2) W przypadku innych linii biznesowych niż Skarb oraz Rynki Finansowe.

4.1.2.2. Wartość zagrożona w podziale na poszczególne subportfele

Poniższa tabela pokazuje wartości średnie, maksymalne, minimalne oraz wartości na koniec roku 2008 wskaźnika VaR w podziale na subportfele ujęte w zatwierdzonym modelu wewnętrznym (obecnie ograniczone do ryzyka stopy procentowej (IR) oraz ryzyka walutowego (FX)). Kwoty w poniższych tabelach podane zostały w Euro.

Subportfel	Lokalne regulacje Gaap	VaR w podziale na subportfel			
		Średni	Maksymalny	Minimalny	Koniec okresu
Portfel spreadu kredytowego					
Sprzedaż koncentracji kredytowych i obrót nimi	Księga handlowa				
Sekurytyzacja	Księga handlowa	1.670.622	2.383.657	1.029.534	1.617.217
Finanse klientów indywidualnych i obsługa sprzedaży	Księga handlowa	206.581	313.690	133.587	(1)
Transakcje walutowe	Księga handlowa	1.292.972	10.244.156	196.711	7.602.180
Kapitałowe papiery wartościowe	Księga handlowa	1.239.814	2.923.571	314.578	1.746.812
Finanse publiczne inżynieria rynkowa	Księga handlowa				
Powierzone pasywa i aktywa	Księga handlowa	8.974.384	19.516.506	5.121.921	15.256.375
Pozostałe ryzyko walutowe	Księga handlowa i bankowa	894.445	3.718.183	26.389	26.389
		2.613.018	15.719.362	311.851	2.499.718

(1) Średnia, maksymalna i minimalna wartość sekurytyzacji obliczona za okres od 1 stycznia do 30 września 2008 roku. Przeklasyfikowanie kredytów i należności od 1 października 2008 roku.

	Globalny wskaźnik VaR			
	Średni	Maks.	Min.	Koniec okresu
Ryzyko stopy procentowej	9.555.406	22.962.809	6.448.227	13.759.569
Ryzyko walutowe	2.901.197	10.141.629	679.061	3.581.967
Globalny wskaźnik VaR	11.870.686	25.484.166	8.007.620	16.217.213

4.1.3. Opis testów warunków skrajnych zastosowanych do subportfela

Celem testów warunków skrajnych jest sprawdzenie całego szeregu zdarzeń o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia, które znajdują się poza zdolnością przewidywania technik mierzenia wskaźnika VaR. W połączeniu ze wskaźnikiem VaR testy warunków skrajnych dają szerszy obraz ryzyka rynkowego. Wskaźnik VaR mierzy ryzyko rynkowe w codziennym otoczeniu rynkowym, podczas gdy testy warunków skrajnych dokonują pomiaru ryzyka rynkowego w nienormalnym otoczeniu rynkowym.

„Testem warunków skrajnych” może być test wrażliwości skrajnych warunków, scenariusz testów skrajnych warunków z wykorzystaniem danych historycznych lub test skrajnych warunków w odniesieniu do niektórych pozycji. Dexia przeprowadza liczne testy wrażliwości warunków skrajnych: równoległe przesunięcia krzywej stóp procentowych, spłaszczenie lub wypiętrzenie krzywej, wrażliwość walutowa, wrażliwość cen akcji, wrażliwość wolatylności oraz wrażliwość ryzyka spreadu kredytowego.

Scenariusze testów skrajnych warunków opierają się na historycznych zdarzeniach, które obejmują skrajne warunki uwzględniając wiele czynników (krach giełdowy z 1987 roku, kryzys monetarny z roku 1992, ataki terrorystyczne z 2001 roku, itp.).

Szczególne testy warunków skrajnych obejmują stosowanie testów warunków skrajnych dla określonych ekspozycji związanych z pewnego rodzaju działalnością (np. testy warunków skrajnych dla spreadów kredytowych dla poszczególnych klas aktywów).

4.1.4. Opis testów podejścia stosowanego w przypadku testów z wykorzystaniem danych historycznych

Wynikiem testu z wykorzystaniem danych historycznych jest liczba strat większych niż odpowiadające im wielkości wskaźnika VaR (tj. „liczba wyjątków”). Na podstawie tej liczby, regulatorzy podejmą decyzję o mnożniku wykorzystywanym do ustalenia bazy kapitałowej w wysokości zgodnej z obowiązującymi przepisami, która zostanie wykorzystana w wewnętrznym modelu.

Dla celów przeprowadzenia testów z wykorzystaniem danych historycznych, wielkości wskaźnika VaR muszą zostać przeliczone dla 1-dniowego okresu posiadania. W przypadku danych wskaźnika VaR obliczonych za pomocą podejścia parametrycznego, przeskalowanie jest możliwe dzięki zastosowaniu pierwiastka kwadratowego z 10 konwersji. W przypadku każdego innego podejścia z wykorzystaniem wskaźnika VaR, oblicza się 1-dniową wielkość wskaźnika VaR.

W sprawozdaniach dotyczących ryzyka wykorzystuje się pozycje na koniec dnia, co oznacza, że dane dotyczące ryzyka dotyczą maksymalnych strat określonych dla wybranego przedziału ufności w ciągu przyjętego okresu posiadania dla portfela, który znajduje się w posiadaniu na koniec dnia roboczego. W przypadku 1-dniowego okresu posiadania, liczba ta zostanie porównana z wariancją dla rachunku zysków i strat następnego dnia roboczego.

Sróddzienny obrót ma tendencję do zwiększania zmienności wyników obrotu i tym samym może skutkować odrzuceniem teoretycznie mocnego modelu, jakkolwiek ta zmienność wykracza poza cel pomiaru wskaźnikiem VaR. Z tej też przyczyny, Dexia uważa hipotetyczne testowanie z wykorzystaniem danych historycznych za najważniejszy wskaźnik. Hipotetyczny rachunek zysków i strat jest obliczany przy założeniu, że struktura portfela pozostanie stabilna i że będzie na nią mieć wpływ jedynie zmiana istotnych czynników ryzyka.

Hipotetyczne testowanie z wykorzystaniem wyników historycznych przebiega zgodnie z następującymi scenariuszami: zmiana wszystkich danych rynkowych, zmiana samej tylko stopy procentowej, zmiana samego tylko kursu wymiany, zmiana ceny kapitałowych papierów wartościowych, lub zmiana spreadu kredytowego.

Proces przeprowadzania testów z wykorzystaniem wyników historycznych dostarcza departamentowi Zarządzania Ryzykiem Rynkowym informacji o określonej liczbie wyjątków. Liczba ta jest wykorzystywana w celu wprowadzenia korekty mnożnika stosowanego dla wyliczenia wymagań kapitałowych banku odnośnie ryzyka rynkowego na podstawie wewnętrznego modelu zatwierdzonego przez regulatora. Mnożnik posiada minimalną wielkość wynoszącą 4, lecz w wypadku, gdy testowanie z wykorzystaniem wyników historycznych pokaże, iż modele pomiaru ryzyka są nieodpowiednie lub że pewne zalecenia odnośnie jednolitego stosowania metodologii nie są realizowane, wówczas mnożnik może zostać zwiększony do 5.

W roku 2008, w przypadku wewnętrznych modeli Dexia zaobserwowała:

- 6 wyjątków ‘w dół’ w obszarze stopy procentowej (IR) i walutowym (FX)
- 4 wyjątków ‘w dół’ w obszarach kapitałowych papierów wartościowych
- 5 wyjątków ‘w dół’ w obszarze spreadu

4.2. Ryzyko związane z zarządzaniem aktywami i pasywami

4.2.1. Zarządzanie i organizacja zarządzania ryzykiem dotyczącego Zarządzania Aktywami i Pasywami

Uwaga wstępna

Podobnie, jak w przypadku innych części niniejszego dokumentu, opisana organizacja to struktura istniejąca pod koniec roku 2008. W momencie publikacji, w odniesieniu do Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALM), Zarząd Dexia postanowił, w ramach planu przekształceń w Dexia:

- (i) wyłączenie działalności dotyczącej Zarządzania Aktywami i Pasywami z działalności Skarbu i Rynków Finansowych i umiejscowienie ich w pionach Finansowych, jednocześnie odpowiedni monitoring ryzyka związanego z taką działalnością będzie prowadzony przez Zarządzanie Ryzykiem;
- (ii) restrukturyzacja i reorganizacja Zarządzania Aktywami i Pasywami w celu, między innymi, uwzględnienia jej unikalnej misji, jako centrum zabezpieczenia działalności komercyjnej Dexia, bez żadnego celu powiązanego z rachunkiem zysków i strat.

Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko strukturalnej stopy procentowej⁷, kapitałowych papierów wartościowych oraz ryzyko walutowe i ryzyko finansowania/płynności są zarządzane i nadzorowane przez jednostkę Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALM) Grupy.

Ryzyko stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w ramach Zarządzania Aktywami i Pasywami jest podzielone na dwie kategorie:

- Krótkoterminowe Zarządzanie Aktywami i Pasywami na własny rachunek i dynamiczne (do 2 lat i dłuższe w przypadku niektórych zarządzanych walut), które stanowi część Rynku i dlatego też jest realizowane za pomocą podejścia koncentrującego się na aktywnym zarządzaniu ryzykiem rynkowym (limity VaR oraz zdarzenia je wywołujące, limity wrażliwości, codzienne monitorowanie...), a następnie monitorowane w ramach procesu ryzyka rynkowego (patrz: wyżej);
- Długoterminowe Zarządzanie Aktywami i Pasywami podlega bezpośrednim decyzjom i kontroli sprawowanej przez Zarządzanie Aktywami i Pasywami Grupy (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami), który spotyka się co miesiąc.

Pomiar ryzyka bilansowego jest zharmonizowany pomiędzy różnymi podmiotami Grupy.

Obliczanie wrażliwości bieżącej wartości netto pozycji w ramach Zarządzania Aktywami i Pasywami stosuje się jako główny wskaźnik Zarządzania Aktywami i Pasywami. Wskaźnik ten jest uzupełniany pomiarem wrażliwości zysków Dexia na możliwe niekorzystne zmiany stóp procentowych w ujęciu MSSF dla rachunkowości zabezpieczeń. Ujęta w aspekcie ekonomicznym i rachunkowym, ekspozycja na ryzyko dotyczy przede wszystkim długoterminowych stóp procentowych w Europie i wynika z braku równowagi pomiędzy aktywami i pasywami Dexia. Pomiar wrażliwości na ryzyko odzwierciedla ekspozycję bilansową na pierwszy i drugi typ ryzyka wrażliwości i behawioralnych czynników ryzyka.

Ryzyko kapitałowych papierów wartościowych

Metoda wykorzystująca Wartość Zagrożoną (VaR) stosowana jest do oceny podatności portfela na niekorzystne zmiany cen akcji, zmienności lub korelacji. Między innymi, metodologia zarządzania ryzykiem rynkowym obejmuje zysk narażony na ryzyko oraz testy warunków skrajnych, które określają maksymalną stratę księgową do przyjęcia dla różnych scenariuszy obliczeń.

Strukturalne ryzyko walutowe

Jakkolwiek walutą sprawozdań Dexia jest EURO, to jej aktywa, pasywa, przychody i wydatki są czasami również denominowane w innych walutach (np. USD, CAD, TRY). Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) podejmuje decyzje czy zabezpieczać się przed ryzykiem walutowym czy też nie. Ponadto, Dexia analizuje możliwość zabezpieczenia całego lub części ryzyka walutowego dotyczącego inwestycji współfinansowanych w walutach obcych.

Fundusze ubezpieczeniowe i emerytalne

Indywidualne raporty dotyczące towarzystw ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych są przedstawiane Komitetowi ALCO. Na obu poziomach realizuje się doraźne procesy i powołuje doraźne komitety. Informacje o czynnikach ryzyka

Zdefiniowane jako ryzyko stopy procentowej – w księdze bankowej w zestawieniu Ryzyka w Dexia w punkcie 1.3. Dexia – Raport nt. Ryzyka 2008 - Filar III Umowy Bazylejskiej II

dotyczących stopy procentowej, inflacji oraz kapitału przekazywane są do Komitetu ALCO Grupy. Wskaźniki dotyczące ryzyka są obliczane na podstawie indywidualnej, lecz zharmonizowanej metodologii.

Ryzyko płynności i finansowania

Kryzys dotyczący płynności

W trakcie zawirowań finansowych w latach 2007-2008 zarządzanie płynnością w Dexia zostało wystawione na poważną próbę, szczególnie po upadku banku Lehman Brothers.

Dotkliwy brak płynności, który na początku kryzysu wystąpił dla transakcji hurtowego rynku pieniądza i rynku kapitałowego (zarówno zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych, za wyjątkiem transakcji repo realizowanych w zamian za ustanowienie wysokiej jakości zabezpieczeń) nie oszczędził Dexia.

Od 9 października Dexia korzysta z łącznej gwarancji państw Belgii, Francji i Luksemburga w odniesieniu do wielu spośród swoich źródeł finansowania. Gwarancja ta dotyczy łącznej maksymalnej kwoty w wysokości 150 miliardów EUR (na dzień 31 grudnia 2008, niewykorzystana kwota gwarantowanych środków finansowania wynosiła 59 miliardów EUR) i obejmuje zobowiązania Dexia wobec instytucji kredytowych i instytucjonalnych kontrahentów, jak również obligacje oraz inne dłużne papiery wartościowe wyemitowane dla tych samych kontrahentów, pod warunkiem, że te zobowiązania, obligacje czy papiery wartościowe przypadają do wykupu przed 31 października 2011 roku i że zostały zawarte, wyemitowane lub odnowione pomiędzy 9 października 2008 roku a 31 października 2009 roku.

W tym wciąż trudnym otoczeniu, płynność Grupy dzięki wspomnianej powyżej gwarancji państw ulega stopniowej poprawie w stosunku do trudnej sytuacji, która miała miejsce pod koniec września i na początku października 2008 roku. To wsparcie pozwoliło Dexia przeprowadzić w pierwszym kwartale 2009 roku trzy transakcje publiczne na łączną kwotę wynoszącą 8,5 miliardów EUR oraz ułatwiło dostęp do rynków finansowania oraz zapewniło stabilizację bazy depozytowej. Ta poprawa była również możliwa ze względu na planowane zmniejszenie udzielania nowych kredytów poza podstawowymi rynkami oraz z uwagi na zmniejszone ciągnięcie środków z udostępnionych już linii kredytowych w USA. Wbiegając w przyszłość, Dexia będzie wykorzystywać nadarzające się na rynku wszelkie okazje do przedłużania okresu zapadalności swoich źródeł finansowania.

Na początku października odnotowano pewien ograniczony odpływ depozytów detalicznych w Dexia, lecz trend ten był krótkotrwały i nigdy nie zagroził ogólnej płynności.

Kryzys wstrząsnął podstawami zarządzania ryzykiem płynności. Dexia zareagowała na te zmiany zmieniając uregulowania dotyczące zarządzania ryzykiem płynności oraz przeprowadzając dokładny przegląd swojego bilansu oraz przyszłych planów działalności, aby znacząco zmniejszyć zapotrzebowanie na środki finansowe. Podobnie jak wiele innych instytucji finansowych, sytuacja związana z płynnością Dexia zależy od ponownego otwarcia hurtowego rynku pieniądza i rynku kapitałowego i/lub dalszego wsparcia w postaci połączonej gwarancji państwa ze strony Belgii, Francji i Luksemburga.

Regulacje dotyczące Zarządzania Ryzykiem Płynności

Podejście Dexia do zarządzania ryzykiem płynności zostało poddane przeglądowi w świetle obecnego finansowego i płynnościowego kryzysu. Przyszłe potrzeby dotyczące finansowania nigdy nie powinny przekroczyć ustalonej bezpiecznej zdolności finansowania.

Swoje przyszłe potrzeby finansowe Dexia ocenia w sposób dynamiczny i wszechstronny, uwzględniając potrzeby płynnościowe odnoszące się do bieżących i przyszłych bilansowych oraz pozabilansowych transakcji. Jej bezpieczna zdolność finansowania jest ustalana w sposób konserwatywny, biorąc pod uwagę ostatnie lekcje, jakie wynikają z obecnego kryzysu. Adekwatność przyszłych potrzeb Dexia odnośnie płynności w odniesieniu do bezpiecznej zdolności finansowania jest badana w ramach realizowanego na bieżąco scenariusza, jak również w ramach różnorodnych scenariuszy testów warunków skrajnych, w tym warunków skrajnych dotyczących banków i rynków lub też połączenia obu tych rodzajów.

Taki nadzór nad krótkoterminowymi potrzebami dotyczącymi finansowania jest sprawowany codziennie. W przypadku długoterminowych potrzeb związanych z finansowaniem (do 3 lat) nadzór jest sprawowany co miesiąc. W ujęciu bardziej ogólnym, zarządzanie ryzykiem płynności leży u samych podstaw określania planu finansowego Dexia.

Te uregulowania są testowane z wykorzystaniem danych historycznych i regularnie uaktualniane, co sprawia, że są zgodne z ostatnimi zaleceniami regulacyjnymi i najlepszymi praktykami.

Oprócz ograniczeń nałożonych przez wewnętrzne uregulowania dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, Dexia uwzględnia wszystkie ograniczenia nakładane przez lokalne regulacje.

Globalny plan awaryjny dotyczący płynności stanowi część wytycznych i jest poddawany regularnym testom.

Różnorodność źródeł finansowania w Dexia stanowi kluczowy czynnik zmniejszania ryzyka płynności. Najważniejsze źródła finansowania Dexia to:

- zabezpieczone obligacje (głównie obligacje *Obligations Foncières* agencji Municipal Agency Dexia lub obligacje *Pfandbriefe* Dexia Kommunalbank Deutschland);
- niezabezpieczone obligacje (w tym obligacje dystrybuowane poprzez własne sieci);
- począwszy od 2009 roku, obligacje oraz papiery komercyjne posiadające państwowe gwarancje Belgii, Francji oraz Luksemburga;
- depozyty detaliczne (głównie w Belgii, Luksemburgu oraz Turcji);
- aukcje przeprowadzane przez bank centralny;
- bilateralne oraz trójstronne transakcje repo;
- cała gama krótkoterminowych hurtowych niezabezpieczonych źródeł finansowania: depozyty banku centralnego, papiery komercyjne (CP)/certyfikaty depozytowe (CD), depozyty fiducjarne, depozyty międzybankowe i niebankowe, spośród których wiele korzysta z gwarancji państwa.

Ryzyko płynności Dexia jest zarządzane w sposób centralizowany. Jakkolwiek lokalnymi pozycjami płynności zarządzają różne podmioty w ramach Grupy Dexia, działalność Dexia dotycząca środków pieniężnych i płynności zapewnia stosowanie wspólnej strategii w całej Grupie.

W roku 2008 Dexia dokonała również przeglądu swojego wewnętrznego systemu cen transferowych w celu uwzględnienia szybko zmieniających się kosztów dotyczących jej głównych źródeł finansowania. Zmiana ta ma na celu zapewnienie właściwych bodźców dla różnych linii biznesowych dla osiągnięcia trwałej równowagi pomiędzy możliwościami kredytowania a finansowania.

Organizacja i zasady funkcjonowania

Ryzyka dotyczące Zarządzania Aktywami i Pasywami są zarządzane globalnie przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami na poziomie Grupy Dexia.

Komitet spotyka się co miesiąc. Osoby uczestniczące w jego posiedzeniach to: członkowie Zarządu Grupy, Prezesi Zarządów głównych lokalnych podmiotów (Dexia Bank Belgium, Dexia Banque Internationale à Luxembourg oraz Dexia Crédit Local) oraz ich Dyrektorzy Finansowi, Dyrektorzy Pionów, Dyrektor Zarządzania Ryzykiem, Szef Liniowej Jednostki Zarządzania Aktywami i Pasywami, Szefowie ds. Ryzyka Rynekowego i Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz, jako osoba stale zapraszana, Dyrektor Audytu Grupy.

Zarządzanie Aktywami i Pasywami w Grupie Dexia jest scentralizowane.

Zakres interwencji Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy obejmuje następujące obszary:

- Nadzór i monitorowanie ryzyk dotyczących Zarządzania Aktywami i Pasywami (ryzyko stóp procentowych, walutowe, kapitałowe, kapitałów własnych, płynności);
- Decyzje zarządcze dla całej Grupy, w tym Funduszu Ubezpieczeniowych i Emerytalnych;
- Ryzyka dotyczące działalności na rynkach finansowych są wyłączone z tego zakresu.

Rolę Komitetu można podsumować następująco:

- Uchwalanie zasad, które umożliwiają definiowanie, pomiar i ograniczanie ryzyk związanych z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami w Grupie Dexia, wydawanie rekomendacji dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami w czasie, szczególnie w odniesieniu do oczekiwań Grupy odnośnie stóp procentowych i w celu zarządzania płynnością;
- Zatwierdzanie metodologii stosowanych dla określania pomiaru ryzyka związanego z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami;
- Ustalanie limitów dla pozycji w Zarządzaniu Aktywami i Pasywami dla Grupy i w rozbiciu dla poszczególnych podmiotów;
- Sprawdzanie wykorzystania limitów oraz kształtowania się przychodów z tytułu Zarządzania Aktywami i Pasywami w ciągu roku;
- Zapewnienie spójności metodologii stosowanych w Grupie w odniesieniu do inwestycji kapitałowych ,
- Koordynowanie działań odnośnie ryzyk związanych z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami (ustalenie pułapów dla wskaźników ryzyka odnośnie Zarządzania Aktywami i Pasywami dla Dexia i w rozbiciu na podmioty reprezentowane w Komitecie);

- Określanie i monitorowanie wskaźników płynności na poziomie Grupy;
- Decydowanie o wszystkich inwestycjach, które mają być dokonane oraz działaniach, które mają zostać podjęte w odniesieniu do stóp procentowych, walut, kapitałowych papierów wartościowych i płynności.

W ramach regulacji obowiązujących w Dexia, pomiar wartości zagrożonej VaR w celach informacyjnych (horyzont 10 dni, przedział ufności 99%) jest systematycznie przekazywany do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy.

4.2.2. Pomiar ryzyka stopy procentowej

Długoterminowe Zarządzanie Aktywami i Pasywami (ALM)

W przypadku długoterminowego Zarządzania Aktywami i Pasywami, podstawowe wskaźniki zarządzania dotyczące ryzyka stopy procentowej związanego z Księgą Banku są następujące: globalne wskaźniki wrażliwości, deterministyczne i niedeterministyczne miary częściowej wrażliwości, testy warunków skrajnych, wartość narażona na ryzyko, tworzenia wartości, rezerwy, księgową wartość netto punktów bazowych, zrealizowane wyniki, budżety, prognozy i zyski narażone na ryzyko.

Prowadzona jest również miesięczna sprawozdawczość z podziałem na waluty, która uwzględnia szczególne podstawy behawioralnych modeli, które są kalibrowane w sposób ostrożnościowy, czy nawet konserwatywny. „Behawioralny model”, wraz z zastosowaną w nim hipotezą dotyczącą depozytów oszczędnościowych, która jest najważniejsza, został poddany audytowi i zatwierdzony przez Komisję ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń (CBFA).

W długoterminowym Zarządzaniu Aktywami i Pasywami w Grupie Dexia przede wszystkim wykorzystuje się miarę wrażliwości wyrażoną za pomocą Wartości Punktu Bazowego (BPV), który mierzy zmianę wartości ekonomicznej netto bilansu, jeżeli stopy procentowe wzrosną o 1% na całej krzywej. Według stanu na 31 grudnia 2008 roku, wynosi on - 198 milionów EUR. Wrażliwość w podziale na waluty została przedstawiona w poniższej tabeli.

Waluta	Wartość Punktu Bazowego (BPV)
EUR	-150
USD	-23
TRY	-24
Razem	-198

Ponadto, oblicza się wskaźnik VaR, który stanowi uzupełnienie miary BPV. Na poziomie Grupy Dexia, wskaźnik VaR dla Zarządzania Aktywami i Pasywami (10 dni, 99%) wyniósł 161 milionów EUR według stanu na 31 grudnia 2008 roku (przy uwzględnieniu efektu dywersyfikacji).

Krótkoterminowe Zarządzanie Aktywami i Pasywami (ALM)

Grupa Dexia przyjmuje wskaźnik VaR (wartości zagrożonej, przy 10-dniowym horyzoncie czasowym, przedziale ufności wynoszącym 99%) jako podstawowy instrument pomiaru jej ryzyka rynkowego.

Ustalanie limitów wskaźnika VaR dla wszystkich jednostek Skarbu i Rynku Finansowego (TFM) należy do kompetencji Komitetu ds. Ryzyka Rynkowego i Wytycznych (MRGC).

Szczegółowe limity dla pomiaru wrażliwości są również wykorzystywane jako uzupełnienie wskaźnika VaR przy sprawowaniu nadzoru na ryzykami.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, wskaźnik VaR (10 dni, 99%) wynosił 19 milionów EUR. Ponadto, oblicza się miarę BPV, która stanowi uzupełnienie wskaźnika VaR. Na poziomie Grupy Dexia, na dzień 31 grudnia 2008 roku, wskaźnik BPV dla krótkoterminowego Zarządzania Aktywami i Pasywami wynosił 201 milionów EUR.

5. Ryzyko operacyjne

5.1. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym i zasady funkcjonowania

5.1.1. Zarządzanie ryzykiem

W zarządzaniu ryzykiem operacyjnym Dexia polega na wykorzystywaniu licznych kluczowych elementów składowych.

Gromadzenie danych odnośnie zdarzeń dotyczących ryzyka operacyjnego

Systematyczna identyfikacja i monitorowanie zdarzeń dotyczących ryzyka jest jednym z najważniejszych wymagań określonych przez Komitet Bazylejski, niezależnie od wybranej metody obliczania kapitału (Metody Standardowej lub Zaawansowanej): „dane dotyczące historycznych strat banku mogą dostarczyć istotnych informacji dla oceny ekspozycji banku na ryzyko operacyjne i dla opracowania polityki redukcji/kontroli tego ryzyka”.

W rezultacie stworzenie procedury odpowiedzialnej za gromadzenie danych odnośnie zdarzeń dotyczących ryzyka pozwala Dexia zarówno przestrzegać wymogów regulacyjnych, jak i dostarcza bardzo cennych informacji, dzięki którym można poprawić jakość wewnętrznego systemu kontroli i określić profil ryzyka operacyjnego. Szytywne wytyczne zostały określone na poziomie Grupy w odniesieniu do sprawozdawczości, w celu zapewnienia, by najważniejsze informacje były w odpowiednim czasie przekazywane kierownictwu wyższego szczebla.

Samoocena ryzyka i kontroli

Oprócz tworzenia historii ponoszonych strat, jest również konieczne, by określić ekspozycję Dexia na główne rodzaje ryzyka za pomocą mapowania ryzyka związanego z każdą ważną działalnością. Cel ten osiąga się dzięki przeprowadzaniu Samooceny Ryzyka i Kontroli od dołu, we wszystkich podmiotach Grupy Dexia. Tego rodzaju działania zapewniają właściwy ogląd najważniejszych obszarów ryzyka w różnych podmiotach i dla różnych rodzajów działalności, a także stanowią sposobność do oceny jakości otoczenia kontrolnego w tym kontekście, przy czym wyniki tych działań są przekazywane kierownictwu w całej organizacji.

Ponadto, w ramach obszaru Informacji o Ryzyku i Kontynuowania Działalności, wydane zostały wytyczne Grupy w celu zapewnienia tego samego poziomu zmniejszania ryzyka w całej Grupie.

Poprzeczna analiza scenariuszowa

W celu uzupełnienia realizowanej od dołu oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w odniesieniu do każdego rodzaju działalności i podmiotu, najważniejsze poprzeczne scenariusze analizy ryzyka operacyjnego będą również wskazywane i analizowane centralnie, na szczeblu Grupy. O ile dotyczy, ten realizowany oddolnie proces będzie obejmował zewnętrzne, publicznie dostępne dane dotyczące czarnych scenariuszy, które były udziałem innych instytucji.

Definicja i monitorowanie realizacji planów działań

W przypadku wystąpienia znaczącego zdarzenia lub zidentyfikowania znaczącego ryzyka, procesy gromadzenia Danych dotyczących Zdarzeń Ryzyka Operacyjnego, Samooceny Ryzyka i Kontroli (RCSA) oraz Analizy Scenariuszowej mają doprowadzić do wskazania naprawczych Planów Działań, które będą realizowane w określonym czasie. Celem jest oczywiście nieustanne usprawnianie wewnętrznego systemu kontroli, tak by główne rodzaje ryzyka zostały z czasem zredukowane.

Na koniec, wszystkie elementy składowe opisane powyżej objęte są kwartalną sprawozdawczością kierowaną do kierownictwa wyższego szczebla. W celu zapewnienia globalnej spójności wszystkich tych elementów składowych, wdrożono pełną strukturę zasad funkcjonowania, której szczegóły przedstawiono poniżej.

5.1.2. Organizacja i zasady funkcjonowania

Regulacje dotyczące Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w dużym stopniu oparte są na silnych zasadach funkcjonowania ryzyka operacyjnego przy jednoznacznie określonych zadaniach i obowiązkach:

- Zarząd regularnie dokonuje przeglądu zmian profilu ryzyka różnych działań podejmowanych przez Grupę i podejmuje niezbędne decyzje;
- Komitet ds. Polityki Ryzyka Operacyjnego, strategiczny komitet, w którym zasiadają przedstawiciele Zarządu, zatwierdza polityki dla całej Grupy;
- Komitet ds. Wytycznych Ryzyka Operacyjnego, któremu przewodniczy Dyrektor Generalny ds. Ryzyka Grupy, opracowuje szczegóły zatwierdzonych polityk w formie wytycznych przystosowanych do działalności biznesowej i dokonuje poprzecznego przeglądu zdarzeń dotyczących ryzyka operacyjnego i związanych z nim analiz;

- Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, któremu przewodniczy SzeF ds. Ryzyka Operacyjnego Grupy, zapewnia przygotowanie spójnych w całej Grupie regulacji dotyczących Ryzyka Operacyjnego, obejmujących przygotowywanie regularnej sprawozdawczości dla Zarządu;
- Jednostka Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym jest również odpowiedzialna za przygotowanie obszarów dotyczących Kontynuowania Działalności i Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa Informacji i Ubezpieczenia;
- Jednostka Zarządzania Liniowego jest przede wszystkim odpowiedzialna za Zarządzanie Ryzykiem Operacyjnym. Dla swojego obszaru działalności wyznacza korespondenta ds. ryzyka operacyjnego, którego rolą jest koordynowanie gromadzenia danych dotyczących zdarzeń ryzyka oraz Samoocena Ryzyka i Kontroli. Ponadto, jednostka ten otrzymuje wsparcie od lokalnej jednostki zajmującej się Zarządzaniem Ryzykiem Operacyjnym.

5.2. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

Dexia podjęła decyzję o zastosowaniu Metody Standardowej do obliczenia wymagań kapitałowych dla zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Podejście to polega przede wszystkim na mnożeniu procentu (zwanego wskaźnikiem „Beta”) w przedziale pomiędzy 12% a 18% przez dany wskaźnik obliczany dla każdej z 8 linii biznesowych zdefiniowanych przez Komitet Bazylejski (Finansowanie Przedsiębiorstw, Bankowość Komercyjna, Bankowość Detaliczna, Bankowość Inwestycyjna, Zarządzanie Aktywami, Usługi Pośrednictwa, Pośrednictwo Brokerskie, Płatności i Rozliczenia).

Dany wskaźnik określa zysk operacyjny z określonej działalności (tj. z wyłączeniem przede wszystkim pozycji niepowtarzających się i wpływu kryzysu finansowego), który przede wszystkim obejmuje odsetki netto i zysk netto z tytułu prowizji. Przychody z działalności ubezpieczeniowej nie są brane pod uwagę, gdyż nie są objęte regulacjami zawartymi w Umowie Bazylejskiej II.

Suma wymagań kapitałowych dla każdej linii biznesowej jest wykorzystywana do wyliczenia łącznego wymagania kapitałowego dotyczącego ryzyka operacyjnego. Na końcu, ostateczna wielkość wymagania kapitałowego w bieżącym roku (2008) jest średnią z wyliczeń dokonanych dla ostatnich 3 lat (2006, 2007 oraz 2008).

Linia biznesowa w ujęciu bazylejskim	Wymóg kapitałowy
Finansowanie przedsiębiorstw	10
Bankowość inwestycyjna	225
Pośrednictwo brokerskie	-
Bankowość komercyjna	252.3
Bankowość detaliczna	247
Płatności i rozliczenia	-
Usługi pośrednictwa	59.2
Zarządzanie aktywami	27.3
Razem	821

Podział na 8 linii biznesowych według Umowy Bazylejskiej II odzwierciedla główne obszary działalności Grupy:

- Bankowość Detaliczna (która obejmuje działalność detaliczną i bankowość prywatną prowadzoną przez Dexia) oraz Bankowość Komercyjną (które przede wszystkim dotyczy Bankowości Publicznej i Hurtowej) stanowią najważniejsze obszary działalności.
- Bankowość Inwestycyjna jest również ważna, ponieważ obejmuje nie tylko działalność Skarbu i Rynków Finansowych, lecz także działalność związaną z Zarządzaniem Aktywami i Pasywami oraz Długoterminowym Finansowaniem, które w Dexia w dużej mierze zostało przeniesione do linii biznesowych innych niż Skarb czy Rynki Finansowe
- Usługi Pośrednictwa odpowiadają udziałowi Dexia we wspólnym przedsięwzięciu RBC Dexia Investor Services (usługi powiernictwa i administrowania funduszami).
- Działalność dotycząca Finansowania Przedsiębiorstw, jak została zdefiniowana przez regulatorów, jest bardzo ograniczona w Dexia i obejmuje przede wszystkim doradztwo świadczone na rzecz klientów w kontekście finansowania projektów czy innych operacji inwestycyjnych.
- Działalność związana z Pośrednictwem Brokerskim nie została wskazana osobno, lecz jest włączona do 'Bankowości Detalicznej', gdyż pełni wobec niej całkowicie wspomagającą funkcję, a nie jest realizowana jako osobna linia działalności (na przykład mająca wydzielone do tego celu osobne podmioty zależne).
- Działalność związana z Płatnościami i Rozliczeniami, jako usługa świadczona na rzecz stron trzecich, jest bardzo ograniczona w Dexia i nie jest ujmowana jako osobna działalność. Jest ona ujęta w linii biznesowej 'Bankowości Inwestycyjna'.

6. Pozostałe rodzaje ryzyk

Rodzaje ryzyka, które zostały opisane poniżej to inne ryzyka niż ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe i operacyjne, przed którymi staje Dexia. Rodzaje te nie są ujęte w wymaganiach określonych w Filarze I.

6.1. Ryzyko behawioralne

Definicja

Ryzyko behawioralne definiuje się jako potencjalną zmianę ekspozycji na ryzyko stopy procentowej i ryzyko finansowania w wyniku niepewnego zachowania się klientów detalicznych.

Obejmuje ono niepewną amortyzację niezapadłych zobowiązań, takich jak pewne rodzaje depozytów i przedpłacone hipoteki.

Na przykład, klienci mogą podjąć decyzję o zmniejszeniu swoich oszczędności lub rachunków a vista, co będzie mieć wpływ na pozycję banku związaną ze stopą procentową.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Sprawozdania dotyczące ryzyka behawioralnego ujmowane są zarówno w ujęciu kapitału ekonomicznego w sprawozdaniach dotyczących kapitału ekonomicznego Dexia, jak i poprzez analizę wrażliwości i pomiar wypukłości w sprawozdaniach przekazywanych członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Kapitalizacja

Ryzyko behawioralne jest kapitalizowane w następujący sposób:

- Kapitał na ryzyko dotyczące przedpłat jest obliczany za pomocą modelu statystycznego;
- Kapitał na ryzyko dotyczące wpływów definiuje się jako potencjalny spadek wartości akcji zobowiązania z tytułu których jeszcze nie zapadły charakteryzujący się poziomem dotkliwości wynoszącym 99,97% (przedział ufności w horyzoncie czasu wynoszącym jeden rok).

6.2. Ryzyko związane z prowadzoną działalnością

Definicja

Ryzyko związane z prowadzoną działalnością odzwierciedla nieprzewidziany spadek zyskowności w stosunku do oczekiwanej (lub zabudżetowanej), spowodowane rodzajami innymi niż te, dla których kapitał ekonomiczny jest obliczany osobno.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Ryzyko związane z prowadzoną działalnością leży w samym centrum codziennego zarządzania bankiem. Rzeczywiście, kontrola zarządzania jako niezależny departament jest odpowiedzialny za konsolidowanie danych niezbędnych dla wyliczenia przychodów, kosztów i zyskowności, jak również inne, powiązane z tym sprawozdania.

Kierowanie przyszłą zyskownością odbywa się poprzez różne komitety dla linii biznesowych, a ostatecznie jest prowadzone przez Radę Dyrektorów: ta ostatnia określa wszelkie strategiczne decyzje w celu osiągnięcia poziomów oczekiwanej zyskowności, jakie ogłoszono na rynku i zapewnia dalsze funkcjonowanie Grupy i jej linii biznesowych.

Kapitalizacja

Metodologia obliczania Kapitału dotyczącego ryzyka prowadzonej działalności ma na celu dokonanie analizy wolatywności wskaźnika Przychodów do Kosztów w celu oszacowania jego możliwego zmniejszenia, przy określonym poziomie dotkliwości (tj. 99,97%, dla jednego roku).

6.3. Ryzyko strategiczne

Definicja

Ryzyko strategiczne definiuje się jako potencjalny koszt utraty klientów lub koszt alternatywny związany z utraceniem potencjalnych klientów, powstały w wyniku zmian w otoczeniu gospodarczym i niekorzystnych decyzji biznesowych, niewłaściwej realizacji decyzji lub braku reakcji na zmiany w otoczeniu gospodarczym.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Zasady leżące u podstaw zmniejszenia strategicznego ryzyka są następujące:

- Zapewnienie przystawalności strategicznego planu Grupy do otoczenia gospodarczego;
- Skuteczne reagowanie na zmiany w otoczeniu gospodarczym lub na pojawiające się możliwości;

- Zapewnienie właściwej realizacji decyzji podjętych przez ściśle kierownictwo Grupy w liniach biznesowych / podmiotach.

Kapitalizacja

Ryzykiem tym zarządza się poprzez odpowiedni proces.

6.4. Ryzyko utraty reputacji

Definicja

Ryzyko utraty reputacji oznacza potencjalny spadek wartości Dexia wynikający z negatywnego postrzegania wizerunku instytucji finansowej przez część klientów, kontrahentów, akcjonariuszy, inwestorów, regulatorów i inne zainteresowane strony.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Ze względu na szeroką definicję, ryzykiem utraty reputacji zarządzają różne departamenty, takie jak:

- Departament Compliance
- Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym
- Departament Sekretarza Generalnego, Podatków i Prawny
- Departament Komunikacji

Te kluczowe jednostki kontroli wewnętrznej ustanawiają odpowiednie uregulowania dotyczące zarządzania ryzykiem i polityki w celu zapobiegania, wykrywania i monitorowania potencjalnego wpływu na reputację ryzyka, za które są przede wszystkim odpowiedzialne.

Każdy z nich dokonuje regularnej oceny ryzyk dotyczących ich obszarów wiedzy w celu zidentyfikowania obszarów, które mogą być jeszcze niewystarczająco zabezpieczone i dla określenia odpowiednich działań naprawczych. Działania te są realizowane na rzecz całej Grupy z wykorzystaniem zharmonizowanych metodologii i narzędzi.

Spotkania różnych departamentów odbywają się regularnie w celu przekazywania informacji oraz zapewnienia spójnego i wyczerpującego podejścia do zarządzania ryzykiem w całej Grupie.

Kapitalizacja

Ryzyko to jest zarządzane dzięki silnym korporacyjnym regulacjom i przepisom dotyczącym przestrzegania obowiązujących zasad w Grupie jak opisano powyżej.

6.5. Ryzyko modelu

Definicja

Ryzyko modelu definiuje się jako potencjalne ryzyko błędów oceny wynikających z nieodpowiedniej metodologii i modelu i/lub niepewności danych lub niewłaściwego wykorzystania modeli.

Główne zagadnienia, którymi należy się zająć w odniesieniu do ryzyka modelu są następujące:

- Ryzyko opracowania słabego modelu;
- Ryzyko niewłaściwej kalibracji modelu;
- Zastosowanie złych danych i/lub problemy z danymi;
- Zastosowanie nieodpowiedniego modelu;
- Ryzyko niestacjonarności populacji i/lub wykonania.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Ryzyko związane z każdym z zagadnień opisanych powyżej jest zmniejszane dzięki podejmowaniu całej gamy działań.

Ponadto, bieżące praktyki mają pozytywny wpływ na ograniczanie ryzyka modelu. Praktyki te obejmują:

- Przydzielanie doświadczonych profesjonalistów do opracowywania modeli ryzyka;
- Zapewnianie systematycznego stosowania 'metody na dwie ręce' przy walidacji modelu;
- Monitoring i kapitalizowanie ryzyka modelu w ramach uregulowań dotyczących kapitału ekonomicznego w Dexia.

Kapitalizacja

Dla każdego rodzaju ryzyka oraz każdej metodologii obliczania Kapitału na Ryzyko, potencjalne zwiększenie (nie zmniejszenie) Kapitału na Ryzyko wynikające z ryzyka modelu jest oceniane z wykorzystaniem opinii eksperckiej. Na podstawie opinii przygotowany jest 'współczynnik niepewności' zależny od postrzeganej łatwości, z jaką model został opracowany i wdrożony a następnie oceniane jest, czy jest łatwo zasilany danymi i stosowany.

6.6. Ryzyko emerytalne

Definicja

Ryzyko emerytalne jest ryzykiem wynikającym ze zobowiązań w stosunku do należności wobec emerytur pracowniczych i świadczeń.

Ryzyko dotyczące planu świadczeń pracowniczych oznacza ryzyko, iż rzeczywista wartość przyszłych zobowiązań (pasywów w planie) zmieni się ze względu na zmieniające się parametry rynku (przede wszystkim stopy procentowe, inflację i ryzyko dotyczące kapitałowych papierów wartościowych). Fundusz emerytalny jest tworzony w celu zaspokojenia przyszłych zobowiązań. Wpłaty na poczet planu są inwestowane w aktywa (fundusz emerytalny).

Ryzyko dla funduszu emerytalnego to ryzyko, iż wartość bieżąca netto jego zobowiązań (przyszłe zobowiązania) będzie większa niż wartość bieżąca netto jego aktywów (istniejące inwestycje plus przyszłe inwestycje z dokonanych wpłat).

W rezultacie, ryzyko emerytalne nie jest pojedynczym ryzykiem, ale zbiorem różnych rodzajów ryzyka. Ryzyko emerytalne obejmuje ryzyko rynkowe (ryzyko stów procentowych, ryzyko kapitałowych papierów wartościowych oraz ryzyko inflacji), ryzyko kredytowe (ryzyko niewypłacalności) oraz ryzyko behawioralne (obrót, wskaźnik śmiertelność).

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Trójpoziomowa struktura jest organem zarządzającym planem emerytalnym, obejmującą działania poczynwszy od szczebla strategicznego przez taktyczny do poziomu operacyjnego zarządzania, określając rygorystyczny proces, zgodnie, z którym realizowane są działania inwestycyjne.

Ustanowiony w tym celu komitet zatwierdza zlecenia inwestycyjne i przekazuje je do zarządzającego aktywami funduszu emerytalnego. Te zlecenia inwestycyjne określają jasne cele inwestycyjne dla funduszu emerytalnego, spójne z charakterystyką funduszu emerytalnego i poziomem ryzyka akceptowalnym dla tego funduszu emerytalnego.

Metoda służąca osiągnięciu tych celów uwzględnia potrzebę właściwego zarządzania ryzykiem, dywersyfikacji potrzeb, przestrzegania wymagań dotyczących płynności oraz ograniczeń odnośnie alokacji aktywów.

Kapitalizacja

Ryzyko emerytalne podlega kapitalizacji. Kapitał na Ryzyko jest sumą różnych wycień w zależności od rodzaju ryzyka.

6.7. Szczególne ryzyko ubezpieczeniowe

Definicja

Szczególne ryzyko ubezpieczeniowe definiuje się jako potencjalne straty wynikające z nieoczekiwanych zmian wskaźnika śmiertelności, liczby przypadków chorobowych lub wskaźników zgonów i/lub zgonów spowodowanych naturalnymi katastrofami.

Organizacja i zarządzanie ryzykiem

Szczególne ryzyko ubezpieczeniowe dotyczy jedynie Dexia Insurance Services (DIS), która konsoliduje różne zależne podmioty ubezpieczeniowe Grupy Dexia (referencyjnym rynkiem jest tutaj Belgia).

Rodzaje ryzyka w ramach kategorii szczególnego ryzyka ubezpieczeniowego dotyczą zarówno zagrożeń objętych szczególnym ubezpieczeniem (ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia majątkowe, zdrowotne) oraz szczególnych procesów związanych z prowadzeniem działalności ubezpieczeniowej (obsługa wypłat i roszczeń, pobieranie składek, ustalanie cen, selekcja, itp.).

Aby nimi zarządzać, DIS publikuje różne raporty na temat ryzyka (codzienne, tygodniowe, miesięczne i kwartalne). Ponadto, cele związane z ryzykiem dla Grupy Dexia są stosowane - mutatis mutandis - do organizacji Zarządzania Ryzykiem Ubezpieczeniowym Dexia.

Kapitalizacja

Globalny Kapitał na Ryzyko jest w ujęciu statystycznym obliczany dla czterech następujących szczególnych rodzajów ryzyka ubezpieczeniowego:

- Ubezpieczenia ryzyk w działalności ubezpieczeń na życie (wskaźnik śmiertelności);
- Ryzyka związane z rezerwami na ubezpieczenia majątkowe;

- Ryzyka związane ze składkami ubezpieczeń majątkowych;
- Ryzyka związane z katastrofami naturalnymi.

7. Koncentracja na ekspozycji w kapitałowe papiery wartościowe

7.1. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II a zasady rachunkowości

7.1.1. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

Dexia postanowiła, iż w przypadku obliczania wymagań kapitałowych dla ekspozycji na kapitałowe papiery wartościowe, będzie traktować je w następujący sposób:

- W przypadku ekspozycji zaksięgowanych przed 31 grudnia 2007 roku, Dexia stosuje klauzulę o automatycznym nadaniu uprawnień („grandfathering”);
- W przypadku ekspozycji zaksięgowanych po 1 stycznia 2008 roku, Dexia stosuje metodę prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań (PD)/ straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD).

Klauzula o automatycznym nadaniu uprawnień („grandfathering”) pozwala instytucjom bankowym zastosować Metodę Standardową do obliczania wag ryzyka portfela kapitałowych papierów wartościowych posiadanych na dzień 31 grudnia 2007 roku, a następnie przez maksymalny okres dziesięciu lat (CRD 267). Dlatego też, papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu otrzymują wagę ryzyka wynoszącą 100%, natomiast papiery wartościowe, które nie są przedmiotem obrotu otrzymują wagę ryzyka wynoszącą 150%.

7.1.2. Zasady rachunkowości

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są następnie przeliczane według wartości godziwej w oparciu o ceny kupna dla notowanych instrumentów i/lub ceny kupna uzyskane na podstawie dostępnych spreadów rynkowych lub kwot uzyskanych z wycieńczeń dokonanych za pomocą wewnętrznych modeli wyceny w przypadku nieaktywnych rynków. Niezrealizowane zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży są ujmowane w kapitale własnym.

Dostępne do sprzedaży notowane kapitałowe papiery wartościowe są wykazywane według wartości godziwej jako „Zyski lub straty z tytułu papierów wartościowych, które nie zostały ujęte w rachunku zysków i strat” czy też w rachunku zysków i strat w przypadku trwałej utraty wartości. Dexia przeprowadza analizę wszystkich kapitałowych papierów wartościowych, które odnotowały spadek wynoszący ponad 25% ich ceny notowań lub gdy ryzyko zostanie wskazane przez Zarząd, a następnie podejmuje decyzję o dokonaniu wyceny i obniżeniu ich wartości, gdy istnieją obiektywne dowody o trwałej utracie wartości, zgodnie z MSR 39. Znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej poniżej jej kosztów jest również obiektywnym dowodem trwałej utraty wartości. W przypadku kapitałowych papierów wartościowych nie można dokonać storna trwałej utraty wartości w rachunku zysków i strat w przypadku późniejszego ponownego dojścia do poziomu cen notowań.

Wartość godziwa jest kwotą, w zamian, za którą aktywo może zostać wymienione lub zobowiązanie rozliczone, pomiędzy świadomie i dobrowolnie działającymi stronami w transakcji realizowanej na zasadach rynkowych. Ceny giełdowe notowane na aktywnym rynku (takim, jak uznana giełda papierów wartościowych) są wykorzystywane jako wartość godziwa, gdyż jest to najlepszy dowód wartości godziwej instrumentu finansowego. Ceny giełdowe nie są, jednakże, dostępne dla dużej liczby aktywów finansowych i pasywów posiadanych lub emitowanych przez Dexia. Dlatego też, w przypadku instrumentów, dla których żadna cena giełdowa nie jest dostępna, wartości godziwe zostały oszacowane za pomocą właściwego bankowego modelu wyceny oraz założeń rynkowych, tj. wartości bieżącej lub innej wartości szacunkowej oraz modeli lub technik wyceny (zwanymi dalej modelami) przy uwzględnieniu warunków rynkowych istniejących według stanu na dzień bilansowy.

7.2. Ekspozycja w kapitałowe papiery wartościowe

7.2.1. Ekspozycja w kapitałowe papiery wartościowe w zależności od rodzaju aktywa i proces wylizania

Poniższa tabela przedstawia kwoty ekspozycji w kapitałowe papiery wartościowe, które nie są ujęte w księdze handlowej w rozbiciu na poszczególne rodzaje aktywów i pokazuje wylizania na koniec 2008 roku.

Rodzaj aktywa	Wartość księgową	Wartość godziwa	Poziom 1 ⁽¹⁾	Poziom 2 ⁽²⁾	Poziom 3 ⁽³⁾
Aktywa finansowe według wartości godziwej	39	39	12	27	
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	1.321	1.321	683	404	234
Aktywa długoterminowe na sprzedaż	5	5		5	
Razem	1.365	1.365	695	436	234

(1) poziom 1 = Wartość godziwa dla cen rynkowych notowanych na aktywnym rynku.

(2) poziom 2 = Wartość godziwa dla obserwowalnych danych rynkowych.

(3) poziom 3 = Wartość godziwa dla modeli cenowych, dla których kluczowe dane rynkowe są nieobserwowalne.

Znaczna część ekspozycji w kapitałowe papiery wartościowe to aktywa dostępne do sprzedaży i która jest wyceniana za pomocą giełdowej ceny rynkowej.

7.2.2. Ekspozycja w kapitałowe papiery wartościowe w zależności od rodzaju rynku

Poniższa tabela pokazuje kwotę ekspozycji w kapitałowe papiery wartościowe, które nie są ujęte w księdze handlowej, w podziale na rodzaj rynku na koniec roku 2008.

RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje gwarantowane umowy inwestycyjne oraz instrumenty Global Funding realizowane dla marży netto) nie są ujęte w tych danych.

Rodzaj rynku	Ekspozycja	Ważone ryzyka
Kapitał typu private equity	581	866
Uznany rynek	539	423
Nieuznany rynek	169	217
Razem	1.289	1.506

7.3. Zyski lub straty

7.3.1. Zrealizowane zyski lub straty wynikające ze sprzedaży i zbycia dokonanego w roku 2007

Poniższa tabela przedstawia narastająco zrealizowane zyski lub straty wynikające ze sprzedaży i zbycia dokonanego w roku 2008.

Zyski z dostępnych do sprzedaży aktywów finansowych	165
Zyski z aktywów i pasywów trzymany na sprzedaż	-
Zyski razem	165
Straty na dostępnych do sprzedaży aktywach finansowych	-52
Straty na aktywach i pasywach trzymany na sprzedaż	-
Straty razem	-52
Razem	113

7.3.2. Niezrealizowane zyski lub straty ujęte w Funduszach Własnych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku łączne niezrealizowane zyski lub straty dotyczące kapitałowych instrumentów 281 milionów EUR. Jest to kwota netto, bez podatku.

8. Koncentracja na działalności dotyczącej sekurytyzacji

8.1. Cele i role pełnione przez Dexia

Realizowane cele

W zależności od roli Dexia w transakcjach sekurytyzacji, realizowane cele mogą być bardzo różne, począwszy od zmniejszenia kapitału ekonomicznego, poprawy relacji ryzyka do stopy zwrotu, aż po finansowanie czy bardziej zaawansowane zarządzanie portfelem.

Role

Dexia jako inicjator transakcji

Dexia jako inicjator realizuje transakcje sekurytyzacji dotyczące różnych klas aktywów: komercyjnych kredytów hipotecznych, hipotecznych kredytów mieszkaniowych oraz innych rodzajów aktywów finansowych. Te transakcje sekurytyzacji mogą przybierać formę sprzedaży danego aktywa czy transferu ryzyka kredytowego poprzez wykorzystanie kredytowych instrumentów pochodnych z pomocą podmiotów specjalnego przeznaczenia. Transakcje te są realizowane w celu zmniejszenia ryzyka koncentracji, obniżenia posiadanego kapitału ekonomicznego, pozyskiwania finansowania lub też wykorzystywania możliwości związanej z arbitrażem.

Dexia jako inwestor

Dexia inwestuje w transakcje sekurytyzacyjne zabezpieczone różnymi klasami aktywów emitowanych przez różne Podmioty Specjalnego Przeznaczenia (SPE)/osoby trzecie lub które są przygotowywane na potrzeby własnego bilansu. Dexia może również dokonać resekurytyzacji części swojego zaangażowania w sekurytyzowane aktywa, które nabyła.

Dexia jako dokonujący obsługi transakcji

W przypadku transakcji, w których Dexia jest inicjatorem, Dexia często prowadzi obsługę aktywów będących przedmiotem sekurytyzacji.

Dexia jako organizator transakcji sekurytyzacyjnych dla klientów

Dexia działa jako organizator transakcji sekurytyzacji dla klientów. W takich przypadkach, Dexia przygotowuje transakcję sekurytyzacji, uplasuje odpowiednie obligacje u inwestorów i może działać jako partner swapowy lub instytucja dostarczająca płynność według zasad i stawek rynkowych. Za przygotowanie i plasowanie obligacji Dexia otrzymuje prowizję według stawek rynkowych. Dexia może pełnić rolę inwestora lub specjalisty na rynku i w tym wypadku może posiadać ograniczoną liczbę pozycji.

Dexia w innej roli

W zależności od konkretnych szczegółów danej transakcji, Dexia może pełnić różne role w transakcjach sekurytyzacyjnych, począwszy od banku przechowującego środki gotówkowe, partnera swapowego czy też instytucji dostarczającej płynność. Dexia może również pełnić rolę agenta obliczeniowego, agenta płatnika, instytucji świadczącej usługi korporacyjne i gwaranta.

Zaangażowanie Dexia w poszczególne transakcje sekurytyzacyjne

W zależności od roli, jaką pełni Dexia w transakcjach sekurytyzacyjnych, jej zaangażowanie może się zmieniać. Gdy Dexia pełni wyłącznie rolę inwestora, zakres jej zaangażowania w transakcję jest ograniczony. Jednakże, gdy Dexia pełni rolę inicjatora transakcji lub gdy Dexia pełni kilka ról jednocześnie, zakres takiego zaangażowania może stać się daleko bardziej istotny.

8.2. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej a zasady rachunkowości

8.2.1. Ujęcie w Umowie Bazylejskiej II

W przypadku Metody Zaawansowanej, Dexia stosuje Metodę Ratingów (RBA – Rating Based Approach) w celu obliczenia ważonych ryzyk dotyczących jej ekspozycji związanych z sekurytyzacją. Metoda ta pozwala określić procentową wielkość Wagi Ryzyka stosowanej jako funkcja zewnętrznego ratingu ekspozycji sekurytyzacyjnych (lub domniemanego ratingu, w przypadku, gdy rating zewnętrzny nie jest dostępny), ich uprzywilejowanie i szczegółowość związanej z nią grupy ekspozycji. W przypadku braku dostępności zewnętrznego lub domniemanego ratingu, kwota sekurytyzowanej pozycji jest odliczana od kapitału.

Dexia nie wdrożyła jeszcze Metody Wzoru Nadzorczego (SFM – Supervisory Formula Method). Metoda ta umożliwiła obliczanie ważonych ryzyk w przypadku ekspozycji, które nie posiadają ratingu, w oparciu o sekurytyzowaną docelową

strukturę źródeł finansowania i dotyczące ich Wagi Ryzyka, zgodnie z Zaawansowaną Metodą Wewnętrznych Ratingów (AIRBA).

Zarówno w przypadku inicjowania transakcji sekurytyzacji, jak i obliczania ważonych ryzyk dotyczących inwestycji w pozycje sekurytyzacyjne, Dexia korzysta z usług następujących agencji ratingowych: Standard & Poor's, Moody's oraz Fitch. Dexia sprawdza również możliwość wykorzystywania zewnętrznych ratingów przyznawanych przez inne agencje ratingowe.

8.2.2. Zasady rachunkowości

Ujmowanie i usuwanie finansowych aktywów i pasywów dotyczących transakcji sekurytyzacyjnych, ich wycena i księgowo traktowanie są zgodne z MSR 39 dotyczącym Instrumentów Finansowych – Ujmowanie i Wycena.

Dla celów konsolidacyjnych, Podmiot Specjalnego Przeznaczenia (SPE) w transakcji sekurytyzacyjnej podlega konsolidacji zgodnie z MSR 27 i interpretacją 12 Stałego Komitetu ds. Interpretacji (SIC) dotyczącej konsolidacji, na poziomie inicjatora transakcji, jeżeli większość korzyści Podmiotu Specjalnego Przeznaczenia zostanie zatrzymana, bądź gdy większość ryzyka rezydualnego lub wynikającego z tytułu własności Podmiotu Specjalnego Przeznaczenia lub jego składników aktywów zostanie zatrzymana.

8.3. Działalność sekurytyzacyjna prowadzona w roli Inicjatora

Poniższa tabela przedstawia działalność sekurytyzacyjną (Dexia działająca jako inicjator) w tym okresie (tj. kwotę ekspozycji sekurytyzacji, zyski i straty oraz straty na sprzedaży) oraz kwotę związanych z nią aktywów (kwota aktywów w stosunku do których nie wykonano zobowiązań jest wykazana osobno) inicjowaną przez Dexia w podziale na rodzaj sekurytyzacji oraz typ związanych z nią aktywów.

	Prawa płatnicze	Mieszkaniowe kredyty hipoteczne	Komercyjne kredyty hipoteczne	Sektor publiczny	Ekspozycje wobec dużych przedsiębiorstw	Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach	Pozostałe	Razem
DEXIA JAKO INICJATOR								
Tradycyjne transakcje sekurytyzacji								
Instrumenty bazowe ⁽¹⁾	319	11.634	-	8.144	160	-	-	20.257
Aktywa dotyczące niewykonania zobowiązań ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	0
Ekspozycja objęta sekurytyzacją w roku 2008 ⁽³⁾	-	11.600	-	4.896	-	-	-	16.496
Zyski i straty z tytułu sprzedaży w roku 2008 ⁽⁴⁾	-	-	-	-	-	-	-	0
Syntetyczne sekurytyzacje								
Instrumenty bazowe ⁽¹⁾	-	-	-	-	1.220	2.130	355	3.705
Aktywa dotyczące niewykonania zobowiązań ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	0
Ekspozycja objęta sekurytyzacją w roku 2008 ⁽³⁾	-	-	-	-	-	-	-	0
DEXIA JAKO INICJATOR/UDZIAŁOWEC								
Instrumenty bazowe ⁽¹⁾	-	-	5.854	-	-	-	-	5.854
Aktywa dotyczące niewykonania zobowiązań ⁽²⁾	-	-	338	-	-	-	-	338
Ekspozycja objęta sekurytyzacją w roku 2008 ⁽³⁾	-	-	159	-	-	-	-	159
	DenizBank	Penates 1 i 2 MBS4	DRECM	DSFB 1, 2 i 3 DCC	Atrium 1, 2 Wise	Dublin Oak	Wise	

(1) Zaległa kwota (bez amortyzacji) na koniec roku referencyjnych zobowiązań w puli sekurytyzowanych transakcji.

(2) Kwota aktywów dotyczących niewykonanych zobowiązań (na dzień niedotrzymania zobowiązań) przy wykorzystaniu definicji stosowanych w transakcji sekurytyzacyjnej.

(3) Kwota brutto ekspozycji.

(4) Dotyczy wyłącznie transakcji gotówkowych, w których aktywa są sprzedawane specjalnemu podmiotowi, a sama sprzedaż jest dokonywana według wartości rynkowej.

Dexia nie przeprowadziła jeszcze sekurytyzacji żadnej rewolwingowej ekspozycji.

Tradycyjne transakcje sekurytyzacji, w których Dexia pełni rolę Inicjatora

Atrium-1 oraz Atrium-2 (Rodzaj instrumentów bazowych: Duże przedsiębiorstwa)

Atrium-1 oraz Atrium-2 są transakcjami sekurytyzacyjnymi dotyczącymi kredytów na socjalne budownictwo mieszkaniowe w ramach długoterminowej linii kredytowej udzielonej przez Dexia Bank Belgium dla Domus Flandria NV (kredytobiorca), która jest gwarantowana przez Region Flamandzki. Gwarancja udzielona przez Region Flamandzki została przekazana do jednostki specjalnego przeznaczenia SPV. Pierwotnie, transakcje opiewały, odpowiednio, na 188 milionów EUR i 129,3 milionów EUR. Dwie klasy obligacji o stałej stopie zostały wyemitowane w dniu 30 kwietnia 1996 roku (Atrium-1) oraz w dniu 19 czerwca 1997 roku (Atrium-2), obie posiadające rating Moody's taki sam, jak rating dla rządu flamandzkiego (początkowo Aa2, obecnie Aaa). Na dzień 31 grudnia 2008 roku, kwoty 99,27 milionów EUR (Atrium-1) oraz 73,56 milionów EUR (Atrium-2) nadal przypadają do spłaty w przypadku klasy A2, natomiast klasa A1 została w pełni spłacona.

MBS-4 (Rodzaj instrumentów bazowych: Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej)

MBS-4 to transakcja sekurytyzacji dotycząca belgijskich hipotecznych kredytów mieszkaniowych. Transakcja, której pierwotna kwota wynosiła 272,7 milionów EUR, została przeprowadzona w dniu 25 listopada 1998 roku. Wyemitowano cztery transe obligacji o zmiennym oprocentowaniu, trzy wyższe rangą klasy (zwane klasą A1 do A3 i mające rating

Aaa/AAA nadany przez agencje Moody's i Fitch) oraz jedna niższej rangi klasa (zwana klasą B i mająca rating A3/A nadany przez agencje Moody's i Fitch). Na dzień 31 grudnia 2008 roku, do spłaty pozostawało 29,84 milionów EUR w ramach klasy A3 oraz 3,65 milionów EUR w ramach klasy B (obecnie mających rating Aa1/AA nadany przez agencje Moody's i Fitch).

DSFB-1, DSFB-2 oraz DSFB-3 (Rodzaj instrumentów bazowych: Sektor publiczny)

Dexia Secured Funding Belgium (DSFB) jest belgijskim podmiotem sekurytyzacyjnym zarejestrowanym w czerwcu 2007 roku, mającym obecnie sześć subfunduszy.

DSFB-1, DSFB-2 i DSFB-3 to wydzielone transakcje sekurytyzacyjne dla kredytów udzielonych podmiotom publicznym w Belgii lub w 100% gwarantowanych przez te podmioty publiczne.

Pierwotna wielkość tej transakcji wynosiła, odpowiednio 1,7 miliardów EUR (DSFB-1 uruchomiono w dniu 28 czerwca 2007 roku), 1,62 miliardów EUR (DSFB-2 uruchomiono w dniu 28 kwietnia 2008 roku), 928 milionów EUR (DSFB-3 uruchomiono w dniu 9 października 2008 roku).

Wyemitowano trzy transze obligacji o zmiennym oprocentowaniu, mających ratingi AA/Aa1/AA+ (DSFB-1), AA/Aa1/AA+ (DSFB-2) nadane, odpowiednio, przez agencje S&P, Moody's i Fitch oraz rating A+ (DSFB-3) nadany przez S&P w momencie zamknięcia. Dexia Bank Belgium zagwarantował spłatę kwoty kapitału i odsetek od obligacji.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, 1,63 miliardów EUR (DSFB-1) oraz 1,61 miliardów EUR (DSFB-2) nadal przypadało do spłaty z tytułu obligacji mających rating A/A1/AA- oraz 928 milionów EUR (DSFB-3) nadal przypada do spłaty z tytułu obligacji mających rating A.

Penates-1 oraz Penates-2 (Rodzaj instrumentów bazowych: Kredyty hipoteczne)

W dniu 27 października 2008 roku oraz w dniu 15 grudnia 2008 roku, Dexia Bank zamknął dwie sekurytyzacyjne transakcje typu RMBS (opiewające na kwotę, odpowiednio, 8,08 miliardów EUR oraz 3,63 miliardów EUR). Jednostka specjalnego przeznaczenia SPV, Penates Funding NV (*institutionele VBS naar Belgisch recht/SIC institutionnelle de droit belge*) działające poprzez swoje dwa subfundusze Penates-1 oraz Penates-2, dokonała sekurytyzacji belgijskich hipotecznych kredytów mieszkaniowych, których inicjatorem był Dexia Bank Belgium oraz wyemitowała 5 klas obligacji: 7.600 milionów EUR (Penates-1) oraz 3.384 milionów EUR (Penates-2) obligacji o zmiennej stopie oprocentowania klasy A zabezpieczonych hipoteką z terminem zapadalności w roku 2041 (Fitch AAA/ S&P AAA); 160 milionów EUR (Penates-1) oraz 72 miliony EUR (Penates-2) obligacji o zmiennej stopie oprocentowania klasy B zabezpieczonych hipoteką z terminem zapadalności w roku 2041 (Fitch AA); 120 milionów EUR (Penates-1) oraz 72 miliony EUR (Penates-2) obligacji o zmiennej stopie oprocentowania klasy C zabezpieczonych hipoteką z terminem zapadalności w roku 2041 (Fitch A); 120 milionów EUR (Penates-1) oraz 72 miliony EUR (Penates-2) obligacji o zmiennej stopie oprocentowania klasy D zabezpieczonych hipoteką z terminem zapadalności w roku 2041 (Fitch BBB) oraz 80 milionów EUR (Penates-1) oraz 36 milionów EUR (Penates-2) podporządkowanych obligacji o zmiennej stopie oprocentowania klasy E z terminem zapadalności w roku 2041(NR).

DCC - Seria 2004-1, Seria 2005-1 oraz Seria 2008-1 (Rodzaj instrumentów bazowych: Sektor publiczny)

Dexia Crediop zorganizował program emisyjny obejmujący trzy transakcje w celu sekurytyzacji aktywów pierwszej linii biznesowej. Instrumenty bazowe to obligacje wyemitowane przez samorzady lokalne i które znajdują się w posiadaniu Dexia Crediop. Pierwotna wielkość tych transakcji wynosiła odpowiednio, 1.131,85 milionów EUR, 1.008,97 milionów EUR oraz 2.346,19 milionów EUR. Dwie klasy obligacji wyemitowano w dniu 24 maja 2004 roku (seria 2004-1), dwie w dniu 10 listopada 2005 roku (seria 2005-1) oraz dwie w dniu 26 marca 2008 roku (seria 2008-1), klasa A otrzymała rating Aa2/AA-/AA nadany przez agencję Moody's, S&P i Fitch (dzisiaj: A1 / A / A+) (na podstawie bezwarunkowej gwarancji Dexia Crediop, a klasa B nie posiada ratingu).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, niespłacone zobowiązania wyniosły, odpowiednio 878,9 milionów EUR oraz 3 miliony EUR (seria 2004-1) dla klasy A i klasy B; niespłacone zobowiązania wyniosły, odpowiednio 831,2 milionów EUR oraz 3 miliony EUR (seria 2005-1) dla klasy A i klasy B oraz niespłacone zobowiązania wyniosły, odpowiednio 2.300,0 milionów EUR oraz 46,2 milionów EUR (seria 2008-1) dla klasy A i klasy B.

DenizBank - Zdywersyfikowane prawa płatnicze

W czerwcu 2005 roku, DenizBank zakończył transakcję sekurytyzacji: 'Sekurytyzacja DPR (Zdywersyfikowane Prawa Płatności)'. Bank obejmuje sekurytyzacją swoje zlecenia płatnicze SWIFT MT 100, które przede wszystkim otrzymuje od zagraniczny banków depozytariuszy w EUR, USD oraz GBP.

SPC 'DFS Funding Corporation Cayman' wyemitował trzy transze serii i zakupił zdywersyfikowane prawa płatności.

Pierwotna wielkość trzech transzy wynosiła, odpowiednio 150 milionów USD/108 milionów EUR (seria 2005-A obligacji o zmiennej stopie oprocentowania z terminem zapadalności w roku 2010 - które zostały sprzedane w dniu 3 lipca 2007 roku), 80 milionów USD/57 milionów EUR (seria 2005-B obligacji o stałej stopie oprocentowania z terminem zapadalności w roku 2012, została częściowo spłacona, w trzymiesięcznych okresach, i na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 65 milionów USD), 70 milionów USD/50 milionów EUR (seria 2005-C obligacji o stałej stopie oprocentowania z terminem wykupu w roku 2010, została częściowo spłacona, w trzymiesięcznych okresach i na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 29.2 milionów USD).

W czerwcu 2007, Dexia zorganizowała kolejne dwie transze w ramach tego samego programu: 200 milionów USD /144 miliony EUR (seria 2007-B obligacji o zmiennej stopie procentowej z terminem zapadalności w roku 2015) oraz 150 milionów USD/108 milionów EUR (seria 2007-C obligacji o zmiennej stopie procentowej z terminem zapadalności w roku 2015).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, niespłacono 444,2 milionów USD (319 milionów EUR).

Syntetyczna sekurytyzacja realizowana przez Dexia jako Inicjatora

WISE 2006-1 (Rodzaj instrumentów bazowych: Duże przedsiębiorstwa i inne)

WISE 2006-1 jest częściowo finansowaną syntetyczną sekurytyzacją, zgodnie z którą dubliński oddział Dexia Credit Local Dublin Branch wykupił ochronę kredytową dla portfela wynoszącego 1,5 miliarda GBP ubezpieczonych obligacji powiązanych z Partnerstwem Publiczno-Prywatnym/Inicjatywą Publicznego Finansowania (PPP/PFI) albo regulowanymi przedsiębiorstwami komunalnymi z sektora wodociągowego, energetycznego czy gazowego. Transakcja została zamknięta w grudniu 2006 roku.

Dexia transferuje ryzyko kredytowe związane z ubezpieczonym portfelem infrastrukturalnym do stron zewnętrznych za pomocą dwóch transakcji swapowych ryzyka kredytowego: niefinansowaną senioralną transakcję swapową ryzyka kredytowego przeprowadzoną z Bankiem z kraju OECD oraz junior transakcję swapową ryzyka kredytowego przeprowadzoną z WISE 2006-1 Plc, spółką celową zarejestrowaną w Irlandii. WISE 2006-1 wyemitowała 3 transze instrumentów dłużnych sekurytyzacji syntetycznej (CLN) w celu dokonania transferu ryzyka na rynek, mających na początku rating od AAA/Aaa do AA-/Aa3 (nadane, odpowiednio, przez S&P oraz Moody's). Na dzień 31 grudnia 2008 roku, rating obligacji klasy A wynosił BB / Baa1, rating obligacji klasy B wynosił B+ / Ba1, a rating obligacji klasy C wynosił B / Ba2 (nadany, odpowiednio, przez S&P oraz Moody's). Obligacje zostały poddane przeglądowi na wypadek możliwego obniżenia ratingu przez Moody's, przy czym na początku roku 2009 ich rating zostały ponownie obniżony. Transze zostały uplasowane o wielu inwestorów. Obligacje (instrumenty bazowe) pozostaną w bilansie dublińskiego oddziału Dexia Credit Local Dublin Branch i nadal będą zarządzane przez spółkę.

Dublin Oak Ltd (Rodzaj instrumentów bazowych: Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach)

Dublin Oak jest częściowo finansowaną transakcją bilansową typu CDO w portfelu wynoszącym 3 miliardy USD (1.875 milionów EUR) dotyczącą papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach (ABS), zawartą przez dubliński oddział Dexia Bank Belgium Dublin Branch w dniu 15 maja 2007 roku. Sekurytyzowany portfel obejmował 127 różnych papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach, z których wszystkie posiadały rating AAA nadany przez jedną lub wiele agencji ratingowych. Portfel jest zdywersyfikowany i obejmuje wiele klas aktywów obejmujących papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach (ABS), w tym: kredyty studenckie, papiery wartościowe zabezpieczone na mieszkaniowych hipotekach (RMBS) oraz papierów wartościowych zabezpieczonych na komercyjnych hipotekach (CMBS).

Dexia sprzedaje ryzyko kredytowe dotyczące portfela papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach o ratingu AAA stronom zewnętrznym za pomocą dwóch transakcji swapowych ryzyka kredytowego: niefinansowaną senioralną transakcję swapową ryzyka kredytowego przeprowadzoną z Bankiem z kraju OECD oraz junior transakcję swapową ryzyka kredytowego przeprowadzoną z Dublin Oak Ltd, spółką celową zarejestrowaną w Irlandii. Dublin Oak wyemitowała 3 transze instrumentów dłużnych sekurytyzacji syntetycznej (CLN) w celu dokonania transferu ryzyka na rynek. Na dzień 31 grudnia 2008 roku, rating obligacji klasy A wynosił Baa2, a rating obligacji klasy B wynosił Ba1 nadany przez Moody's, przy czym obie klasy również zostały poddane przeglądowi na wypadek możliwego obniżenia ratingu. Portfel papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach pozostaje w bilansie dublińskiego oddziału Dexia Bank Belgium Dublin Branch i nadal będzie zarządzany przez działający w Dublinie zespół ds. zarządzania portfelami papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach, który funkcjonuje w ramach zespołu Credit Spread Portfolio (CSP) w Dexia.

Dexia jako Inicjator/Kontrybutor

Działalność sekurytyzacyjna DRECM (Rodzaj instrumentów bazowych: Komercyjne kredyty hipoteczne)

Dexia Real Estate Capital Markets (DRECM) inicjuje komercyjne kredyty hipoteczne o stałej stopie oprocentowania celem powiązania tych kredytów z obligacjami zabezpieczonymi na komercyjnych hipotekach (CMBS), a następnie sprzedania ich w procesie sekurytyzacji. Pierwsza sekurytyzacja przeprowadzona przez tę instytucję została zakończona w roku 1998. Następne transakcje były zawsze zawierane z partnerami w celu stworzenia większych transakcji, które miałyby większą płynność na rynkach wtórnych. DRECM działa przede wszystkim jako inicjator/kontrybutor kredytu, polegając na dużych brokerach/dealerach, z którymi współpracuje przy ubezpieczeniu transakcji, zajmując się marketingiem, finalizując rzeczywistą sprzedaż obligacji oraz utrzymywaniem wtórnego rynku dla wszystkich obligacji.

Wraz ze wzrostem rynku CMBS, liczba transakcji, w których zaangażowany był DRECM wzrosła z 2 w roku 2000 do 8 transakcji w roku 2007. W roku DRECM uczestniczył tylko w jednej transakcji 2008, jednej z ostatnich transakcji CMBS przed całkowitym zamknięciem rynku (Merrill Lynch Mortgage Trust 2008-C1). Jako kontrybutor kredytu, DRECM nie posiada żadnych bieżących udziałów w sekurytyzacjach, w których uczestniczy. W przypadku tych obligacji zabezpieczonych na komercyjnych hipotekach CMBS osiągnięcie Poprawa jakości kredytowej jest możliwa dzięki podporządkowaniu. Jako takie, tworzone obligacje posiadają różne ratingi, tym samym łączna nominalna kwota wszystkich obligacji równa się łącznej kwocie puli kredytów. Wszystkie obligacje wszystkich kategorii ratingowych (w tym, BB, B, części bez ratingu oraz odcinki IO) są sprzedawane zewnętrznym inwestorom. Prawa do obsługi są również sprzedawane zewnętrznemu podmiotowi, który przyjmuje na siebie obowiązek ciągłego monitorowania kredytów w imieniu trustu.

W roku 2008, DRECM przeprowadziła transakcje sekurytyzacji na kwotę 221 milionów USD dla papierów wartościowych zabezpieczonych na komercyjnych hipotekach (CMBS) (159 milionów EUR). Na dzień 31 grudnia 2008 roku, niespłacona kwota wszystkich transakcji sekurytyzacyjnych zainicjowanych przez DRECM wynosiła 8.147 milionów USD (5.854 milionów EUR).

8.4. Działalność sekurytyzacyjna prowadzona jako Inwestor

8.4.1. Ekspozycja w podziale na rodzaj sekurytyzacji oraz klasę wagi ryzyka

Poniższa tabela przedstawia niespłaconą kwotę pozycji sekurytyzacyjnych zatrzymanych lub nabytych, w rozbiciu na rodzaj sekurytyzacji oraz klasę wagi ryzyka na koniec roku 2008.

RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje działalność obejmującą gwarantowane umowy inwestycyjne oraz marżę odsetkową netto Global Funding) nie są ujęte w tych danych.

Rodzaj sekurytyzacji	[0 - 8%]	[8% - 16%]	[16% - 106%]	[106% - 1250%]	1250%	Razem
Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach	9.765	679	790	5	47	11.286
Zabezpieczone Zobowiązania dłużne (CDO)	13.869	258	63	65		14.256
Sekurytyzacja aktywów konsumpcyjnych	954					954
Papiery wartościowe zabezpieczone hipoteką (MBS)	16.273	349	470		8	17.100
Razem	40.861	1.286	1323	70	55	43.595

Dexia inwestowała prawie wyłącznie w zewnętrzne transakcje posiadające pierwotny rating AAA, co wyjaśnia obecnie niskiej wagi rodzaje ryzyka związane z tym portfelem. Większość tego portfela obejmuje europejskie papiery wartościowe zabezpieczone na mieszkaniowych hipotekach (RMBS) (12,4 miliardów EUR), kredyty studenckie gwarantowane przez rząd Stanów Zjednoczonych (7,7 miliardów EUR) oraz zabezpieczone zobowiązania dłużne (CDO) mające gwarancje w postaci kredytów udzielonych przez duże przedsiębiorstwa lub małe i średnie przedsiębiorstwa (7,6 miliardów EUR). Dexia posiada niewielką ekspozycję w swoim portfelu bankowym wobec amerykańskich papierów wartościowych zabezpieczonych na mieszkaniowych hipotekach (RMBS) (0,2 miliarda EUR) mających rating jako Subprime lub Alt-A) oraz wobec zabezpieczonych zobowiązań dłużnych (CDO) z tytułu strukturyzowanych produktów - zabezpieczone zobowiązania dłużne (CDO) dotyczące papierów wartościowych zabezpieczonych na aktywach (ABS) - (0,2 miliarda EUR).

Poniższa tabela przedstawia kwotę pozycji sekurytyzacji zatrzymanych lub nabytych w roku 2008, w rozbiciu na rodzaj sekurytyzacji.

RBC Dexia Investor Services oraz portfel Produktów Finansowych FSA (który przede wszystkim obejmuje działalność obejmującą gwarantowane umowy inwestycyjne oraz marżę odsetkową netto Global Funding) nie są ujęte w tych danych.

Rodzaj sekurytyzacji	[0 - 8%]	[8% - 16%]	[16% - 106%]	[106% - 1250%]	1250%	Razem
Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach	2.064	249	77			2.390
Zabezpieczone zobowiązania dłużne (CDO)	980	201		65		1.246
Sekurytyzacja aktywów konsumpcyjnych	792					792
Papiery wartościowe zabezpieczone hipoteką (MBS)	848	92				940
Razem	4.684	542	77	65	0	5.368

W roku 2008 nowe inwestycje przede wszystkim dotyczyły następujących klas aktywów: kredytów studenckich gwarantowanych przez rząd Stanów Zjednoczonych (2,1 miliardów EUR) oraz korporacyjne zabezpieczone zobowiązania kredytowe (CLO) (1,4 miliarda EUR), wszystkie mające rating AAA oraz zabezpieczone za pomocą transakcji Swapu Całkowitego Zwrotu (TRS) oraz transakcji Swapowej Ryzyka Kredytowego (CDS) przeprowadzanych z kontrahentami bankowymi mającymi dobry rating. Pozostała część nowej ekspozycji to przede wszystkim europejskie papiery wartościowe zabezpieczone na mieszkaniowych hipotekach (RMBS) posiadające rating AAA (0,5 miliarda EUR). Prawie 100% tych operacji miało miejsce w pierwszej połowie roku.

8.4.2. Zyski lub straty z tytułu sprzedaży

Poniższa tabela przedstawia uznane zyski lub straty w podziale na rodzaj ekspozycji osiągnięte w roku 2008 z tytułu sprzedaży pozycji sekurytyzacyjnych. Łączne straty z tytułu sekurytyzacji sprzedaży za rok 2008 wyniosły 129 milionów EUR.

	Prawa płatności	Mieszkaniowe kredyty hipoteczne	Komercyjne kredyty hipoteczne	Sektor publiczny	Ekspozycja wobec dużych przedsiębiorstw	Papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach	Pozostałe	Razem
Uznane zyski lub straty w rozbięciu na rodzaj ekspozycji w roku 2008 z tytułu sprzedaży pozycji sekurytyzacyjnych		-28			-101			-129

Załącznik - Lista akronimów

ABS	:	Papier wartościowy zabezpieczony na aktywach
AFS	:	Dostępne do sprzedaży
AIRBA	:	Zaawansowana Metoda Wewnętrznych Ratingów
ALCO	:	Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami
ALM	:	Zarządzanie Aktywami i Pasywami
ALT-A	:	Instrument typu ALT-A
BIS	:	Bank Rozrachunków Międzynarodowych
BPV	:	Wartość punktu bazowego
CAD	:	Dolar kanadyjski
CBFA	:	Komisja ds. Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń
CCF	:	Wskaźnik konwersji kredytowej
CDO	:	Zabezpieczone zobowiązania dłużne
CDS	:	Transakcja swapowa ryzyka kredytowego
CFO	:	Dyrektor Finansowy
CLN	:	Instrument dłużny sekurytyzacji syntetycznej (powiązany ze zdarzeniem kredytowym)
CRO	:	Dyrektor ds. Ryzyka
CRAC	:	Centra Analizy Ryzyka Kredytowego
CRD	:	Dyrektoria w sprawie wymogów kapitałowych
CRM	:	Technika zmniejszania ryzyka kredytowego
DBB	:	Dexia Bank Belgium
DBL	:	Dexia Banque Internationale a Luxembourg
DCL	:	Dexia Credit Local
DIS	:	Dexia Insurance Services
EAD	:	Niewykonanie zobowiązań
ECAI	:	Zewnętrzne Instytucje Oceny Wiarygodności Kredytowej
EL	:	Oczekiwana strata
FX	:	Ryzyko walutowe
HELOC	:	Linia kredytowa pod zastaw domu
HTM	:	Utrzymywane do terminu zapadalności
IAS	:	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
ICAAP	:	Proces Wewnętrznej Oceny Adekwatności Kapitałowej
IFRS	:	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
IR	:	Stopa procentowa
IRS	:	Wewnętrzny System Ratingowy
ISDA	:	Międzynarodowe Stowarzyszenie Transakcji Wymiany i Instrumentów Pochodnych
ISIN	:	Międzynarodowe Oznaczenie Identyfikujące Papiery Wartościowe
IT	:	Informatyka
LGD	:	Strata z tytułu niewykonania zobowiązań
MBS	:	Papier wartościowy zabezpieczony na hipotece
PD	:	Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań
P/L	:	Rachunek zysków i strat
PPP/PFI	:	Partnerstwo publiczno-prywatne/Inicjatywa Publicznego Finansowania
RAROC	:	Wskaźnik skorygowanego o ryzyko zwrotu z kapitału
RCSA	:	Samoocena i Kontrola Ryzyka
RMG	:	Zarządzanie Ryzykiem w Grupie
RPC	:	Komitet ds. Polityki Ryzyka
SPE	:	Podmiot Specjalnego Przeznaczenia
SPV	:	Jednostka Specjalnego Przeznaczenia
TRY	:	Yeni Turk Lirasi
UCITS	:	Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe
USD	:	Dolar amerykański
VAC	:	Komitet Doradczy ds. Walidacji
VaR	:	Wartość zagrożona

Informacje Kontaktowe

Dexia SA

Dexia Tower - Place Rogier 11 - 1210 Brussels - Belgia

Tour Dexia - 1, passerelle des Reflets - La Defense 2 - TSA 12203 - 92919 La Defense Cedex – Francja

IBAN BE61-0682-1136-2017 - BIC GKCCBEBB - RPM Brussels VAT BE 0458.548.296

Relacje Inwestorskie

E-mail: Dexia.investor-relations@dexia.com

Telefon w Brukseli: (32) 2 213 57 49 Telefon w Paryżu: (33) 1 58 58 85 97